

Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL
MERTHYR TYDFIL
County Borough Council

ADRODDIAD HUNANASESU CORFFORAETHOL

Mae'r adroddiad hunanasesu corfforaethol hwn yn bodloni ein dyletswydd fel y nodir yn Neddff Llywdoraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 a'r Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Cyfnod adrodd – 2021/22

Cynnwys

Rhagair	2
Cefndir a Deddfwriaeth.....	4
Ein Dull	9
Ein Fframwaith	9
Ein Pensaernïaeth Llywodraethu	10
Ymgysylltu ac Ymgynghori.....	11
Ein prif ymgynghoreion	11
Llywodraethu ac Adnoddau	13
A ydym yn gweithio'n fwy cynaliadwy?.....	14
Perfformiad Llywodraethu	29
Pa mor dda yr ydym ni'n ei wneud?.....	38
Ein Sefyllfa Gyffredinol	38
Dechrau Gorau i Fywyd	43
Bywyd Gwaith	52
Lles Amgylcheddol	62
Byw yn dda.....	73
Ein Hastudiaethau Achos	85
Ein Casgliad a'n Cynllun Gweithredu	87
Ardystio ein Hadroddiad Hunanasesu Corfforaethol 2021-2022.....	90
Cysylltu â Ni.....	90
Atodiadau	91

Rhagair

Mae'n bleser gennym gyflwyno ein hadroddiad Hunanasesu Corfforaethol cyntaf. Yr hydref diwethaf cyhoeddwyd ein Hadroddiad Perfformiad Blynyddol. Mae'r adroddiad hwn yn disodli ein hadroddiad blynyddol. Mae hyn oherwydd newidiadau mewn deddfwriaeth. Mae Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn ei gwneud yn ofynnol i ni a Chynghorau eraill gynhyrchu'r adroddiad hwn. Eglurir hyn ym mhrif gorff yr adroddiad hwn.

Rydym hefyd yn gallu adrodd ar sut yr ydym yn cyflawni ein hamcanion lles (fel rhan o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015). Byddwch yn cofio er mwyn ymateb i'r Ddeddf hon fod y Cyngor wedi cymeradwyo ei Ddatganiad Lles cyntaf ynghyd â'i Gynllun Lles Corfforaethol – Ffocws ar y Dyfodol: Lles yn ein Cymuned ar gyfer 2017 i 2022 mewn cyfarfod o'r Cyngor ar y 26 Gorffennaf 2017. Sefydlodd y ddogfen y rhesymeg dros ein hamcanion lles a'r camau i'w cyflawni. Yn dilyn hyn, mae'r ddogfen wedi'i chryfhau flwyddyn ar ôl blwyddyn ynghyd â'n trefniadau gwaith newidiol i gefnogi'r ddarpariaeth yn well.

Mae'r dogfennau hyn yn nodi ein cynlluniau sy'n ceisio cyflawni gwelliannau ar draws y pedwar piler lles, sef: economaidd; cymdeithasol; diwylliannol; amgylcheddol. Y Cynllun Lles Corfforaethol yw prif gynllun y Cyngor. Mae'n nodi ein hamcanion a'n canlyniadau, ynghyd â'r hyn yr ydym am ei wneud i'w cyflawni.

Credaf y byddwch i gyd yn cytuno bod 2021/22, a'r ddwy flynedd flaenorol, wedi bod yn arbennig o heriol. Rydym wedi parhau i gydweithio ar draws y Cyngor a chyda phartneriaid i ddarparu ein gwasanaethau, adfer o'r pandemig coronafeirws, trawsnewid a gwella. Parhawyd i weithio gyda'n 'Bwrdd Gwella a Sicrwydd' (IAB), a neilltuwyd i ni gan Lywodraeth Cymru i gefnogi'r Cyngor. Byddwch yn cofio o adroddiadau blynyddol blaenorol bod y Cyngor wedi cynhyrchu 'Cynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella' (Cynllun RTI), sy'n rhan o'n Cynllun Lles Corfforaethol. Rydym wedi parhau i wneud cynnydd cyson o ran sut yr ydym yn trawsnewid ac yn gwella; cymaint felly fel bod y Bwrdd Gwella a Sicrwydd wedi'i ddileu yng ngwanwyn 2022.

Gan ddysgu o flynyddoedd blaenorol, rydym wedi parhau i ganolbwyntio ar ddarparu ein gwasanaethau drwy ddefnyddio'r pum ffordd o weithio a nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, yn enwedig o ran sut rydym yn integreiddio ein strategaethau ac yn adeiladu ar y cydweithio sydd wedi bod ar waith i ymateb i'r pandemig. Mae hyn wedi ein galluogi i ganolbwyntio llawer mwy ar yr hyn sydd angen ei wneud i gyflawni ein hamcanion ar gyfer ein trigolion. Dangosir hyn gan y gwaith a wneir drwy gydweithio â phartneriaid o bob rhan o Gwm Taf Morgannwg i ymgysylltu â'r cyhoedd ac eraill wrth ddatblygu ein Hasesiad o Anghenion y Boblogaeth a'n Hasesiad Lles.

Rydym wedi parhau i roi mwy o bwyslais ar sut rydym yn monitro ein perfformiad yn erbyn anghenion ein cymunedau. Rydym yn parhau i wella ein dealltwriaeth o'n data a'i ddefnyddio i wneud penderfyniadau mwy gwybodus.

Rydym yn parhau i weithio gydag Aelodau a phartneriaid i wella ein swyddogaeth graffu. Rydym wedi defnyddio ein hadolygiadau perfformiad a gwelliant chwarterol i sicrhau bod y Tîm Rheoli Corfforaethol a'r Cabinet yn monitro ac yn herio ein perfformiad, yn ogystal â chraffu Aelodau. Rydym wedi cefnogi ein Haelodau ac wedi gweithio gydag arbenigwyr yn y maes i ailffocysu ein swyddogaeth Graffu.

Mae'r adroddiad Hunanasesu Corfforaethol hwn yn ystyried i ba raddau yr ydym yn bodloni ein 'gofynion perfformiad' ar gyfer 2021/22. Rydym yn nodi sut rydym yn defnyddio ein hadnoddau, effeithiolrwydd ein swyddogaethau a'n llywodraethu. Rydym yn ystyried ein gweithgareddau ymgysylltu ac ymgynghori yn enwedig gyda phobl leol, ein staff, busnesau a'n Hundebau Llafur. Rydym am wneud yn siŵr ein bod yn sicrhau bod ein gwaith ar gynllunio lles yn parhau i fod yn berthnasol i anghenion pobl sy'n byw ac yn gweithio ym Merthyr Tudful. Byddwn yn defnyddio canfyddiadau'r adroddiad hwn i'n helpu i wella'n barhaus. Rydym am fod mor effeithlon, effeithiol a darbodus wrth gyflawni ein canlyniadau ar gyfer ein trigolion nawr ac yn y dyfodol.

Geraint Thomas
Arweinydd y Cyngor

Ellis Cooper
Prif Weithredwr

Cefndir a Deddfwriaeth

Mae'r adroddiad hunanasesu corfforaethol blynyddol hwn yn bodloni ein dyletswydd fel y nodir yn Rhan 6 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Diffinnir hunanasesu gan Lywodraeth Cymru (LIC) fel "ffordd o adolygu'n feirniadol, ac yn onest, y sefyllfa bresennol i wneud penderfyniadau ar sut i sicrhau gwelliant ar gyfer y dyfodol"¹. Mae Ymchwil Senedd Cymru wedi disgrifio hyn fel "cyfundrefn wella gwell ar gyfer prif gynghorau". Gan fod Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 "wedi'i chynllunio i fod yn ddull symlach, hyblyg, a arweinir gan y sector at berfformiad, llywodraethu da a gwella"², rydym wedi defnyddio'r dull hwn wrth ddatblygu'r adroddiad hwn a llywodraethu perfformiad ond yn ystyried egwyddorion cadarn megis meincnodi ac ystyried cynaliadwyedd o hyd.

Mae'r adroddiad hwn yn ofyniad newydd fel rhan o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 ac mae'n disodli Adroddiad Perfformiad Blynyddol y Cyngor a oedd, ymhlith pethau eraill, ar waith i fodloni gofynion o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009. Fodd bynnag, mae'r ddogfen hon yn darparu adroddiad perfformiad blynyddol mewn perthynas â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. "Disgrifiodd Memorandwm Esboniadol Llywodraeth Cymru fod y drefn wella honno'n 'sy'n canolbwyntio ar brosesau', gan ganolbwyntio ar 'weithgarwch neu allbynnau a all gael ei fesur yn hawdd'". O ganlyniad, mae'r adroddiad hwn yn canolbwyntio ar weithgarwch ac allbynnau ynghyd â sut y dylai prosesau a gweithdrefnau mewnol newid i alluogi cynllunio, cyflawni a gwneud penderfyniadau mwy effeithiol i ysgogi canlyniadau gwell.

Yn yr adroddiad hwn rydym yn nodi ein casgliadau o ran i ba raddau y gwnaethom fodloni ein gofynion perfformiad ar gyfer 2021/22. Byddwn hefyd yn asesu cynnydd o ran cyflawni ein hamcanion lles ar gyfer yr un flwyddyn. Mae hyn yn un o ofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. I wneud hyn byddwn yn defnyddio mewnbwn gan ein hymgyngoreion (a restrir isod).

Rydym wedi nodi'r camau rydym wedi'u cymryd ac y byddwn yn eu cymryd i fynd i'r afael â'n canfyddiadau fel y gallwn wella'n barhaus a chynyddu'r graddau y gallwn fodloni ein gofynion

¹Canllawiau statudol ar Ran 6, Pennod 1 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021

² Perfformiad a llywodraethu prif gynghorau - Canllawiau statudol ar Ran 6, Pennod 1, o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021; Llywodraeth Cymru; M:

perfformiad. Bydd hyn yn cynnwys camau gweithredu tymor byr (yn syth i, ac yn cynnwys y flwyddyn nesaf, hy 1 flwyddyn), tymor canolig (2 i 5 mlynedd) a hirdymor (5 mlynedd a mwy). Y flwyddyn nesaf, ac wrth symud ymlaen, byddwn yn gallu dod i gasgliadau i'r graddau yr ydym wedi cyflawni'r camau hyn. Gan mai hwn yw'r adroddiad hunanasesu cyntaf, nid oes disgwyl i ni wneud hyn, ond byddwn yn gallu asesu a gwerthuso'r gwaith a wnaed yn y flwyddyn ddiwethaf a'r blynyddoedd blaenorol (gan gynnwys ystyried data tueddiadau).

Fel corff cyhoeddus rydym wedi ymrwmo i gyflawni datblygu cynaliadwy. Mae hyn yn golygu gwella'r ffordd y gallwn gyflawni ein lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol.

Mae hyn yn dechrau gyda gosod a chyhoeddi ein hamcanion lles sy'n ein helpu i wneud y mwyaf o'n cyfraniad at nodau lles y saith cenedl (a nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015). Ceir rhagor o fanylion am y saith nod isod yn yr adroddiad hwn.

Cymeradwyodd y Cyngor ei Ddatganiad o Les cyntaf ynghyd â'i Gynllun Lles Corfforaethol newydd - Ffocws ar y Dyfodol: Llesi yn ein Cymuned ar gyfer 2017 i 2022 mewn cyfarfod o'r Cyngor ar 26 Gorffennaf 2017. Rydym wedi adolygu hyn yn flynyddol. Yn y dogfennau hyn, rydym yn nodi ein themâu lles, ein hamcanion a'n canlyniadau sylfaenol.

Mae ein cynllun lles corfforaethol yn nodi ein hamcanion lles, canlyniadau sylfaenol a dangosyddion a fydd yn rhoi gwybod i ni os yw pethau'n gwella. Mae ein hamcanion a'n canlyniadau blaenoriaeth wedi'u nodi isod.

Thema Lles	Amcan Lles	Prif Ganlyniad
 Dechrau Gorau	Mae plant a phobl ifanc yn cael y dechrau gorau i fywyd ac yn meddu ar y sgiliau sydd eu hangen arnynt i fod yn ddysgwyr llwyddiannus ac yn unigolion hyderus.	Gwella canlyniadau addysgol pob plentyn a phobl ifanc
 Bywyd Gwaith	Mae pobl yn teimlo eu bod yn cael eu cefnogi i ddatblygu'r sgiliau sydd eu hangen i fodloni anghenion busnesau, gyda seilwaith diogel sy'n datblygu sy'n gwneud Merthyr Tudful yn gyrchfan ddeniadol.	Datblygu'r amgylchedd a'r seilwaith i fusnesau ffynnu
 Lles Amgylcheddol	Mae cymunedau yn amddiffyn, yn gwella ac yn hyrwyddo ein hamgylchedd a chefn gwlad.	Cynyddu faint o ddeunydd ac adnoddau sy'n cael eu hailddefnyddio a'u hailgylchu yn unol â'r hierarchaeth wastraff
 Byw yn Dda	Mae pobl yn cael eu grymuso i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol a meddyliol da.	Sicrhau bod pobl yn gallu byw yn annibynnol ac yn ddiogel yn eu cymunedau

Rydym yn cymryd camau i sicrhau ein bod yn cyflawni ein hamcanion ac yn parhau i weithio cymryd pob cam rhesymol i ddarparu ein gwasanaethau i fodloni'r amcanion gosodedig hyn.

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn rhoi 'egwyddor datblygu gynaliadwy' ar waith sy'n dweud wrthym sut i gyflawni ein dyletswydd. Mae'n rhaid i ni sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu bodloni heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i fodloni eu hanghenion eu hunain. Mae pum peth y mae angen i ni feddwl amdanynt i ddangos ein bod wedi cymhwyso'r egwyddor datblygu gynaliadwy.

Mae gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 fframwaith dangosyddion llesiant cenedlaethol. Mae hyn yn rhoi 46 o ddangosyddion y gallwn eu defnyddio i lywio ein perfformiad a sut rydym yn cyfrannu at y nodau cenedlaethol^{3 4}.

Wrth wneud hyn, byddwn yn dangos sut rydym yn parhau i adolygu ein gofynion perfformiad ac i ba raddau yr ydym yn:

- arfer ein swyddogaethau yn effeithiol;
- yn defnyddio ein hadnoddau yn ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol; a
- llywodraethu yn effeithiol.

Byddwn yn ystyried unrhyw ganllawiau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru ynghylch gofynion perfformiad a sut yr ydym yn arfer ein swyddogaethau. Byddwn hefyd yn parhau i ymateb i archwiliadau ac adroddiadau rheolyddion⁵.

Mae'r adroddiad hwn hefyd yn nodi sut yr ydym wedi ymgynghori ar y graddau yr ydym yn bodloni'r gofynion perfformiad a restrir uchod. Mae'r ymgynghoreion hyn yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i:

- pobl leol;
- pobl eraill sy'n rhedeg busnes yn ein hardal;
- ein staff; a

³ Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021; Rhan 6; Paragraff 91

⁴ Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015; Atodlen 1; Paragraff 1

⁵ Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021; Rhan 6; Paragraff 89

- pob un o'n hundebau llafur ⁶.

Fel yr adroddwyd yn ein hadroddiad perfformiad blynyddol ar gyfer 2020/21, fe wnaethom barhau i weithio gyda'n 'Bwrdd Gwella a Sicrwydd' (IAB). Neilltuwyd y Bwrdd Gwella a Sicrwydd i ni gan Lywodraeth Cymru i gefnogi'r Cyngor. Wrth wneud hynny, mae'r Cyngor wedi cynhyrchu 'Cynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella' (Cynllun RTI) sy'n rhan o'n Cynllun Lles Corfforaethol. Mae ein Cynllun Lles Corfforaethol, yn ogystal â gosod ein hamcanion, yn blaenoriaethu meysydd i'w gwella. Mae gennym dri maes i'w gwella. Rydym hefyd wedi blaenoriaethu ein canlyniadau i'n helpu i ddeall ein llwyddiant yn well a sut y gallwn barhau i wella.

Yn ystod 2019-20, byddwch yn cofio inni gyflwyno thema drawsbynciol 'Trechu Tlodi' i'n Cynllun Lles Corfforaethol. Mae hwn yn broblem wirioneddol i Ferthyr Tudful, yn enwedig oherwydd effaith y pandemig coronafeirws, a theimlir bod angen ei gynnwys yn y gwaith rydym yn ei wneud. Rydym yn defnyddio'r logo gyferbyn i dynnu sylw at ble rydym yn gwneud gwaith i fynd i'r afael â hyn ac fel nodyn atgoffa gweledol o'r pwysigrwydd.

Rydym wedi gosod Ein Gweledigaeth Gyffredin (Atodiad 1) i ddangos sut mae hyn i gyd yn cyd-fynd. Rydym hefyd wedi cynnwys ein hamcanion lles rhanbarthol ar y dudalen honno. Mae cysylltiadau clir â'r hyn yr ydym yn ei wneud yn lleol i gefnogi ein hamcanion rhanbarthol a sut yr ydym i gyd yn cyfrannu at y nodau cenedlaethol.

Gan ddysgu o flynyddoedd blaenorol, rydym wedi parhau i ganolbwyntio ar ddarparu ein gwasanaethau drwy'r pum ffordd o weithio, yn enwedig drwy wella ein llywodraethu, integreiddio ein strategaethau ac adeiladu ar y cydweithio sydd wedi bod ar waith wrth ymateb i'r pandemig. Mae hyn wedi ein galluogi i ganolbwyntio llawer mwy ar yr hyn sydd angen ei wneud i gyflawni ein hamcanion ar gyfer ein trigolion.

⁶ Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021; Rhan 6; Paragraff 90

Fframwaith hanfodol i'r adroddiad hwn yw ein 'Fframwaith Rheoli Perfformiad a Sicrwydd Ansawdd'. Cymeradwywyd hyn ochr yn ochr â'r adolygiad blynyddol o'n Cynllun Lles Corfforaethol ym mis Mawrth 2022. Mae hyn yn cefnogi ein gwelliant llywodraethu parhaus ond mae hefyd yn nodi sut y byddwn yn gwella'n barhaus. Mae'n seiliedig ar yr egwyddor 'Cynllunio-Gwneud-Adolygu-Gwella'. Rydym hefyd wedi integreiddio hyn gyda'n fframwaith llywodraethu i sicrhau ein bod i gyd yn gweithio i wella (mae atodiad 3 yn rhoi rhagor o wybodaeth). Rydym hefyd yn hyrwyddo'r defnydd o ddata yn ein gwaith. Gall hyn ddod o amrywiaeth o ffynonellau, megis dangosfyrddau Data Cymru, a gall hefyd gynnwys data cymharol.

Yn ystod 2022/23 rydym yn adolygu ein Cynllun Lles Corfforaethol (gan gynnwys ein hamcanion lles). Byddwn yn defnyddio canfyddiadau'r adroddiad hwn i'n helpu.

Gosod y cyd-destun – heriau allweddol

Isod rydym wedi nodi rhai o'r heriau allweddol a wynebwyd gennym yn 2021/22 ac rydym yn parhau i'w hwynebu. Byddwn yn parhau i weithio gyda phartneriaid i fynd i'r afael â'r materion hyn.

- Effaith y pandemig coronafeirws gan gynnwys sut mae hyn wedi effeithio ar y data sydd ar gael
- Colli cyllid yr Undeb Ewropeaidd (UE).
- Gwrthdaro yn Ewrop
- Recriwtio a chadw staff yn enwedig o ran swyddi medrus a thechnegol iawn (gan gynnwys cystadlu â sectorau eraill a photensial trosiant staff)
- Effeithiau tywydd garw
- Ansefydlogrwydd ariannol
- Costau byw yn effeithio ar ein preswylwyr

Ein Dull

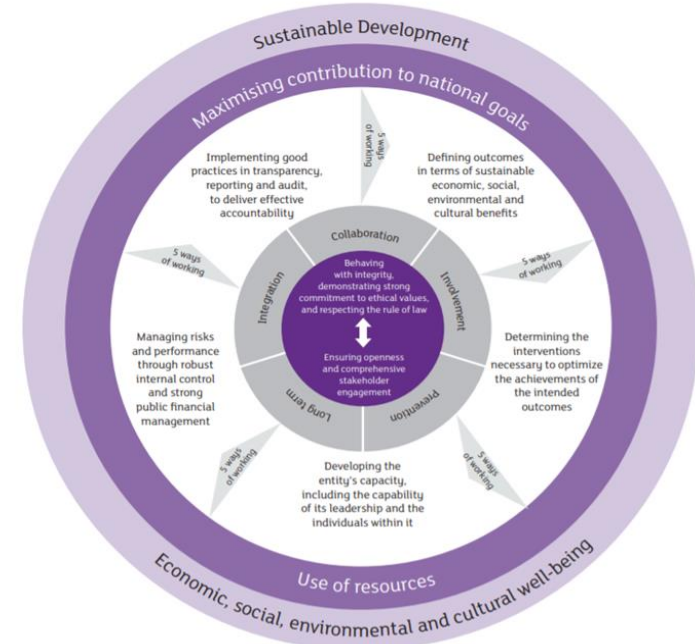
Ein Fframwaith

Mae ein dull at hunanasesu yn seiliedig yn eang ar ein fframwaith llywodraethu. Mae hyn wedi'i adeiladu o amgylch 'Darparu Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol' a gynhyrchwyd gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifeg a SOLACE. Rydym yn defnyddio'r fersiwn sydd wedi'i hintegreiddio â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, fel y gwelir yn y ffigur gyferbyn. Rydym wedi cymhwyso ein cylch cymeradwy 'Cynllunio → Gwneud → Adolygu → Gwella →' i'n fframwaith llywodraethu. Mae hyn wedi ein helpu i gadw ein gofynion perfformiad dan adolygiad. Mae hyn yn ein galluogi i ystyried effeithiolrwydd ein trefniadau llywodraethu ac yn ei dro sut yr ydym yn rheoli ein hadnoddau (yn effeithiol, yn effeithlon ac yn ddarbodus).

I ddod i'n casgliadau, yn ogystal â'n trefniadau llywodraethu megis ein Fframwaith Rheoli Perfformiad a Sicrwydd Ansawdd a'n Bwrdd Cyllideb, byddwn yn ystyried agweddau allweddol ar ein llywodraethu. Mae'r rhain yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i:

- cyflawniadau yn erbyn ein canlyniadau corfforaethol;
- data perfformiad (yn enwedig yn canolbwyntio ar ein Hamcanion Lles a sut rydym yn cyfrannu at y saith nod cenedlaethol ac yn defnyddio'r pum ffordd o weithio);
- data meincnodi sydd ar gael;
- adborth o'n proses hunanwerthuso;
- Risg Corfforaethol;
- canfyddiadau'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol;
- Canlyniadau craffu;
- canlyniadau Datganiad Llywodraethu Blynnyddol;
- canlyniadau Cynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella; a,
- lle y bo'n berthnasol, adborth o'n Hasesiad Effaith Integredig, sy'n cynnwys anfantais economaidd-gymdeithasol.

Byddwn, fel rhan o hyn ac fel sydd wedi'i gynnwys yn ein fframwaith llywodraethu, yn ystyried adborth o weithgareddau ymgysylltu e.e ymgysylltu â'r cyhoedd (er enghraifft ein Hasesiad o Anghenion y Boblogaeth, Asesiad o Anghenion Lles, Arolwg Preswylwyr a phroses Pennu Cyllideb); Ymgysylltu â staff (Arolwg Diwylliant Staff, canlyniadau fforymau staff); Ymgysylltu ag Undebau Llafur (adborth o gyfarfodydd rheolaidd); ymgysylltu â busnesau (ymgysylltu i

Ffynhonnell: 'Fframwaith Rhyngwladol a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015'; Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru

ffurfio ein gweledigaeth economaidd 15 mlynedd , Cyfarfodydd Ardal Gwella Busnes, adborth gweinyddu grantiau); Ymgysylltu â Chynghorau Cymuned (Siarter, cyfarfodydd ac ymgysylltu); adborth o'n Cwynion Corfforaethol (gan gynnwys unrhyw Adroddiadau Ombwdsmon perthnasol); adborth gan reolyddion; adborth gan bartneriaeth benodol (e.e. gan ein Consortiwm addysg Canolbarth y De, bwrdd gwasanaethau cyhoeddus, bwrdd partneriaeth rhanbarthol (er bod hyn yn debygol o ddod fel rhan o'n hasesiadau o anghenion ym mlwyddyn un, 2021/22)).

Mae'r adroddiad hwn wedi'i lunio er mwyn darparu'r sefyllfa gorfforaethol (rhagair gan yr Arweinydd a'r Prif Weithredwr), y diben a'r ddeddfwriaeth y mae'r adroddiad hwn yn mynd i'r afael ag ef, ein hymagwedd at hunanasesu ac adrodd arno, asesu ein meysydd corfforaethol a sut mae hyn yn ein cefnogi'n dda. - amcanion lles, ein hamcanion lles, ein casgliadau, a'n cynllun gweithredu.

Ein Saernïaeth Llywodraethu - Adroddiadau sy'n bwydo i'r Hunanasesiad Corfforaethol hwn

Isod rydym wedi cynnwys rhai o'r dogfennau allweddol a ddefnyddiwn fel rhan o'n llywodraethu ac, felly, wedi bwydo i mewn i'r adroddiad hwn.

Our Governance Architecture

Ymgysylltu ac Ymgynghori

Ar hyn o bryd rydym yn datblygu ein Strategaeth Cyfranogiad ac Ymgysylltu. Er nad oes gennym strategaeth/polisi trosfwaol ar gyfer ymgynghori â'n rhanddeiliaid, mae gennym Fframwaith Ymgynghori ac Ymgysylltu sy'n rhoi arweiniad i wasanaethau sy'n bwriadu ymgysylltu â'n preswylwyr.

Mae ein hymarfer ymgynghori ac ymgysylltu yn aml o ganlyniad i ofyniad statudol (ee gosod ein hamcanion lles). Fodd bynnag, rydym yn cynnal ymarferion ymgynghori neu ymgysylltu eraill i gasglu barn y cyhoedd er mwyn llywio ein proses gwneud penderfyniadau. Rydym hefyd wedi integreiddio cwestiynau ynghylch ymgysylltu/ymgynghori yn ein proses AEI; yn enwedig cysylltu â'n dyletswydd economaidd-gymdeithasol. Mae Atodiad 4 yn rhoi trosolwg o'r ymarferion ymgynghori a gynhaliwyd gennym yn ystod 2021/22.

Gellir cynnal ymgynghoriad mewn nifer o ffyrdd, er enghraifft (ac nid yn gyfyngedig i) gyfarfodydd wyneb yn wyneb, holiaduron ar-lein, grwpiau ffocws, hacathonau (Digwyddiad 4 awr yw hacathon sy'n ceisio dod â phobl sydd â phrofiadau, gweithwyr proffesiynol, y rhai sy'n gwneud penderfyniadau a chynhyrchwyr creadigol ynghyd), sesiynau galw heibio ac Arolygon Grŵp/Sioeau Teithiol.

Ein ymgynghoreion allweddol

Isod rydym wedi cynnwys rhai ffyrdd yr ydym yn ymgysylltu â'n hymgynghoreion allweddol ac ychydig o adborth cyffredinol. Fodd bynnag, mae rhagor o wybodaeth ar gael yn yr adrannau amcanion lles isod yn yr adroddiad hwn. Mae'r wybodaeth a'r data hyn wedi'u defnyddio i lywio ein cynlluniau a'n darpariaeth gwasanaeth.

Ein Staff
Arolwg diwylliant staff – Mae data ar gael yn atodiad 5 Fforwm staff a rhwydwaith Rheolwyr Blogiau'r Prif Weithredwr Ymweliadau Uwch Arweinwyr ag adrannau Uwch Arweinwyr - PESTLE (Gwleidyddol; Economaidd; Cymdeithasol; Technoleg; Cyfreithiol; Amgylcheddol) Dadansoddiad (ystyried cryfderau, gwendidau, cyfleoedd a bygythiadau) a wnaed i fyfyrion ar y sefyllfa'r llynedd a'r sefyllfa bresennol i'w ddefnyddio i lywio cyflwr gwasanaethau i'r dyfodol i gefnogi'r cyflawni ein hamcanion. Ymsefydlu corfforaethol ar gyfer penodiadau newydd (a fynychir gan y Prif Weithredwr a'r Arweinydd)
Y Cyhoedd
Asesiad o anghenion y boblogaeth ac Asesiad Lles – Mae canfyddiadau allweddol ar gael yn atodiad 6 Arolwg Preswylwyr – Mae data ar gael yn atodiad 7 Arolwg pennu cyllideb flynyddol Gweithgareddau ymgysylltu / ymgynghori penodol – Rhestrir yn atodiad 4

Cylchgrawn Cyswllt (cylchgrawn y Cyngor a ddosberthir i bob cartref ym Mwrdeistref Sirol Merthyr Tudful)

Gwefan y Cyngor a chyfryngau cymdeithasol

Rhyngweithio wyneb yn wyneb trwy ein siop un stop (OSS)

Rhyngweithio dros y ffôn trwy ein rhif '725000' i'n canolfan gyswllt

Undebau Llafur

Mae cyfarfodydd misol ar waith rhwng y Cyngor a'n holl Undebau Llafur. Mae'r rhaglen yn amrywio yn seiliedig ar angen. Derbyniwyd adborth cadarnhaol pan drafodwyd eitem ar y rhaglen yn ymwneud â pherfformiad y Cyngor yn y cyd-destun hwn. Mae hyn bellach yn nodwedd gydol y flwyddyn yn y cyfarfodydd hyn.

Busnesau

Mae rhyngweithiadau rheolaidd yn digwydd, e.e gweinyddu grantiau Llywodraeth Cymru yn ystod y pandemig coronafeirws. Cynhaliwyd ymarfer ymgysylltu/ymgyngori allweddol i ddatblygu ein gweledigaeth economaidd 15 mlynedd (a welir fel astudiaeth achos yn yr adroddiad hwn). Mae ymgysylltu rheolaidd yn digwydd ar ddyunio a datblygu gwaith adfywio Canol y Dref.

Ein Cyngor Cymuned

Mae un cyngor cymuned yn y Fwrdeistref Sirol, sef Cyngor Cymuned Bedlinog a Threlewis (BTCC). Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful (CBSMT) a BTCC wedi cytuno i gydweithio er budd y gymuned leol, gan gydnabod eu cyfrifoldebau fel cyrff statudol ymreolaethol, wedi'u hethol yn ddemocrataidd, ac wedi cytuno i gyhoeddi Siarter yn nodi sut y byddant yn gwneud hyn. Mae'r Siarter yn adeiladu ar arfer da presennol ac yn croesawu'r flaenoriaeth gyffredin o roi dinasyddion yn ganolog. Mae'r Siarter yn seiliedig ar gydraddoldeb partneriaeth ac nid yw'n drefniant o'r brig i'r bôn. Rydym wedi sefydlu Grŵp Cyswllt Cynghorau Cymuned sy'n cynnwys swyddogion priodol CBSMT a BTCC a chynrychiolwyr i gyfarfod a thrafod materion sydd o bwys i'r ddwy ochr. Gwerthfawrogir pwysigrwydd ymgynghori ystyrion ac mae ymrwymiad gwirioneddol wedi'i osod rhwng y ddwy ochr i ymgynghori ar faterion sy'n peri pryder i'r ddwy ochr, gan gytuno ar weithdrefnau a phrosesau ymgynghori clir, penodol a chyfyngedig o ran amser. Mae'r ddwy ochr yn cydweithio i hyrwyddo lles economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol y gymuned. Mae CBSMT yn cynnal ei ddyletswydd statudol i ymgynghori â BTCC ar bob cais cynllunio yn ei gymuned. Mae CBSMT yn annog datblygiad parhaus ac yn cynnig hyfforddiant sefydlu aelodau i Gynghorwyr BTCC i'w galluogi i ddeall rôl a swyddogaeth yr awdurdod unedol. Mae'r ddau bartner yn gweithio gyda'i gilydd mewn ffyrdd sy'n gynaliadwy, gan gysoni'r anghenion hirdymor â rhai'r presennol, a diogelu a gwella ansawdd bywyd cenedlaethau'r presennol heb beryglu ansawdd bywyd cenedlaethau'r dyfodol.

Llywodraethu ac Adnoddau

Aelod Portffolio

Y Cynghorydd Andrew Barry

Dyfyniad gan yr Aelod Portffolio	<i>"Llywodraethu da a gwella'n barhaus ein ffordd o weithio yw un o brif ffocws CBSMT"</i>
Meysydd Gwasanaeth	Llywodraethu ac Adnoddau
Ffocws Strategol	Llywodraethu a Chefnogi'r Cynllun

Mae'r adran hon o'r adroddiad Hunanasesu Corfforaethol yn canolbwyntio ar elfennau allweddol o Gyfarwyddiaeth Llywodraethu ac Adnoddau'r Cyngor sy'n cefnog gwaith y cyngor i gyflawni ein pedwar amcan lles, ac yn ei dro, sut rydym yn cyfrannu at y saith nod cenedlaethol. Mae'r adran hon yn cynnwys y saith maes newid craidd a nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Rydym yn defnyddio'r adborth o'r meysydd gwasanaeth a gefnogwyd yn yr ymarfer hunanwerthuso i lunio ein casgliadau ar berfformiad. Rydym yn defnyddio methodolegau dadansoddi SWOT (Cryfderau; Gwendidau; Cyfleoedd; Bygythiad) fel rhan o hyn.

A Wales of Vibrant Culture &
Thriving Welsh Language

Y Gymraeg - Rydym yn parhau i hyrwyddo'r Gymraeg a chyflawni ein Strategaeth Iaith Gymraeg a Chynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg. Mae hyn yn cefnogi sut rydym yn cyfrannu at nod lles cenedlaethol 'Cymru â Diwylliant Bywiog lle mae'r Gymraeg yn Ffynnu'. Cynhaliwyd nifer o ddigwyddiadau yn 2021/22. Rydym wedi adeiladu ar lwyddiant y ffordd y gwnaethom gynnal digwyddiadau yn ystod y pandemig coronafeirws.

Fe wnaethom ddatblygu ein 'Hadroddiad monitro blynyddol y Gymraeg Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful ar gyfer 2021-2022' ym mis Mehefin 2022. Mae'r adroddiad hwn yn nodi digwyddiadau a dulliau o weithredu ein rhaglen y Gymraeg. Rydym wedi cydweithio ag eraill i ddatblygu a chyflawni hyn. Rydym yn ystyried y targedau cenedlaethol hirdymor o ran y Gymraeg yn ogystal â chanolbwyntio ar yr hyn sydd angen i ni ei wneud yn awr. Mae hyn yn

helpu sut y gallwn ddefnyddio ein hadnoddau cyfyngedig. Rydym wedi cynnwys y cyhoedd yn ein cynlluniau trwy ddigwyddiadau Cymraeg, e.e Diwrnod Shwmae Su'mae , Cyngerdd Carolau Cymraeg a Digwyddiad #SHWMAERONMENT. Rydym wedi cael cyhoeddusrwydd cadarnhaol drwy erthyglau nodwedd ar deledu lleol.

A More Equal Wales

Cynllun Cydraddoldeb Strategol - Ein Gweledigaeth Cydraddoldeb ar gyfer Merthyr Tudful yw:

Man lle mae amrywiaeth yn cael ei werthfawrogi a'i barchu a lle gall pawb gymryd rhan, ffynnu a chael y cyfle i gyflawni eu potensial heb wahaniaethu a rhagfarn.

Rydym wedi parhau i gydweithio (yn fewnol ac yn allanol) ag eraill i gyflawni'r weledigaeth hon. Rydym yn cynhyrchu adroddiad blynyddol sy'n cynnwys ein canfyddiadau yn ein cynlluniau ar draws y Cyngor.

A ydym yn gweithio'n fwy cynaliadwy?

O dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 mae gennym ddyletswydd i ystyried sut y gallwn weithio'n fwy cynaliadwy ar draws saith maes craidd o newid. I wneud hyn rydym wedi ystyried y meysydd hyn yn 2021/22 yn erbyn sut rydym yn cymhwyso'r pum ffordd o weithio (egwyddor datblygu gynaliadwy) a'r dystiolaeth neu'r arsylwadau o newid, gan gynnwys sut rydym yn darparu ein gwasanaethau rheng flaen. Mae'r meysydd hyn yn nodweddion allweddol o'n fframwaith llywodraethu ac yn dangos sut rydym yn gweithredu ein trefniadau llywodraethu wrth gefnogi darparu gwasanaethau.

Risg

Mae trefniadau rheoli risg y Cyngor wedi parhau i gael eu cryfhau'n sylweddol yn ystod 2021-22. Mae hyn yn mynd i'r afael â'r holl argymhellion o adroddiad archwilio mewnol ym mis Ebrill 2021 (a gynhaliwyd gan 'SWAP', sy'n cefnogi ein tîm archwilio rhanbarthol mewnol).

Pa gynnydd rydym ni wedi'i wneud?

Tystiolaeth / Sylwadau o newid

Rydym wedi ailffocysu ein **strategaeth/polisi risg**. Rydym wedi gweithio gydag eraill wrth wneud hyn, e.e Cynghorau eraill, ein hyswirwyr, craffu a SWAP mewn archwiliad dilynol y gofynnwyd amdano. Wrth wneud hyn roeddem yn gallu cynnwys eraill yng nghynllun a datblygiad ein strategaeth/polisi. Roeddem yn gallu casglu safbwyntiau staff ac, fel rhan o'r broses herio cyn ei chymeradwyo, rydym wedi gallu cael safbwyntiau'r Aelodau fel rhan o'n proses graffu.

Mae'r strategaeth/polisi yn mynd i'r afael ag argymhellion archwilio ac wrth wneud hynny wedi ein galluogi i ailddiffinio ein cyfleoedd risg, categorïau a'n parodrwydd i dderbyn risg. Bydd hyn yn ein helpu i ystyried yr hirdymor ac atal pethau rhag digwydd os nad ydym am iddo ddigwydd neu'n ein galluogi i gymryd risgiau wedi'u cyfrifo a'u rheoli.

Trwy weithio gyda rhannau eraill o'r Cyngor (e.e ein Tîm Yswiriant) rydym wedi gallu integreiddio ein cynlluniau yn well.

Mae hyn wedi'i gynnwys yn y broses o ddiweddarau ac ailffocysu strategaethau ar dudalen (SOAPs) ar gyfer y Gyfarwyddiaeth Llywodraethu ac Adnoddau.

Rydym wedi ailffocysu **cofrestrau risg gweithredol/gwasanaeth** ac wedi rhoi proses fonitro fwy cadarn ar waith. Mae hyn wedi golygu y gall timau gydweithio i fynd i'r afael â risgiau. Drwy ymgorffori'r pum ffordd o weithio yn ein cofrestrau risg gallwn ganolbwyntio ar yr egwyddor gynaliadwy wrth reoli risg, gan gynnwys y tymor byr, y tymor canolig a'r hirdymor.

Rydym yn defnyddio **meincnodi a sganio'r gorwel** yn ein prosesau rheoli risg, e.e ystyried sut mae eraill yn rheoli risg (asesu, monitro a lliniaru risgiau) a pha risgiau y gallem eu hwynebu yn y dyfodol. Mae hyn yn rhoi cyfle i ni weithio gydag eraill a/neu gynnwys eraill wrth reoli ein risgiau. Mae hyn wedi'i nodi yn ein cofrestrau risg.

Rydym wedi parhau i ddarparu **hyfforddiant rheoli risg** (gan gynnwys trwy weithio gydag yswirwyr allanol i ddarparu hyfforddiant i'n Haelodau Etholedig). Mae gennym aelodau o'n staff yn aelodau o ALARM (Cymdeithas Rheolwyr Risg Awdurdodau Lleol) ac maent yn gweithio ar reoli risg. Mae aelodau allweddol o staff sy'n gweithio ar risg wedi parhau i ddilyn hyfforddiant ac yn parhau i wneud hynny. Rydym wedi cynnal hyfforddiant gyda'n uwch dîm rheoli ac mae gennym fodiwlau e-ddysgu ar gael i'r holl staff ac Aelodau Etholedig.

- Strategaeth/Polisi Risg
- Adroddiad y Cyngor a chymeradwyaeth
- Cyfarfodydd a thrafodaethau rheolaidd rhwng adrannau i fynd i'r afael â risgiau ac integreiddio cynlluniau
- Canfyddiadau Archwiliad SWAP (gweler isod)

Ebrill 2021

Gorffennaf 2022

(Cyn Strategaeth Risg/
Cymeradwyo polisi)

- Cyfarfodydd a thrafodaethau rheolaidd rhwng adrannau i fynd i'r afael â risgiau ac integreiddio cynlluniau
- Adroddiadau diweddarau i'n Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (GAC)
- Cyfarfodydd a thrafodaethau rheolaidd rhwng adrannau i fynd i'r afael â risgiau ac integreiddio cynlluniau
- Adroddiadau diweddarau i'n Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (GAC)
- Aelodaeth a deunyddiau sydd ar gael i wella ein rheolaeth risg
- Modiwlau e-ddysgu
- Diweddarau adroddiadau (lle bo'n briodol)

Cyflwynir adroddiadau risg i'n Tîm Rheoli Corfforaethol a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (GAC) yn fwy rheolaidd. Mae rheoli risg wedi'i gynnwys yn ein dangosfwrdd corfforaethol i'w ddefnyddio i fonitro cynnydd a gwella'n barhaus.

- Adroddiadau diweddarar i'n Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (GAC)

A ydym ni'n defnyddio'r pum ffordd o weithio i newid sut rydym ni'n meddwl, yn cynllunio ac yn gweithredu?

Hirdymor

Atal

Integreiddio

Cydweithio

Ymgyfraniad

Rheoli Perfformiad

Mae sut rydym yn rheoli perfformiad ac yn gwella'n barhaus yn parhau i fod yn ffocws allweddol. Bydd hyn yn ein galluogi i ddefnyddio ein hadnoddau yn well (yn effeithiol, yn effeithlon ac yn ddarbodus).

Pa gynnydd ydym ni wedi'i wneud?	Tystiolaeth / Sylwadau o newid
<p>Rydym yn gweithredu ein Fframwaith Rheoli Perfformiad a Sicrwydd Ansawdd (a gymeradwywyd fel rhan o'n Cynllun Lles Corfforaethol) sy'n golygu ein bod yn defnyddio'r model 'Cynllunio →Gwneud →Gwirio →Gweithredu' i sicrhau ein bod yn parhau i ganolbwyntio ar welliant parhaus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Lles Corfforaethol.
<p>Rydym wedi parhau â'n hadolygiadau perfformiad a gwelliant chwarterol (QPIRs) ac wedi cyflawni ein rhaglen gwella craffu i wella atebolrwydd a chefnogi gwelliant parhaus. Mae hyn yn parhau i fod yn ffocws i ni. Fel rhan o'r broses hon ac wrth ddatblygu'r adroddiad hwn, rydym wedi gallu ailffocysu dangosyddion perfformiad allweddol (DPA) lle nad ydym wedi cael setiau data llawn yn ystod effeithiau'r pandemig coronafeirws (e.e. ein hamcan Dechrau Gorau i Fywyd - Addysg).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiadau hunan arfarnu i'r pwyllgor craffu. • Adroddiadau hunanasesu corfforaethol.

<p>Rydym wedi datblygu Dangosfwrdd Corfforaethol i gefnogi sut mae'r Tîm Rheoli Corfforaethol (CMT) yn rheoli ein perfformiad. Rydym wedi gwella sut rydym yn adrodd ar ein data Gwasanaethau Cymdeithasol. Rydym wedi cydweithio â'n WCCIS Rhanbarthol (System Gwybodaeth Gofal Cymunedol Cymru) a Chynghorau cyfagos i wneud hyn. Mae hyn yn rhywbeth y byddwn yn parhau i'w wneud wrth symud ymlaen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae defnyddio ein Dangosfwrdd Corfforaethol wedi ein helpu i ddwyn pobl i gyfrif ac ailffocysu ein hadnoddau (gan ddefnyddio ein hadnoddau yn effeithiol, yn effeithlon ac yn ddarvoudus).
<p>Rydym yn parhau i ganolbwyntio ar wella sut mae ein 'Edefyn Aur' yn cael ei ddeall a'i roi ar waith. Rydym yn gweithio gyda gwasanaethau cymorth eraill (ee AD) i wneud hyn. Mae'r dull integredig hwn yn golygu y gallwn gysylltu amcanion unigolion ag amcanion gwasanaeth a drwodd i amcanion corfforaethol (amcanion lles).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Lles Corfforaethol.
<p>Rydym yn cydnabod bod angen gwneud rhagor o waith i ddatblygu dangosyddion sy'n canolbwyntio mwy ar ganlyniadau ac i sicrhau y gall gwasanaethau ddangos yr effaith ar drigolion yn effeithiol. Byddwn yn defnyddio ein Cynlluniau Gwella Busnes (dogfennau mewnol y mae gwasanaethau'n eu defnyddio'n barhaus) i wneud hyn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Caiff hyn ei fonitro fel rhan o'n proses hunanwerthuso sy'n cael ei adrodd i'r pwyllgor craffu. Rhagwelir y bydd hyn yn arwain at wella canlyniadau cyffredinol i drigolion. Bydd hyn yn cael ei fonitro fel rhan o'r adroddiad hunanasesu hwn.
<p>Rydym eisiau adroddiadau perfformiad mwy rheolaidd i sicrhau ein bod yn parhau i ganolbwyntio ar fodloni anghenion ein preswylwyr. Cynhyrchwyd yr Asesiad Lles ac Asesiad o Anghenion y Boblogaeth gennym, gan ddadansoddi anghenion trigolion sy'n ystyried lles.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiadau hunan arfarnu i'r pwyllgor craffu. • Adroddiadau hunanasesu corfforaethol.
<p>Rydym wedi cydweithio â'n Tîm Datblygu Sefydliadol a chyrrff allanol (e.e CLILC) i gynnal hyfforddiant, datblygiad staff ac adrodd ar berfformiad a defnyddio data .</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiadau'r Cabinet a chraffu.
<p>Mae gwella ein Gwasanaethau Cwsmeriaid yn parhau i fod yn ffocws. Rydym am barhau i wneud ein prosesau'n fwy effeithlon ond sicrhau ein bod yn bodloni anghenion ein cwsmeriaid. Rydym am ddefnyddio ein model gweithredu i fod yn ddigidol trwy ddyluniad ond hefyd sicrhau nad ydym yn eithrio unrhyw un (mae tegwch, cynhwysiant a chydarddoldeb yn parhau i fod yn bwysig i ni).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adborth gan gwsmeriaid a data canmoliaeth a chwynion.
<p>Rydym yn parhau i ganolbwyntio ar gryfhau ein hymagwedd tuag at ddigidol a data . Byddwn yn datblygu ein Strategaeth Ddigidol / Ddata ddrafft ymhellach. Bydd hyn yn ein helpu i wneud penderfyniadau a sut rydym yn defnyddio ein hadnoddau (yn effeithiol, yn ddarvoudus ac yn effeithlon). Bydd hyn yn ein helpu i ystyried yn well yr hirdymor a dysgu gwersi i atal problemau rhag digwydd. Rydym am gynnwys eraill yn y broses hon i sicrhau ein bod yn cyflawni hyn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiadau'r Cyngor, y Cabinet, Craffu a Llywodraethu a'r Pwyllgor Archwilio.
<p>Rydym yn parhau i ailffocysu ein strategaethau-ar-y-dudalen (SOAPs) ar draws y Cyngor. Mae hyn wedi'i wneud fel rhan o'n hadferiad o effeithiau'r coronafeirws. Bydd hyn yn parhau yn 2022/23 wrth i ni ailddatblygu ein Cynllun Lles Corfforaethol.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Lles Corfforaethol. • Adroddiad hunanasesu corfforaethol.

A ydym ni'n defnyddio'r pum ffordd o weithio i newid sut rydym ni'n meddwl, yn cynllunio ac yn gweithredu?

Hirdymor

Atal

Integreiddio

Cydweithio

Ymgyfraniad

Cynllunio Corfforaethol

Mae cynllunio corfforaethol yn parhau i fod yn agwedd bwysig ar ein fframwaith llywodraethu.

Pa gynnydd rydym ni wedi'i wneud?	Tystiolaeth / Sylwadau o newid
Rydym yn parhau i gymhwyso ein Dyluniad Model Gweithredu (OMD) a'n Gwerthoedd Craidd i'n dyluniad, datblygiad a darpariaeth (ar lefel unigol, gwasanaeth a chorfforaethol).	<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Lles Corfforaethol. • Hunanasesu Corfforaethol.
Rydym yn parhau i ddefnyddio ein Hasesiad Effaith Integredig (IIA) i gefnogi ein penderfyniadau. Mae ein IIA wedi'i ddiweddarau yn chwarae rhan allweddol yn y ffordd rydym yn asesu'r effaith ar y 7 nod lles cenedlaethol hyn yn ogystal â rhan arall o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, nodweddion gwarchoddedig, y Gymraeg, bioamrywiaeth a chadernid ecosystemau ac anfantais economaidd-gymdeithasol (rydym yn parhau i ganolbwyntio ar gynhwysiant, cydraddoldeb a thegwch). Mae'r IIA hefyd yn gofyn i ddata gael ei ddefnyddio fel rhan o'r asesiad ynghyd â sut mae cyfathrebu ac ymgysylltu wedi digwydd (lle bo angen).	<ul style="list-style-type: none"> • Archwilio Cymru – Adroddiad Cenedlaethol.
Rydym yn adolygu ein Pensaernïaeth Lywodraethu (strategaethau allweddol) i sicrhau bod ein strategaethau'n parhau i fod yn gydnaws â'n gweledigaeth gyffredinol (gan gynnwys ein hamcanion lles) a'u bod yn defnyddio ein hadnoddau'n effeithiol, yn effeithlon ac yn ddarvoudus. Bydd hyn yn ein helpu i integreiddio ein strategaethau a gwella sut rydym yn cydweithio.	<ul style="list-style-type: none"> • Strategaethau wedi'u diweddarau.
Rydym wedi parhau i sicrhau bod ein cynlluniau parhad busnes yn berthnasol ac y gellir eu defnyddio ar unrhyw adeg.	<ul style="list-style-type: none"> • Ein harferion gwaith.
Rydym yn parhau i gynnwys her gan gymheiriaid yn ein prosesau.	<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiadau Cabinet a Chraffu.

Trwy gasglu a dadansoddi data ein staff gallwn ddeall a chefnogi ein gweithlu a'n cynlluniau allweddol yn well, er enghraifft y **Cynllun Cydraddoldeb Strategol** a dyletswyddau amrywiol megis Pobl Hŷn a'r Gymraeg.

- Cynllun Cydraddoldeb Strategol.

A ydym ni'n defnyddio'r pum ffordd o weithio i newid sut rydym ni'n meddwl, yn cynllunio ac yn gweithredu?

Hirdymor

Atal

Integreiddio

Cydweithio

Ymgyfraniad

Cynllunio Ariannol

Mae rheolaeth ariannol yn parhau i fod yn ffocws i ni ac mae'n elfen allweddol o'n fframwaith llywodraethu (fel yr adlewyrchir yn ein Datganiad Llywodraethu Blynyddol, gweler isod).

Pa gynnydd rydym ni wedi'i wneud?	Tystiolaeth / Sylwadau o newid
Rydym yn parhau i ddefnyddio ein Bwrdd Cyllideb sydd bellach wedi'i ymgorffori ac adroddiadau ariannol rheolaidd i'r Cabinet. Mae rheoli ein cynlluniau cyllid ac ariannu hollbwysig yn cael ei drafod yn rheolaidd mewn cyfarfodydd rheoli corfforaethol ac mae'n rhan o'n dangosfwrdd corfforaethol. Mae hyn yn cefnogi sut rydym yn lliniaru ein risg corfforaethol yn ymwneud â chyllid.	<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiadau Cabinet.
Mae adroddiadau monitro cyllideb fisol a chyfarfodydd gyda deiliaid cyllidebau yn parhau ar waith. Mae hyn yn cefnogi rheoli cyllidebau yn ystod y flwyddyn, gan ein helpu eto i liniaru ein risg corfforaethol sy'n ymwneud â chyllid.	<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiadau Cabinet.
Mae lefel ymgysylltu ac ymglymiad ar draws y Cyngor yn parhau i fod yn uchel. Mae data ariannol wedi'i ystyried wrth wneud penderfyniadau yn parhau ar waith.	<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiadau Cabinet.
Rydym wedi gallu defnyddio setliadau diweddar i gryfhau ein capasiti drwy ein hymarferion capasiti ar draws y Cyngor. Mae hyn yn cefnogi cyflawni ein Cynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella (RTI) a'n Hamcanion Lles. Mae hyn wedi ein galluogi i ddysgu gwersi a mynd i'r afael â materion capasiti mewn	<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiadau'r Cyngor.

<p>meysydd hollbwysig a newid y ffordd rydym yn gweithio mewn eraill (rydym wedi cynnwys gwasanaethau yn y ffordd rydym yn gwneud hyn ac wedi cydweithio ag eraill). Rydym wedi integreiddio ein cynlluniau gyda chynlluniau ein gweithlu i liniaru ein risg corfforaethol yn ymwneud â chapasiti. Bydd hyn yn ein helpu i atal problemau rhag codi yn y dyfodol.</p>	
<p>Rydym wedi cydweithio â thimau eraill ar draws y Cyngor i gefnogi gweinyddiaeth grantiau Llywodraeth Cymru i gefnogi busnesau yn ystod y pandemig coronafeirws. Mae hyn yn cefnogi ein hamcan lles bywyd gwaith a sut y gallwn gefnogi meddwl hirdymor. Byddwn yn adeiladu ar y dull hwn i sicrhau ein bod yn parhau i gydweithio a defnyddio ein hadnoddau yn effeithiol, yn effeithlon ac yn ddarbodus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ffurflenni i Lywodraeth Cymru. • Busnesau yn cael eu cefnogi.
<p>Er mwyn sicrhau ein bod yn gwella'n barhaus, rydym yn aiffocysu ein strategaeth-ar-y-dudalen (SOAP) ac yn sicrhau bod ein dangosyddion perfformiad yn cyd-fynd i sicrhau ein bod yn cefnogi'r Cyngor wrth iddo gyflawni ei weledigaeth a chyflawni ei amcanion lles.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae ein hadolygiadau perfformiad a gwelliant chwarterol wedi dangos sut y gall aiffocysu ein SOAP helpu i gefnogi'r Cyngor i gyflawni ei weledigaeth.

A ydym ni'n defnyddio'r pum ffordd o weithio i newid sut rydym ni'n meddwl, yn cynllunio ac yn gweithredu?

Hirdymor

Atal

Integreiddio

Cydweithio

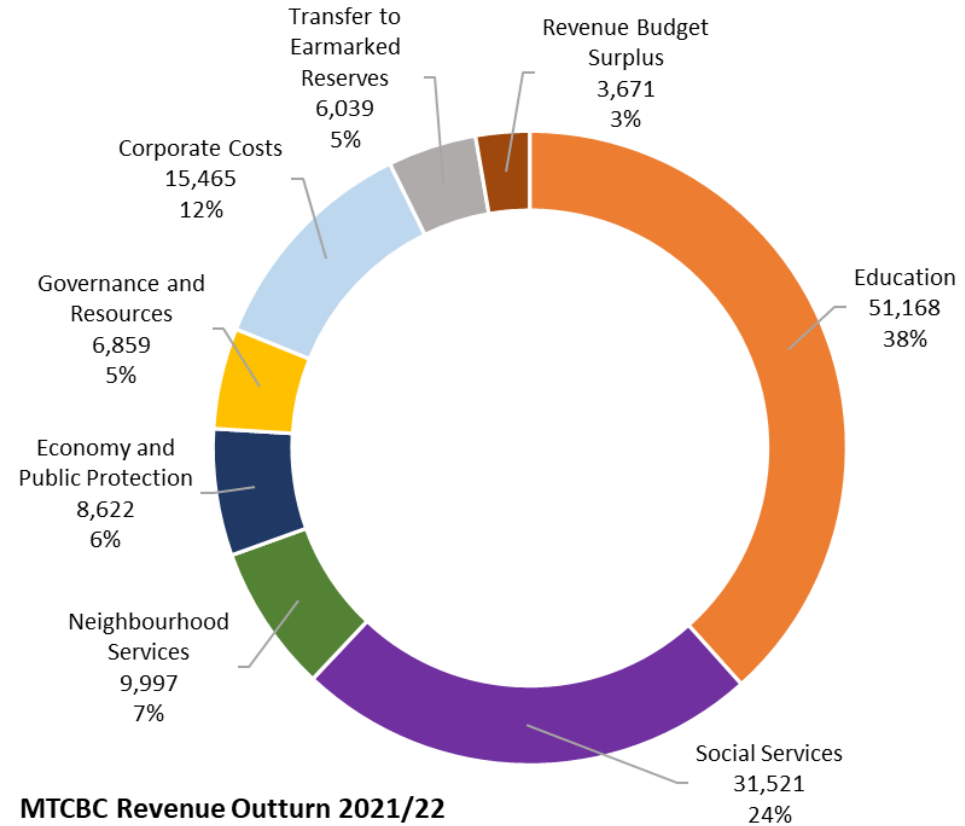
Ymgyfraniad

Cyllideb Refeniw - Mae'r Cyngor yn pennu cyllideb refeniw bob blwyddyn. Mae'r gyllideb refeniw hon yn cwmpasu costau'r gwasanaethau y mae'r Cyngor yn eu darparu, a thelir amdani gan ddefnyddwyr gwasanaethau, Grantiau Llywodraeth Cymru, Treth Cyngor a'r rhai sy'n talu Trethi Busnes. Ar gyfer 2021-2022, cyllideb refeniw'r Cyngor oedd **£133,342 miliwn**.

Mae'r tabl isod a'r siart gyferbyn yn dangos yr alldro refeniw ar gyfer 2021/2022 fesul prif faes gwasanaeth. Mae hyn yn cyd-fynd â'n meysydd blaenoriaeth a'n hamcanion lles.

Alldro Refeniw	£,000
Addysg	51,168
Gwasanaethau Cymdeithasol	31,521
Gwasanaethau Cymdogaeth	9,997
Economi a Gwarchod y Cyhoedd	8,622
Llywodraethu ac Adnoddau	6,859
Costau Corfforaethol	15,465
Trosoglwyddo i'r Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	6,039
Gwarged Cyllideb Refeniw	3,671
Cyfanswm	133,342

Cynllun Ariannol Tymor Canolig - Diwygiwyd y Cynllun Ariannol Tymor Canolig (CATC) yn 2021/22 i ystyried arian a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru. Gosododd y Cyngor ei CATC i gyflawni unrhyw arbedion gofynnol o ganlyniad i setliadau. Mae'r alldro refeniw yn cael ei adrodd yn flynyddol i'r Cabinet.

Cynllunio Gweithlu

Mae gennym gyfoeth o sgiliau a phrofiad ar draws ein hadnodd mwyaf gwerthfawr, ein gweithlu. Mae ein gweithwyr yn gweithio gyda phartneriaid i ddarparu gwasanaethau sydd, yn bennaf oll, wedi'u cynllunio i fodloni anghenion ein preswylwyr. Mae hyn wedi dod yn arbennig o amlwg wrth ymateb i'r pandemig coronafeirws.

Pa gynnydd rydym ni wedi'i wneud?	Tystiolaeth / Sylwadau o newid
<p>Rydym yn sefydliad main, sy'n golygu bod ein heriau'n cynnwys sicrhau bod ein holl adnoddau (gan gynnwys ein Staff) yn cael eu cefnogi'n briodol ac yn canolbwyntio ar gyflawni ein blaenoriaethau (bod yn effeithiol, effeithlon a darbodus yn yr hyn a wnawn). Mae'r Cyngor wedi buddsoddi yn ei weithlu yn dilyn ymarferion gallu ac wrth ariannu'r Cynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella (RTI). Yn ogystal â thwf cymeradwyaeth cyffredinol, buddsoddiwyd tua £1.5miliwn yn 2021/22. Mae hyn wedi cryfhau sut y gallwn gyflawni ein hamcanion a'n blaenoriaethau. Mae'r buddsoddiad hwn wedi helpu'r ffordd y mae'r Cyngor wedi cryfhau meysydd a nodwyd gan ein rheolyddion a'n blaenoriaethau ar gyfer gwella. Byddwn yn parhau i adolygu hyn yn unol â'r heriau a'r newidiadau a wynebwn. Mae hyn wedi ein helpu i feddwl am gynllunio hirdymor ac atal.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Lles Corfforaethol. • Adroddiadau Cabinet. • Archwilio Cymru – Adroddiad Llamu Ymlaen
<p>Rydym wedi parhau i gydweithio ag eraill i gefnogi datblygiad ein gweithlu a chyflawni ein hamcanion.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Lles Corfforaethol.
<p>Rydym wedi parhau i wella sut rydym yn ymgysylltu â'n gweithlu ac yn ei gynnwys. Cynhaliom ein harolwg diwylliant staff a bu i ni ail lansio ein fforwm staff yn 2021/22. Defnyddir canfyddiadau'r ymarferion hyn yn yr adroddiad hwn ac maent yn cael eu defnyddio i wella ein gwasanaethau.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiad hunanasesu corfforaethol.
<p>Mae ein Tîm Datblygu Sefydliad newydd yn parhau i gynnwys a chydweithio ag eraill o bob rhan o'r Cyngor i gefnogi timau i ddatblygu sgiliau i helpu i gyflawni amcanion unigol, gwasanaeth a chorfforaethol.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiad hunanasesu corfforaethol.
<p>Rydym yn defnyddio'r data sydd ar gael i gyflawni ein hamcanion. Mae hyn yn helpu gyda sut rydym yn datblygu ein cynlluniau gweithlu ar draws y Cyngor. Rydym wedi gallu defnyddio data staff i'n helpu i ychwanegu gwydnwch at ein gwasanaethau a chefnogi ein staff. Rydym wedi dysgu llawer o wersi yn ystod y pandemig, a gellir defnyddio'r rhan fwyaf ohonynt i lunio ein cynllun Sefydliad lach wrth symud ymlaen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Lles Corfforaethol. • Adroddiad hunanasesu corfforaethol.
<p>Byddwn yn parhau i ddefnyddio ein fframwaith rheoli perfformiad a'n cynlluniau datblygu personol ('Ffocws ar Eich Perfformiad') i gefnogi ein staff i ddatblygu, cyflawni'n well ein canlyniadau sy'n</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Lles Corfforaethol.

gysylltiedig â'n blaenoriaethau corfforaethol, ein hamcanion llesiant, a'n gweledigaeth a rennir (yr 'edefyn aur').	
Rydym wedi parhau â'n rhaglen brentisiaethau ar draws y Cyngor. Mae hyn yn cynnwys prentisiaethau mewn gwaith. Mae hyn yn ein helpu i gefnogi cynllunio olyniaeth (tymor hir) a lliniaru ein risg corfforaethol yn ymwneud â chapasiti (atal).	<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiad y Cyngor.
Rydym yn ailffocysu ein strategaeth-ar-y-dudalen (SOAP) i sicrhau ein bod yn gallu cefnogi'r Cyngor i gyflawni ei amcanion a'i flaenoriaethau.	<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Lles Corfforaethol. • Adroddiad hunanasesu corfforaethol.

A ydym ni'n defnyddio'r pum ffordd o weithio i newid sut rydym ni'n meddwl, yn cynllunio ac yn gweithredu?

Hirdymor

Atal

Integreiddio

Cydweithio

Ymgyfraniad

Mae ein rhaglen Sefydliad Iach yn thema allweddol yn ein Cynllun Adfer, Trawsnewid a Gwelliant (RTI) a Chynllun Lles Corfforaethol. Bydd yn ein helpu i ymateb i'r heriau y mae'r Cyngor a'n cymunedau yn eu hwynebu dros y blynyddoedd i ddod.

Rydym wedi defnyddio'r wybodaeth o'n harolwg diwylliant staff blynyddol wrth ddylunio ein rhaglen Sefydliad Iach. Ein nod yw sicrhau bod gennym '**weithlu brwdfrydig, atebol ac ymgysylltiol sydd â'r sgiliau a'r gallu i gyflawni nodau'r sefydliad**'. Yn dilyn hyn rydym yn ailsefydlu ein rhaglen ymgysylltu â staff (fforwm staff).

Asedau

Rydym yn defnyddio dull strategol o reoli ein hasedau i gryfhau ein gallu i drawsnewid, addasu a chynnal darpariaeth gwasanaethau yn y tymor byr a'r tymor hwy. Astudiwyd hyn gan Archwilio Cymru yn ystod 2021/22. Roedd y canfyddiadau'n gadarnhaol, a oedd yn nodi y gallwn ddangos "cymhwyso'r egwyddor datblygu gynaliadwy yn rhai o'i gynlluniau asedau". Mae angen i ni sicrhau bod y dull hwn yn sail i'n "rheolaeth asedau strategol yn ehangach".

Pa gynnydd rydym ni wedi'i wneud?	Tystiolaeth / Sylwadau o newid
Mae ein Hadran Rheoli Ystadau yn parhau i arwain y ffordd yr ydym yn defnyddio asedau i gefnogi ein cynlluniau strategol (Cynllun RTI – rhaglen waith Ystwyth). I wneud hyn, mae timau o bob rhan o'r Cyngor yn cydweithio. Mae modelau gwaith newydd yn cael eu sefydlu, neu wedi cael eu sefydlu. Mae hyn yn integreiddio â'n cynlluniau gweithlu. Mae rheolaeth ein Hystâd hefyd yn cysylltu â'n cynlluniau ariannol a sut rydym yn darparu gwasanaethau yn y tymor byr, canolig a'r hirdymor.	<ul style="list-style-type: none"> Llamu Ymlaen – Rheoli Asedau Strategol – Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful (Archwiliad Cymru; Mai 2022) – Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â 2021/22.
Rydym hefyd wedi parhau i adolygu sut y gallwn ddefnyddio ein hystâd orau . Er enghraifft, mae gennym denant ar gyfer un o'n hadeiladau ym Mhentrebach . Rydym wedi cynnwys busnesau i ddeall angen. Bydd y gwaith hwn hefyd yn ein helpu i gyrraedd ein targedau datgarboneiddio.	<ul style="list-style-type: none"> Tenant wedi'i leoli yn un o'n prif adeiladau.
Rydym yn cryfhau sut rydym yn rheoli ein hystâd ac yn monitro cydymffurfiaeth . Mae'r Tîm Data Corfforaethol wedi cefnogi'r dyluniad digidol ar gyfer monitro gan ddefnyddio dangosfwrdd pwrpasol. Bydd hyn yn ein helpu i ddefnyddio ein hadnoddau yn fwy effeithiol, effeithlon a darbodus a hefyd yn ein hatal rhag gorfod bod yn adweithiol.	<ul style="list-style-type: none"> Newid arferion gwasanaeth a datblygu dangosfwrdd i fynd i'r afael ag argymhellion archwilio mewnol.
Rydym yn ailffocysu ein Cynllun Rheoli Asedau a'i integreiddio â dogfennau strategol allweddol eraill y Cyngor. Gallwn gyflawni ein hamcanion yn well a chymhwyso'r pum ffordd o weithio drwy'r dull hwn.	<ul style="list-style-type: none"> Cynllun Rheoli Asedau Drafft.
Rydym yn parhau i gyflwyno ein rhaglen Ysgolion yr unfed ganrif ar hugain ac yn ogystal â chyflwyno rhaglenni i gefnogi sut y gallwn leihau ein hól troed carbon.	<ul style="list-style-type: none"> Ein rhaglen Ysgolion yr unfed ganrif ar hugain a'r rhaglen ariannu gysylltiedig.

A ydym ni'n defnyddio'r pum ffordd o weithio i newid sut rydym ni'n meddwl, yn cynllunio ac yn gweithredu?

Hirdymor

Atal

Integreiddio

Cydweithio

Ymgyfraniad

Caffael

Rydym wedi canolbwyntio ar gryfhau ein Gwasanaeth Caffael a sut y gallwn gefnogi'r gwaith o gyflawni ein hamcanion lles. Rydym wedi sefydlu elfen Fasnachol i'n gwasanaeth. Bydd hyn yn helpu i gefnogi ein cynaliadwyedd tymor hwy a defnyddio ein strategaeth/polisi risg newydd (e.e cyfle i fentro a'r parodrwydd i dderbyn risg) i wneud hynny.

Pa gynnydd rydym ni wedi'i wneud?	Tystiolaeth / Sylwadau o newid
<p>Prosesau Caffael: Mae ein prosesau caffael yn cael eu hadolygu'n gyson. Ym mis Mehefin 2021, gwnaethom ddiwygio ein rheolau caffael, gan leihau ychydig o'r fiwrocratiaeth fewnol (dod yn fwy effeithlon, effeithiol a darbodus) ar gyfer cymeradwyo contractau ac rydym wedi cynyddu ein trothwy isaf o £5K i £15K (lle nad oes angen proses gaffael ffurfiol). gyda'r nod o'i gwneud yn haws i gyfeirio gwariant y Cyngor at gwmnïau lleol llai (gan gefnogi ein nodau cenedlaethol). Roedd ein gwariant lleol ar gyfer 2021/22 tua 21% o'r cyfanswm o £100m a wariwyd. Mae ein holiaduron cam cyn dewis yn cynnwys SPD safonol (Dogfen Gaffael Unigol) cwestiynau wedi'u datblygu ar y cyd â Chynghorau eraill, mae gennym nifer o holiaduron y gellir eu dewis a'u hadolygu yn dibynnu ar risg, gwerth a galluoedd canfyddedig y farchnad. Mae hyn yn cyd-fynd â'n strategaeth/polisi risg (integreiddio).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ein rheolau caffael. • Strategaeth/Polisi Risg – adrannau Parodrwydd i Dderbyn Risg a Chyfleoedd Risg.
<p>Gwerth Cymdeithasol: Dechreuodd y maes pwysig hwn gael ei dreialu yn ystod 2021/22, a gall fod yn faes cymhleth sy'n gofyn am wella sgiliau nid yn unig ar gyfer ein staff ein hunain ond hefyd cyflenwyr er mwyn gwneud y mwyaf o werth pob punt sy'n cael ei wario. Mae'r maes hwn yn dal i ddatblygu, gyda pholisi gwerth cymdeithasol drafft a mesurau gwerth cymdeithasol craidd yn cael eu drafftio.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Polisi Gwerth Cymdeithasol Drafft.
<p>Lles: Caiff pob prosiect mawr ei ddatblygu drwy lens Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, gan gynnwys y 5 ffordd o weithio (egwyddor datblygu gynaliadwy). Ein nod yw cynorthwyo ein hadrannau cleient i asesu eu hanghenion drwy'r fframwaith lles i ddatblygu manylebau a chanlyniadau. Mae angen datblygu rheolaeth contractau yn y maes hwn (gan gynnwys gwerth cymdeithasol) ar draws y Cyngor. Mae hyn yn ein helpu i feddwl yn hirdymor ac ataliol.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fframwaith caffael.
<p>Cydweithio: Rydym yn ymgysylltu'n rheolaidd â Chynghorau eraill yng Ngrŵp Caffael Rhanbarthol De-ddwyrain Cymru, gan rannu arfer gorau a gwybodaeth, yn ogystal rydym yn ymgysylltu ar dendro cydweithredol ar sail ranbarthol a chenedlaethol er mwyn sicrhau gwerth gorau ar gyfer meysydd gwariant cyffredin ac ailadroddus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Grŵp Caffael Rhanbarthol De-ddwyrain Cymru – Dysgu'n cael ei gynnwys yn ein dyluniad a'n datblygiad.
<p>Prynu: Rhoddwyd system prynu i dalu corfforaethol newydd ar waith, a lanswyd yn chwarter cyntaf 2021/22. Mae'r system hon yn hwyluso, archebu catalog, archebu testun rhydd, dyrnu allan i gatalogau</p>	<ul style="list-style-type: none"> • System prynu i dalu corfforaethol.

<p>masnach a pharu anfonebau a thalu. Mae'r system yn darparu dull diogel ac archwiliadwy ar gyfer archebu nwyddau a gwasanaethau sy'n cydymffurfio ac yn effeithlon. Mae hyn yn ein galluogi i fod yn fwy effeithiol, effeithlon a darbodus yn y ffordd rydym yn gweithio.</p>	
<p>Cynllunio caffael: Dyma'r flwyddyn gyntaf i ni roi cynnig ar ymarfer cynllunio caffael ffurfiol ar draws y Cyngor. Ar y cyfan dychwelodd y Cyngor restr gynhwysfawr o brosiectau caffael arfaethedig. Galluogodd hyn gynllunio adnoddau caffael yn fwy effeithiol, i wasanaethu adrannau'r Cyngor pan fo angen. Bydd angen rhagor o waith ar draws y Cyngor yn y maes hwn gan fod ceisiadau'n dal i ddod drwedd am gymorth na chawsant eu cynghori yn y cyfnas. Mae hyn yn ein galluogi i wneud defnydd gwell o adnoddau a mabwysiadu ymagwedd ataliol ac integredig at gaffael.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ymarfer cynllunio caffael - rhestr gynhwysfawr o brosiectau caffael arfaethedig. Mae hyn wedi ein galluogi i weithio gyda thimau eraill (cydweithio) i feddwl yn hirdymor ac atal unrhyw faterion rhag codi eto. Gallwn gynnwys eraill yn well wrth ddylunio a darparu ein gwasanaethau.
<p>Ystyriaethau gwella: Rydym yn monitro'n barhaus sut y gallwn wella a dod yn fwy effeithiol, effeithlon a darbodus yn y modd yr ydym yn caffael nwyddau, gwaith a gwasanaethau. Mae hyn hefyd yn cynnwys sut y gellir gwella'r broses gaffael ar draws y Cyngor. Rydym yn gweithio ar y cyd â thimau eraill i gyflawni hyn. Rydym yn cymhwyso ein model gweithredu, ee digidol trwy ddyluniad wrth wneud hyn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ein cynlluniau gwella gwasanaeth.
<p>Strategaeth Gaffael: Rydym wedi gohirio cyhoeddi strategaeth Gaffael newydd, mae hyn yn bennaf oherwydd y Bil Partneriaethau Cymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (SPPP) sydd ar y gweill, a fydd yn ei gwneud yn ofynnol i gyhoeddi strategaeth newydd yn cynnwys meysydd penodol, roedd y strategaeth i fod i gael ei gyhoeddi yn 2021/22 ond er mwyn lleihau dyblygu gwaith, bydd y strategaeth newydd yn cael ei datblygu ynghyd â rheolau caffael diwygiedig i gydymffurfio â'r bil SPPP a'r Bil Diwygio Caffael a darparu llwyfan cadarn ar gyfer bwrw ymlaen â Chaffael ar draws y Cyngor yn 2023 /24 a thu hwnt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bil Partneriaethau Cymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (SPPP). • Mesur Diwygio Caffael.
<p>Masnachol: Rydym wedi ail-frandio caffael i'r Uned Fasnachol, gan ehangu cwmpas ein gwaith a symud o Gyllid ond gan aros o fewn y Gyfarwyddiaeth Adnoddau Llywodraethu; mae hyn yn ein galluogi i gydweithio â, a chynnwys mwy o dimau yn yr hyn a wnawn a sut y gallwn gefnogi'r gwaith o gyflawni ein hamcanion llesiant yn well. Fel rhan o'r ailfrandio hwn, rydym wedi cyflogi swyddog caffael ychwanegol a rheolwr masnachol, gan ddarparu adnoddau mewnol ychwanegol i wasanaethu ein hadrannau cleient (adeiladu gwytnwch).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uned Fasnachol.

A ydym ni'n defnyddio'r pum ffordd o weithio i newid sut rydym ni'n meddwl, yn cynllunio ac yn gweithredu?

Hirdymor

Atal

Integreiddio

Cydweithio

Ymgyfraniad

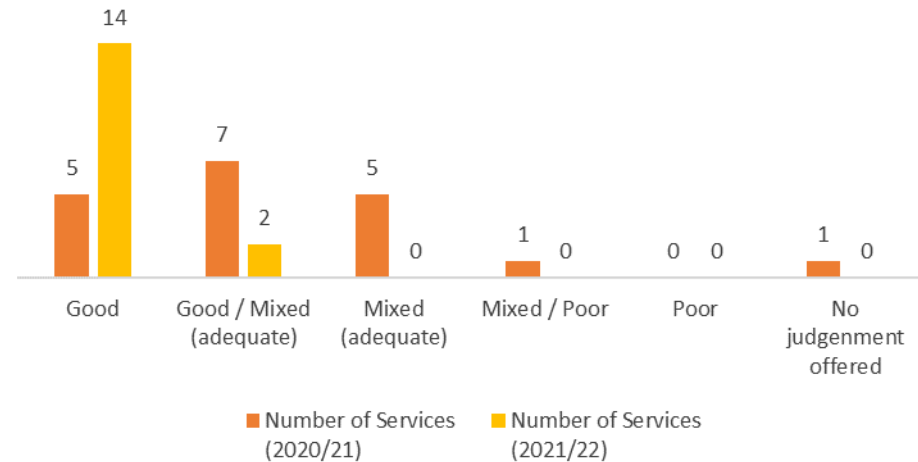

Adborth gan Wasanaethau Rheng Flaen

Mae hyn yn cynnwys sut mae'r Gyfarwyddiaeth Llywodraethu ac Adnoddau yn cefnogi'r gwaith o ddarparu ein gwasanaethau rheng flaen a'n hamcanion lles.

Fel rhan o'n proses hunanwerthuso, rydym yn canfod a yw gwasanaethau cymorth yn bodloni anghenion ein gwasanaethau rheng flaen. Mae dadansoddiad o'r canfyddiadau i'w weld yn atodiad 8. Dangosir crynodeb gyferbyn.

Overall Judgement

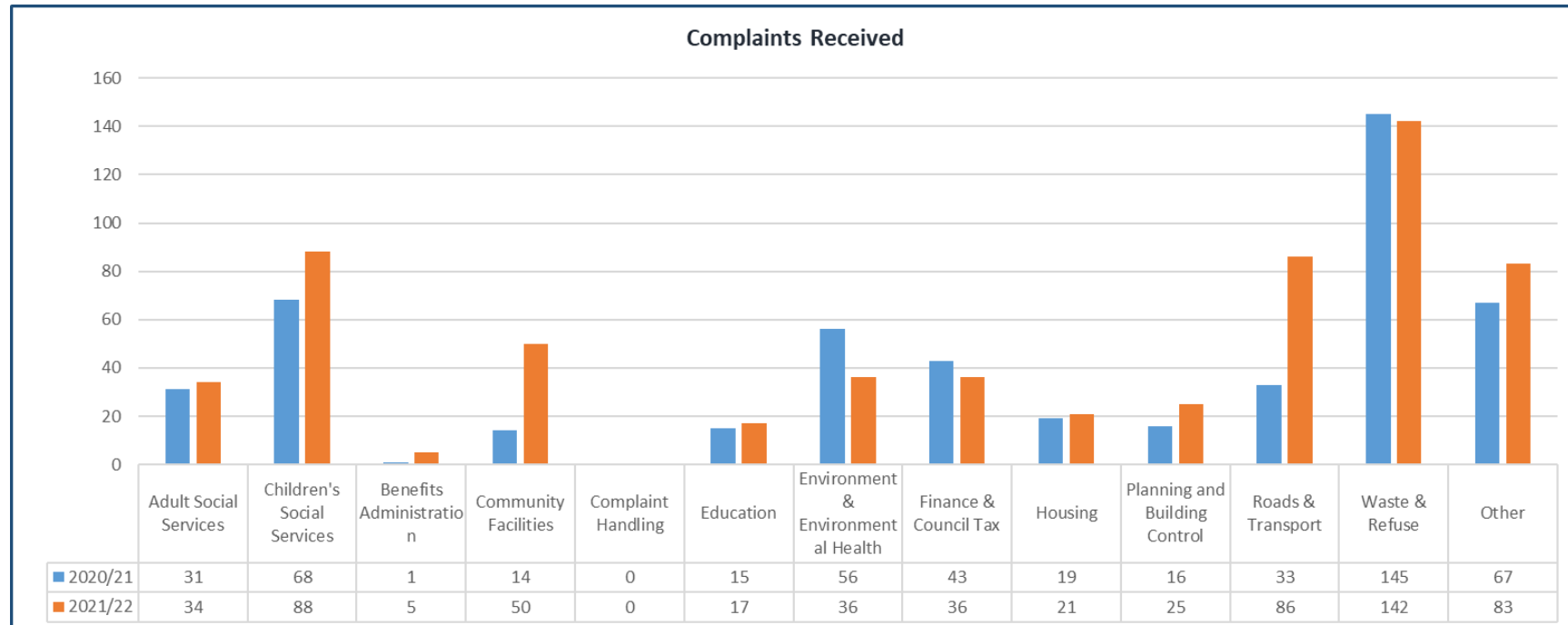

Cwynion

Mae'r adran hon wedi'i chynnwys fel agwedd arall ar edrych ar ein perfformiad ac ansawdd ein gwasanaeth. Dylid nodi bod y siart isod yn dangos nifer y Cwynion Corfforaethol a wnaed i'r Cyngor yn 2021/22 wedi'u dadansoddi fesul gwasanaeth bob chwarter ynghyd â data'r flwyddyn ddiwethaf (i ddangos y tueddiadau). Mae'r Cyngor hefyd yn derbyn cwynion anffurfiol sy'n cael eu datrys cyn dod yn Gwynion Corfforaethol.

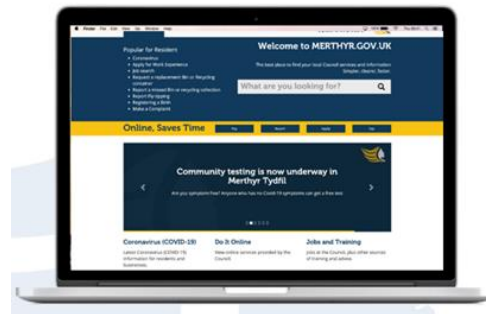
Mae'r data hwn yn cael ei ddefnyddio i lunio cynlluniau gweithredol/gwasanaeth trwy allu darganfod unrhyw faterion sylfaenol (achosion sylfaenol), gwelliant parhaus. Mae hyn yn helpu i wella effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran sut rydym yn dyrannu ein hadnoddau a sicrhau bod gwasanaethau ar gael. Mae mynd i'r afael â'r materion hyn yn helpu'r Cyngor i gyflawni ei ganlyniadau yn well a defnyddio ei adnoddau i ddatrys y mater yn hytrach na delio â chwynion yn gyson.

Ar ddadansoddiad cychwynnol ond heb ei gadarnhau eto, mae ein data yn gymharol uchel o gymharu â Chynghorau eraill Cymru, a bydd hyn yn cael ei ymchwilio ymhellach. Nid yw hyn o reidrwydd yn golygu ein bod yn darparu gwasanaethau gwael. Rydym wedi gweithio i sicrhau bod pobl yn gallu defnyddio ein proses gwyno ac y gallwn ddysgu o hyn i wella'n barhaus. Ceir rhagor o wybodaeth yn ein hadroddiadau cwynion blynyddol. Mae'r adroddiad hwn wedi'i herio yn ein hadolygiadau perfformiad a gwelliant chwarterol (QPIRs) a arweinir gan swyddogion a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (GAC).

Yn 2021/22 cawsom 623 o gwynion o gymharu â 508 yn 2020/21. Roedd y cynnydd mwyaf yn ymwneud â 'Ffyrdd a Thrafnidiaeth' gyda'r gostyngiad mwyaf yn ymwneud â'r 'Amgylchedd ac Iechyd yr Amgylchedd'. Mae 9 o'r 13 maes wedi gweld cynnydd mewn cwynion; 1 o'r 13 yn aros yr un fath; a 3 o'r 13 yn wedi gweld gostyngiadau. Mae dadansoddiad cychwynnol yn awgrymu ein bod yn derbyn nifer uwch o gwynion o gymharu â Chynghorau eraill. Mae rhagor o wybodaeth ar gael yn ein hadroddiad canmoliaeth a chwynion blynyddol. Mae hwn i fod i gael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio cyn mynd i'r Cabinet i'w gymeradwyo'r hydref hwn.

Data Gwasanaethau Cwsmeriaid

Derbyniodd y Cyngor dros **96,000 o alwadau ffôn** yn 2021/22 gyda **98.3% o'r galwadau hyn yn cael eu hateb** .

Mae ein **gwefan wedi gweld dros 420,000 o ddefnyddwyr yn 2021/22** , gan weld **cynnydd o 9%** ar y flwyddyn flaenorol, gyda dros 4.7 miliwn o dudalennau wedi'u gweld.

Roedd 78.6% o'r rhai a edrychodd ar y wefan yn ymwelwyr newydd yn 2021/22 , o gymharu â 76% o ddefnyddwyr newydd y flwyddyn flaenorol.

Adfer →Trawsnewid →Gwella 'Ein Cynllun RTI'

Mae gan Gynllun RTI y Cyngor dair blaenoriaeth (Gwella ein Safonau Addysgol; Cynyddu ein Gwydnwch mewn Gofal Cymdeithasol; Adferiad Economaidd). Mae hefyd yn canolbwyntio ar sut y bydd y Cyngor yn cyrraedd ei dargedau datgarboneiddio, ailgylchu ac aildefnyddio. Ategir hyn oll gan bedair rhaglen waith sy'n cefnogi'r cynllun (sef: Sefydliad Iach; Trawsnewid Digidol; Masnacheiddio; Gwella Llywodraethu). Fel gyda'r Cynllun Lles Corfforaethol, bydd y Cynllun RTI yn cael ei adolygu'n flynyddol i sicrhau ei fod yn dal i fodloni gofynion y Cyngor.

Mae'r Cynllun RTI yn cael ei fonitro gan Dîm Rheoli Corfforaethol y Cyngor (wythnosol). Yn dilyn ymadawiad y Bwrdd Gwella a Sicrwydd ym mis Mawrth 2022, mae Bwrdd RTI y Cyngor yn parhau i fonitro cynnydd cyflawni'r Cynllun yn rheolaidd trwy ddangosfwrdd Cynllun RTI.

Overall Status	Projects	2	0	3	20	Achieved	Target Completion*
Best Start - Education: Improving Standards	5	0	0	0	5	74.03%	78.75%
Living Well - Social Services: Increased Resilience	14	2	0	0	4	81.46%	91.40%
Working Life - Economic Recovery	5	0	0	0	5	77.40%	78.15%
Environmental Wellbeing - Recovery	4	0	0	0	0	90.71%	90.92%
Digital Transformation	4	0	0	3	1	92.58%	98.56%
Commercial Programme	1	0	0	0	1	49.74%	50.24%
Healthy Organisation	4	0	0	0	0	77.38%	98.62%
Governance Improvement	4	0	0	0	4	88.25%	90.08%

Mae'r Cyngor wedi cyflawni 81.54% o'i Gynllun RTI ar 14 Medi 2022, sy'n gynydd yn y gyfradd gwblhau o 23.54% o'r gyfradd gwblhau a nodwyd ym mis Medi 2021 (pan oedd cynnydd yn 58%). Ar ôl adolygu'r sefyllfa hon (yn y grŵp llywio a'r Tîm Rheoli Corfforaethol), nodwyd bod yr ychydig o oedi yn effeithio ar gyflawni'r blaenoriaethau neu'r llwybrau critigol (a achosir yn bennaf gan effeithiau ymateb i'r pandemig coronafeirws) wedi'u rheoli'n effeithiol.

Mae adolygiad rheolaidd wedi nodi, mewn rhai achosion, nad oes angen rhai camau gweithredu a oedd wedi'u cynnwys yn wreiddiol mwyach, mewn meysydd eraill, bu angen camau gweithredu newydd i gyflawni'r cynllun. Mae hyn i'w ddisgwyl gan fod yr amgylchedd y mae'r Cyngor yn gweithredu ynddo yn newid yn barhaus.

Perfformiad Llywodraethu

Mae ein Datganiad Llywodraethu Blynyddol (AGS) yn rhoi amlinelliad llawn ac asesiad o'r prosesau llywodraethu sydd wedi bod ar waith. Mae canllawiau Cyflawni Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol: Fframwaith (CIPFA/SOLACE, 2016) wedi'u defnyddio yn y broses hon. Yn ogystal, cyhoeddwyd Bwletin Canllawiau CIPFA 06 (Cymhwyso'r Fframwaith Llywodraethu Da 2020/21) ym mis Chwefror 2021. Mae gan y Cyngor God Llywodraethu Corfforaethol Lleol a gafodd ei ddiweddarau a'i gymeradwyo yn 2020/21.

Mae'r AGS yn nodi:

“O ystyried y cynnydd a wnaed wrth fynd i’r afael â phryderon blaenorol ynghylch llywodraethu mae barn y Pennaeth Archwilio Mewnol ar lywodraethu hefyd yn Sicrwydd Rhesymol.

Felly, barn flynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd cyffredinol fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol y Cyngor ar gyfer 2021-22 yw: Sicrwydd Rhesymol ”

Mae'r tabl canlynol wedi'i gynhyrchu fel rhan o'r AGS. Mae hyn yn rhoi meysydd i ni ganolbwyntio arnynt er mwyn gwella ein llywodraethu.

Materion	2021/22 Sefyllfa AGS a'r Camau a Gymerwyd/a Gynlluniwyd
<p>Pwysau Ariannol: Mae adnoddau ariannol cyfyngedig yn erbyn galw cynyddol am wasanaethau a phrosiectau cyfalaf yn achosi pwysau cyllidebol sy'n effeithio ar ddarparu gwasanaethau cyhoeddus.</p> <p>E.e Lleihad mewn cyllid gan Lywodraeth Cymru, diffyg incwm buddsoddi, derbyniadau cyfalaf, pecynnau gofal costus, gostyngiadau mewn cyllid grant.</p>	<p>Cymeradwywyd y Cynllun Ariannol Tymor Canolig (MTFP) 2021/2022 i 2024/2025 gan y Cyngor ar 3 Mawrth 2021 a nododd ddiffyg diwygiedig yn y gyllideb amcangyfrifedig o £13 miliwn dros y cyfnod o 4 blynedd rhwng 2021/22 a 2024/25. Cyflwynwyd Cynllun Ariannol Tymor Canolig 2022/23 i 2025/26 i'w gymeradwyo i'r Cyngor ar 2 Mawrth 2022 a nododd ddiffyg cyllidebol amcangyfrifedig o tua £16.4 miliwn dros gyfnod y CATC yn seiliedig ar ragdybiaethau yn y CATC.</p> <p>Er bod y Cyngor yn alinio'r CATC â'i flaenoriaethau a bennir gan ei amcanion lles, mae'n rhaid gwerthfawrogi bod Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn rhaglen dreigl sy'n cael ei diweddarau'n barhaus ar gyfer amgylchiadau sy'n newid, datblygiadau newydd a blaenoriaethau. O ganlyniad, cydnabuwyd bod angen cryn dipyn o waith o hyd i alinio gofynion gwariant yn llawn ag Amcanion Lles Corfforaethol a'r cyllid sydd ar gael. Mae Dyluniad Model Gweithredu'r Cyngor yn diffinio sut mae'r Cyngor am gyflawni ei fusnes ac mae'n cefnogi Strategaeth Gorfforaethol, Amcanion Lles a 'Strategaethau ar Dudalen' y Prif Swyddog. Bydd y Bwrdd Perfformiad yn monitro cyflawniad yn erbyn y mesurau llwyddiant a'r canlyniadau dymunol. Yn ogystal, mae cynaliadwyedd ariannol a gwytnwch y Cyngor yn cael eu monitro gan y Prif Swyddog Cyllid.</p> <p>Cynigir y bydd Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol yn cael eu pennu ar isafswm o £5.722 miliwn ar gyfer cyfnod CATC 2022/23 i 2025/26. Byddai hyn yn caniatáu'r hyblygrwydd i'r Cyngor ymateb yn ddigonol i'r risg o orwario cyllidebol posibl mewn cyllidebau gwasanaeth cyfnewidiol wrth fynd i'r afael â goblygiadau ariannol pwysau demograffig. Nid yw'n cael ei ystyried yn ddarbodus i'r Cyngor ddefnyddio'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol ymhellach i gefnogi ei gynlluniau cyllideb refeniw yn y dyfodol oherwydd y risg annerbyniol a'r amlygiad i'r Cyngor o lefel annigonol o gronfeydd wrth</p>

Materion	2021/22 Sefyllfa AGS a'r Camau a Gymerwyd/a Gynlluniwyd
	<p>gefn i fynd i'r afael â gorwariant cyllideb refeniw posibl yn y dyfodol. Yn ogystal, mae lefel a digonolrwydd cronfeydd wrth gefn cyffredinol y Cyngor hefyd yn destun craffu gan reoleiddwyr allanol.</p>
Goblygiadau pellach o COVID-19	<p>Cafodd goblygiadau Covid-19 effaith sylweddol ar berfformiad ariannol 2021/22 a heb gefnogaeth Llywodraeth Cymru byddai wedi bod yn amhosibl aros o fewn y Gyllideb. Yn dilyn y cynnydd yn y setliad o +9% ar gyfer 2022/23, mae Llywodraeth Cymru wedi darparu setliadau dangosol o +3.5% ar gyfer 2023/24 a +2.4% ar gyfer 2024/25. Oherwydd yr argyfwng costau byw gyda chwyddiant cynyddol a chyfraddau banc cynyddol ynghyd ag adferiad o'r pandemig covid, mae'r Cyngor yn wynebu heriau ariannol sylweddol o ganlyniad i gostau ychwanegol, colli incwm a chefnogi'r economi leol a'r rhai sy'n talu treth cyngor.</p> <p>Darparodd Llywodraeth Cymru gymorth ariannol ar gyfer 2021/22 i gyd i gefnogi Awdurdodau Lleol gyda'u heriau ariannol sylweddol o gostau ychwanegol a cholli incwm. Heb gymorth ariannol parhaus gan Lywodraeth Cymru byddai'r Cyngor wedi wynebu diffygion sylweddol yn y gyllideb a fyddai'n gofyn am gwtogi ar wasanaethau yn ystod y flwyddyn a/neu ddefnyddio cronfeydd wrth gefn.</p> <p>Mae'r Cyngor wedi nodi nifer o egwyddorion sy'n cyd-fynd â Chynllun RTI y Cyngor a byddwn yn adeiladu arnynt wrth i'r Cyngor adfer ar ôl y pandemig a pharhau â'i daith drawsnewid a gwella.</p>
Effaith y llifogydd	<p>Yn ystod mis Chwefror 2020, achosodd Storm Dennis lifogydd a difrod helaeth ar rai ardaloedd o fewn y Fwrdeistref Sirol, a bu'n rhaid i'r Cyngor gyflwyno rhestr o waith atgyweirio cyfalaf gwerth cyfanswm o £8.453 miliwn i Lywodraeth Cymru ar gyfer y cyfnod 3 blynedd rhwng 2020/21 a 2022/23. Mae'r Cyngor wedi derbyn hysbysiad o £5.4 miliwn o gymorth ar gyfer 2020/21 i 2021/22 a disgwylir i £3 miliwn o gymorth ariannol pellach gael ei gadarnhau ar gyfer 2022/23.</p>
Materion Capasiti i'r Cyngor	<p>Mae Archwilio Cymru, gyda chefnogaeth Bwrdd Gwella a Sicrwydd Llywodraeth Cymru, wedi mynegi pryderon ynghylch diffyg capasiti o fewn y Cyngor sy'n atal cynllunio effeithiol a chynllunio olyniaeth gwasanaeth hanfodol. Rydym wedi cynyddu capasiti mewn meysydd allweddol ar draws y cyngor. Cynhaliwyd cam cyntaf ymarfer capasiti'r Cyngor yn ystod 2020/21 gyda buddsoddiad o £705,000 wedi'i gymeradwyo ym mis Chwefror 2021. Cynhaliwyd ail gam yr ymarfer capasiti yn ystod 2021/22 a chymeradwywyd buddsoddiad pellach o £725,000 ym mis Hydref 2021. Problemau capasiti pellach posibl yn cael eu hystyried ar hyn o bryd.</p>

Materion	2021/22 Sefyllfa AGS a'r Camau a Gymerwyd/a Gynlluniwyd
Cyrhaeddiad Addysgol	<p>Roedd arolygiad diweddar Estyn o'r Awdurdod Lleol yn cydnabod y daith deithio a amlinellwyd yn y polisi Codi Dyheadau, Codi Safonau. Mae hyn yn parhau i fod yn sbardun ar gyfer gwella ysgolion ar draws pob ysgol, mae cynhadledd penaethiaid yn ddiweddar wedi nodi'r angen i adnewyddu'r strategaeth dros y 12 mis nesaf yng ngoleuni unrhyw feysydd i'w gwella neu fel arall sy'n codi o arholiadau TGAU eleni. Cydnabyddir y bydd cyflwyno'r Cwricwlwm i Gymru yn cael effaith ar adrodd ar fesurau cynnydd a bydd gwaith parhaus gydag ysgolion a Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De (CSC) yn galluogi'r Awdurdod Lleol i fod yn fwyfwy hyderus am berfformiad ei ysgolion.</p>
Cryfhau Trefniadau Rheoli Perfformiad	<p>I gyd-fynd â'i waith craffu a arweinir gan aelodau, mae'r Cyngor wedi datblygu a rhoi proses adolygu perfformiad a gwelliant chwarterol ar waith, a arweinir gan swyddogion. Defnyddir hwn ochr yn ochr â phroses hunanwerthuso'r Cyngor ac mae wedi'i ymgorffori yn nhrefn llywodraethu bresennol y Cyngor ac mae'n rhan o Fframwaith Rheoli Perfformiad a Sicrwydd Ansawdd cymeradwy'r Cyngor (cymeradwywyd hyn fel rhan o Gynllun Lles Corfforaethol y Cyngor).</p> <p>Mae dangosfwrdd corfforaethol wedi'i ddatblygu i lywio cyfarfodydd y Tîm Rheoli Corfforaethol (CMT). Bydd hyn yn parhau i gael ei gryfhau yn unol â gofynion y Cyngor ac yn cael ei ddefnyddio fel rhan o Adroddiad Hunanasesu'r Cyngor (gan fodloni gofynion Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021).</p> <p>Ar lefel staff, mae'r Cyngor wedi gweithredu ei fodiwl e-berfformiad newydd. Mae hyn yn caniatáu monitro effeithiol ac effeithlon o gyfarfodydd 1-i-1 gyda staff a chanolbwyntio ar y broses perfformiad. Mae hyn yn cefnogi gwelliant perfformiad y Cyngor ond hefyd yn cydbwysu capasiti a chynllunio ar gyfer olyniaeth.</p>
Cryfhau trefniadau craffu	<p>Yn dilyn dadansoddiad o arolwg hunanwerthuso (a gynhaliwyd gyda phawb sy'n ymwneud â'r swyddogaeth graffu) a sawl gweithdy gydag Aelodau, mae'r Cyngor wedi cryfhau ei gynlluniau gwella craffu ymhellach. Mae'r Cyngor wedi parhau i ymgysylltu a gweithio gyda CLILC ar hyn. Mae'r Cyngor hefyd wedi gweithio gyda chymorth annibynnol a ddarperir drwy CLILC (aelod o'r Bwrdd Gwella a Sicrwydd a oedd ar waith o fewn y Cyngor). Mae cymheiriaid o Gyngorau eraill wedi rhoi adborth ar elfennau allweddol o'r cynlluniau gwella er mwyn sicrhau bod gwelliant parhaus a her yn cael ei gynnwys.</p> <p>Mae rhaglenni gwaith wedi'u datblygu, wedi'u harwain gan Aelodau, ac yn cael eu rhoi ar waith. Mae hyn wedi cryfhau integreiddio ar draws y broses o gyflawni strategaethau a'r blaengynlluniau ar gyfer craffu. Mae datblygiadau pellach i'r blaenraglenni gwaith ar waith gyda fframwaith i Gadeiryddion ei ddefnyddio i sicrhau y creffir ar y materion cywir. Mae</p>

Materion	2021/22 Sefyllfa AGS a'r Camau a Gymerwyd/a Gynlluniwyd
	<p>hyn yn rhan o'r cynllun gwella craffu trwy ddull '4 C' hy craffu ar y Materion Cywir yn y Ffordd Gywir ar yr Amser Cywir ac yn y Lle Cywir. Felly, mae ffocws yn cael ei roi ar wahanol ffyrdd o gyflawni craffu, e.e craffu cyn penderfynu, diwrnodau ymholiad, grwpiau gorchwyl a gorffen. Mae ffyrdd o gynnwys y cyhoedd yn y broses graffu hefyd yn cael eu datblygu ac yn cael eu cynnwys yn y rhaglenni gwaith.</p> <p>Bydd y Cyngor yn dysgu gwersi o 2021/22 i hyrwyddo hysbysebu swyddi gwag Aelodau cyfetholedig ar bwyllgorau.</p> <p>Mae canllaw ymarferol i graffu wedi'i ddatblygu a'i rannu gyda'r holl Aelodau i'w cefnogi yn eu rolau. Mae hyfforddiant yn cael ei ddarparu, sy'n canolbwyntio ar ychwanegu gwerth a rôl craffu (yn unol â 'Rhaglen Wella - Trosolwg o Ddeunydd Hyfforddi' CLILC). Mae'r Cyngor hefyd yn defnyddio deunydd ar-lein a hyfforddiant e-ddysgu a ddatblygwyd gan CLILC. Mae CLILC yn cynnal gweithdai hyfforddi penodol (e.e Cadeirio Pwyllgorau Craffu).</p> <p>Mae newidiadau mwy ymarferol hefyd yn cael eu rhoi ar waith megis rhag-gyfarfodydd cynharach i alluogi darparu gwybodaeth ychwanegol neu fwy o gyfle i ddatblygu cwestiynau ac ymholi. Mae Cyfarfodydd Technegol Chwarterol a Chymorthfeydd Craffu yn cael eu datblygu i alluogi crafwyr i gael gwell dealltwriaeth o faterion i wella lefel y craffu.</p> <p>Mae nod trosfwaol o 'wneud gwahaniaeth gyda'n gilydd' yn cael ei brofi gydag Aelodau i fod yn sail i strategaeth ar dudalen ar gyfer craffu. Bydd hyn yn helpu i asesu effaith craffu.</p>
<p>Cydymffurfio â'r Cwricwlwm</p>	<p>Wrth i Gwricwlwm Cymru gael ei gyflwyno, mae nifer o faterion cydymffurfio y gall ysgolion eu hwynebu. Nid yw'r rhain wedi'u cynnwys yn y broses gyflwyno gan Lywodraeth Cymru a bydd angen i'r Awdurdod Lleol ynghyd â Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De sicrhau bod ysgolion yn ymwybodol o'r rhain ac yn cael eu cefnogi i gydymffurfio'n llawn.</p>
<p>Cynlluniau a Chyfundrefnau Archwilio Cynnal a Chadw Eiddo</p>	<p>Mae un adolygiad Archwilio Mewnol a gwblhawyd a gyhoeddwyd yn 2021/22 mewn perthynas â Chynlluniau a Chyfundrefnau Arolygu Cynnal a Chadw Eiddo wedi cael barn archwilio o ddim sicrwydd, hynny yw, ni ellir rhoi unrhyw sicrwydd ar y systemau presennol o reolaeth fewnol, llywodraethu a rheoli risg.</p> <p>Amcan yr archwiliad oedd gwerthuso'r system rheolaeth fewnol gyda golwg ar roi sicrwydd rhesymol i'r Awdurdod ynghylch digonolrwydd yr amgylchedd rheolaeth fewnol. Nododd y gwaith archwilio a wnaed wendidau yn y system reolaeth a hefyd lefel o ddiffyg cydymffurfio â Rheolau a Pholisïau'r Awdurdod sy'n rhoi amcanion yr Awdurdod mewn</p>

Materion	2021/22 Sefyllfa AGS a'r Camau a Gymerwyd/a Gynlluniwyd
	<p>perygl. Graddiwyd y farn gyffredinol ar yr amgylchedd rheolaeth fewnol yn Wael ac o ganlyniad gwnaed 13 o argymhellion archwilio, ac roedd 8 ohonynt yn flaenoriaeth uchel. Mae'r rheolwyr wedi cytuno ar yr holl argymhellion, a bydd cynnydd yn erbyn yr argymhellion hyn yn cael ei fonitro yn unol â gweithdrefnau monitro archwilio mewnol arferol. Bydd y maes archwilio hwn hefyd yn cael ei gynnwys yn y cynllun archwilio mewnol ar gyfer adolygiad dilynol yn ystod 2022/23. Y materion allweddol a nodwyd yn ystod yr archwiliad oedd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae angen cynnal arolygiadau cydymffurfio fel mater o frys a'u monitro'n agos. • Mae angen diweddarau arolygon ymweliadau cydymffurfio i gynnwys gwybodaeth fanwl am yr arolygiad a gynhaliwyd yn annibynnol a deddfwriaeth. Dylid monitro unrhyw gamau gweithredu a adroddir ar yr arolwg i sicrhau eu bod yn gyflawn. • Dylai arolygon ymweliadau cydymffurfio 2020/21 a gwblhawyd o bell gael eu harchwilio gan y Swyddog Cydymffurfiaeth Statudol i sicrhau bod camau gweithredu yn cael sylw. • Mae RAMIS (system TG) angen diweddariadau brys gan Reolwyr Adeiladau neu Swyddogion Gwasanaethau Eiddo sy'n darparu gwiriad/dilysu annibynnol i gadarnhau bod yr holl waith cynnal a chadw hwyr wedi cael sylw/gweithredwyd ar y camau. Yn ogystal, dylai'r system gynnwys deddfwriaeth a chanllawiau statudol ar gyfer pob adeilad/eiddo. • Mae angen diweddarau'r daenlen Monitro Contractau i sicrhau bod y manylion cywir yn cael eu cofnodi. • Rhaid adolygu contractau i sicrhau cydymffurfiad â'r Rheolau Gweithdrefn Ariannol a'r Rheolau Caffael a Chontractio. • Dylid darparu hyfforddiant i'r holl Reolwyr Adeiladau a swyddogion y mae'n ofynnol iddynt ddiweddarau'r RAMIS (system TG). <p>Adroddwyd ar y mater i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 10 Ionawr 2022 ac roedd y Rheolwr Gwasanaethau Adeiladu ac Eiddo yn bresennol yng nghyfarfod y Pwyllgor ar 14 Chwefror 2022 a dywedodd fod cynnydd cadarnhaol yn cael ei wneud o ran gweithredu'r argymhellion.</p> <p>Bydd Archwilio Mewnol yn cynnal adolygiad dilynol yn ystod 2022/23 gyda'r canlyniad yn cael ei adrodd i'r rheolwyr a'r Pwyllgor.</p>

Beth ddywedodd y rheolyddion?

Fel pob Cyngor yng Nghymru, mae ein gwaith yn cael ei graffu gan reoleiddwyr allanol i sicrhau ein bod yn defnyddio arian cyhoeddus yn effeithiol i sicrhau budd i'n cymunedau. Mae gan Archwilio Cymru (Swyddfa Archwilio Cymru (SAC) gynt) raglen flynyddol o waith archwilio ac asesu y mae'n ei chyflawni yn y Cyngor. Mae rheolyddion eraill yn gwneud gwaith sy'n ymwneud â meysydd gwasanaeth penodol. Mae casgliadau'r holl waith hwn yn cael eu dwyn ynghyd mewn Adroddiad Gwella Blynyddol. Y prif reoleiddwyr eraill yw Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru (Estyn) ac Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC).

Mae canfyddiadau gan ESTYN, AGC a chanfyddiadau perthnasol gan Archwilio Cymru wedi'u cynnwys yn adrannau'r adroddiad hwn sy'n ymwneud â'n hamcanion lles. Felly, mae'r adran hon yn cynnwys gwybodaeth gan Archwilio Cymru sy'n gysylltiedig â'r Gyfarwyddiaeth Llywodraethu ac Adnoddau a Llywodraethu cyffredinol.

Cwblhaodd Archwilio Cymru'r gwaith a amlinellir isod yn ystod 2020-21. Manylir ar hyn yn eu hadroddiad 'Crynodeb Archwilio Blynyddol Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful 2021'.

- **Gwelliant parhaus**

Roedd yn rhaid i'r Cyngor roi trefniadau ar waith i wneud gwelliannau parhaus, gan gynnwys cynlluniau ac adroddiadau cysylltiedig, ac roedd yn rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol asesu a oedd y Cyngor wedi bodloni'r gofynion hyn yn ystod 2020-21.

- **Archwilio Cyfrifon**

Bob blwyddyn mae'r Archwilydd Cyffredinol yn archwilio datganiadau ariannol y Cyngor i wneud yn siŵr bod arian cyhoeddus yn cael ei gyfrifo'n briodol.

- **Gwerth am arian**

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn archwilio a yw'r Cyngor wedi rhoi trefniadau ar waith i gael gwerth am arian am yr adnoddau y mae'n eu defnyddio, ac mae'n rhaid iddo fod yn fodlon ei fod wedi gwneud hyn.

- **Egwyddor datblygu gynaliadwy**

Mae angen i gyrff cyhoeddus gydymffurfio â'r egwyddor datblygu gynaliadwy wrth osod a chymryd camau i gyflawni eu hamcanion lles. Rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol asesu i ba raddau y mae'n gwneud hyn.

(Crynodeb Archwilio Blynyddol Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful 2021; Archwilio Cymru)

Rydym yn gweithio ar argymhellion gan ein holl reoleiddwyr. Mae'r rhain yn cael eu monitro trwy ein system cynllun gweithredu archwilio (AAP) ac mae adroddiadau rheolaidd yn cael eu cyflwyno i'n Tîm Rheoli Corfforaethol ar gyfer monitro a dal deiliaid argymhellion yn atebol.

Mae gennym ddeg argymhelliad sy'n ymwneud â sefyllfa gorfforaethol y Cyngor. Rydym wedi ymgorffori'r rhain yn ein cynlluniau gwella ac rydym yn gweithio arnynt fel rhan o lywodraethu ein Cynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella (RTI). Mae'r argymhellion hyn wedi'u cynnwys isod ynghyd â'r statws.

Argymhelliad	Statws
1. Dylai'r Cyngor fynd i'r afael â'r diffyg gallu ac arbenigedd i ysgogi a chynnal yr agenda drawsnewid.	Oren
2. Dylai'r Cyngor ddarparu mwy o sefydlogrwydd yn ei strwythur uwch reolwyr cyn gynted â phosibl.	Wedi'i gwblhau
3. Dylai'r Cyngor barhau â'i adolygiad o gapasiti i adlewyrchu'r trawsnewid sydd ei angen a'r ddysgu o'r pandemig. Dylid gwneud hyn ar y cyd ag ystyriaethau am ffurf a sgiliau gweithlu'r Cyngor yn y dyfodol.	Wedi'i gwblha
4. Dylai'r Cyngor fireinio'r Cynllun RTI a sicrhau ei fod wedi'i gostio'n llawn, bod ganddo'r adnoddau ariannol a dynol sydd eu hangen i'w gyflawni.	Wedi'i gwblha
5. Dylai'r Cyngor gryfhau ei gyfathrebu ac ymgysylltu â staff i sicrhau bod perchnogaeth, a dealltwriaeth, o gynlluniau ac uchelgeisiau'r Cyngor.	Gwyrdd
6. Rhaid i'r Cyngor adeiladu ar ei sefyllfa ariannol bresennol i gryfhau ei wytnwch ariannol. Mae'n hanfodol ei fod yn cymryd agwedd llawer mwy tymor canolig i hirdymor at ei waith cynllunio gan gynnwys ystyried lefel yr arbedion y mae'n disgwyl eu cyflawni'n realistig drwy drawsnewid, a lefel y buddsoddiad sydd ei angen i gyflawni'r Cynllun RTI.	Oren
7. Dylai'r Cyngor sicrhau fel corff corfforaethol ei fod yn parhau i ganolbwyntio ar wella canlyniadau addysg pob plentyn a phobl ifanc.	Wedi'i gwblha
8. Dylai'r Cyngor barhau i gryfhau ei drefniadau rheoli perfformiad a'i ddiwylliant. Mae angen iddo ddefnyddio trefniadau'n effeithiol i fonitro a herio perfformiad ar lefel unigol, gwasanaeth a chorfforaethol, a sicrhau bod y trefniadau hyn yn gadarn i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r Cynllun RTI.	Gwyrdd
9. Dylai'r Cyngor gryfhau ei drefniadau craffu gan gynnwys sut y gallai craffu fod â rôl fwy penodol â mwy o effaith. Er enghraifft, gallai pwyllgorau craffu ystyried eu rôl yn y meysydd canlynol: <ul style="list-style-type: none"> y Cynllun RTI; a dal y Cabinet yn atebol yn unol â chanllawiau statudol 	Gwyrdd
10. Dylai'r Cyngor adeiladu ar ei waith partneriaeth ddiweddar a rhoi trefniadau ar waith i sicrhau ei hun bod ei weithgareddau partneriaeth yn darparu gwerth am arian.	Gwyrdd

Allwedd Statws

Glas - Wedi'i gwblha	Coch - Materion neu Oedi Sylweddol	Oren - Rhai Problemau neu Oedi	Gwyrdd - Dim Materion ac ar y Trywydd
----------------------	------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

Gallwch ymweld â gwefannau ein rheolyddion drwy'r dolenni isod:

www.archwilio.cymru/cyhoeddiadau

www.estyn.llyw.cymru/arolygiad

www.arolygiaethgofal.cymru

Casgliad – Llywodraethu ac Adnoddau

Wrth ddod i'n casgliad, rydym wedi ystyried y gwahanol adrannau a nodir uchod yn yr adran hon ond hefyd wedi ystyried y sefyllfa gorfforaethol.

Rydym wedi gwneud cynnydd yn erbyn ein hargymhellion ac wedi cryfhau ein cynlluniau ar draws pob agwedd ar y Gyfarwyddiaeth Llywodraethu ac Adnoddau (casgliad o adolygiad perfformiad a gwelliant chwarter diweddar a arweiniwyd gan swyddogion). Mae'r adroddiad hwn wedi'i gyflwyno i'r Pwyllgor Craffu Cymorth ac Adnoddau Corfforaethol ym mis Hydref 2022. Mae cwestiynau ac awgrymiadau wedi cryfhau'r adroddiad hwn a sut rydym yn gwella ymhellach.

I gloi, gan ddefnyddio adborth a mewnbwn gan reoleiddwyr, y pwyllgor craffu, llywodraethu ac archwilio, gwasanaethau rheng flaen (fel rhan o'n hunanwerthusiad), y cyhoedd (gan gynnwys cwsmeriaid allanol), y cyhoedd, undebau llafur, busnesau a'n staff, mae **casgliad digonol** ar gyfer y Gyfarwyddiaeth Llywodraethu ac Adnoddau wedi'i gynnwys yn yr adroddiad hunanasesu hwn. Byddwn yn monitro'r sefyllfa hon, yn erbyn ein strategaethau-ar-y-dudalen (SOAPs) sydd newydd eu datblygu i ddarparu tystiolaeth ychwanegol y flwyddyn nesaf, lle **cynigir targed da**.

Isod rydym wedi nodi camau gweithredu lefel uchel y byddwn yn eu cyflawni ac yn eu monitro i adrodd arnynt yn ein hadroddiad hunanasesu corfforaethol y flwyddyn nesaf.

- Parhau i gyflawni newidiadau yn dilyn cymeradwyo ein strategaeth/polisi risg newydd.

- Parhau i gydweithio â phartneriaid (e.e Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru – CLILC) i gryfhau ein swyddogaeth graffu, gan adeiladu ar y gwaith da a wnaed eisoes.
- Parhau i adolygu a diweddarau ein SOAs a chynlluniau gwella busnes (BIPs) yn unol ag adnewyddu ein Cynllun Lles Corfforaethol. Mae hyn yn cynnwys mynd i'r afael ag unrhyw faterion a/neu argymhellion sy'n codi (e.e cryfhau sut rydym yn mynd i'r afael â chydymffurfiaeth adeiladu).
- Parhau i ddatblygu a chryfhau ein cynlluniau gweithlu (gan gynnwys ystyried cynllunio olyniaeth, capasiti a sgiliau).
- Datblygu ein strategaeth Ddigidol a Data ymhellach i wella ymhellach y broses o wneud penderfyniadau a sut rydym yn defnyddio data i ddiwallu anghenion ein preswylwyr.
- Gwella ein cynnig gwasanaeth cwsmeriaid (gan ei wneud yn fwy effeithiol, effeithlon a darbodus wrth fodloni anghenion ein trigolion).
- Parhau i adolygu ein cynllun lles corfforaethol a chynnwys ein hegwyddorion Cynllun RTI.
- Defnyddio sganio'r gorwel i ganolbwyntio ar yr heriau tebygol sydd ar y gweill megis y sefyllfa costau byw a heriau ariannol ehangach.
- Cryfhau ein cyfathrebu ac ymgysylltu gan gynnwys datblygu ein strategaeth cyfranogiad ac ymgysylltu.
- Parhau i gyflwyno ein cynlluniau o ran y Gymraeg, heneiddio'n dda, cynhwysiant a chydaddoldeb.
- Parhau â'n paratoadau ynghylch y Bil Partneriaethau Cymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (SPPP) a'r Bil Diwygio Caffael.
- Parhau i gryfhau ein llywodraethu cyffredinol (ee adnewyddu ein cyfansoddiad).

Pa mor dda ydym ni?

Ein Sefyllfa Gyffredinol

Yn yr adran ddiwethaf, roeddem yn gallu gweld sut rydym yn defnyddio ein llywodraethu a pha mor dda yr ydym yn gwneud yn erbyn ein gwasanaethau cymorth ac elfennau ein llywodraethu. Yn yr adran hon byddwn yn ystyried ein hamcanion lles.

Mae'r Cyngor wedi defnyddio offeryn hunan fyfyrio Comisiynydd Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol i adolygu cynnydd yn erbyn ein hamcanion lles, yn ogystal ag ystyried sut mae'r Cyngor wedi defnyddio'r pum ffordd o weithio. Mae'r offeryn yn ystyried lle rydyn ni nawr ac yn cynnig awgrymiadau i fyfyrio. Mae'r Cyngor wedi symud o 'ddechrau' ym mlwyddyn un y cynllun trwy 'wneud newidiadau' a 'bod yn fwy anturus' i'r sefyllfa bresennol, hy 'bod yn berchen ar ein huchelgais'. Mae hyn yn wir ar draws y pedwar amcan llesiant.

Amcanion Lles	Dechrau arni	Gwneud newidiadau syml	Bod yn fwy anturus	Yn berchen ar ein huchelgais	Arwain y ffordd
---------------	--------------	------------------------	--------------------	------------------------------	-----------------

	Dechrau Gorau				✓
	Bywyd Gwaith				✓
	Lles Amgylcheddol				✓
	Byw yn Dda				✓

Fel canllaw cyflym:

- Mae '**dechrau arni**' yn golygu bod hwn yn amcan newydd neu'n newid cyfeiriad i'r sefydliad. Gallai hyn hefyd olygu eich bod wedi wynebu heriau neu rwystrau i gynydd.
- Dylai '**Gwneud newidiadau syml**' fod yn gyflym ac yn hawdd i'w weithredu. Yn aml maent yn weithredoedd sy'n 'ffrwythau crog isel', sydd wedi'u profi gan eraill ac sydd â risg isel o fethiant. Maent yn cynnull ac yn cynnwys pobl, gan alinio agendâu gwahanol adrannau. Yn 2018, cyhoeddodd y Comisiynydd rai enghreifftiau o'r 'newidiadau syml' y mae rhai cyrff cyhoeddus eisoes yn eu gwneud o ran cymryd camau i gyflawni eu hamcanion lles a sicrhau'r cyfraniad mwyaf posibl at y nodau llesiant cenedlaethol: <https://futuregenerations.wales/the-celf-o-bosibl/>

- Mae **'bod yn fwy anturus' yn** golygu camu allan o feddylfryd 'busnes fel arfer' a gweithredu i newid sut mae pethau'n cael eu gwneud ar hyn o bryd. Gan ddangos cynnydd cynnar i newid ehangach, gallai hyn olygu newid mewn strategaeth neu ddull tîm o wneud rhywbeth a gallai gynnwys mwy o adrannau a sefydliadau na 'newid syml'.
- Gall **'bod yn berchen ar ein huchelgais'** fod yn gam tebyg i 'fod yn fwy anturus' gyda mentrau'n datblygu a mwy o bobl yn cymryd rhan. Bydd y sefydliad yn cymryd mwy o risgiau a reolir yn dda, gan estyn allan i sectorau eraill i wneud cynnydd a chydweithio ar gyllid neu staffio. Mae'r sefydliad yn diffinio ei ddull gweithredu fel un uchelgeisiol ac mae staff yn teimlo eu bod wedi'u grymuso i weithio ar draws sectorau a dylanwadu ar newid.
- Y rhai sy'n **'Arwain y ffordd'** yw'r bobl neu'r sefydliad cyntaf i gymryd y camau hyn ac maent yn ganllaw i eraill ei ddilyn. Mae hwn yn newid systemig, trawsnewidiol i'r ffordd y mae pethau bob amser wedi'u gwneud a bydd angen ailddyrranu adnoddau, amser i roi'r newidiadau ar waith a chydweithio â chyrrff eraill. Mae camau gweithredu yn arloesol, yn ysbrydoledig ac yn gydweithredol, gan roi'r Ddeddf ar waith ar draws portffolios mwy i gyflawni'r Gymru yr ydym am fod. Mae'r ffordd hon o weithio yn dod yn rhan annatod o'r sefydliad a rhennir arfer da ag eraill.

(Gwneud cynnydd tuag at eich amcanion llesiant Offeryn hunan fyfyr; Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru)

Mae'r 7 nod lles cenedlaethol yn dangos y math o Gymru yr ydym am ei gweld. Gyda'i gilydd maent yn darparu gweledigaeth gyffredin i gyrff cyhoeddus Cymru weithio tuag ati. Mae'r siart isod yn rhoi crynodeb byr o ble mae ein Hamcanion Lles yn cyd-fynd yn bennaf â'r 7 nod llesiant cenedlaethol.

Wrth ddatblygu'r adroddiad hwn, fe wnaethom fapio'r ymateb arfaethedig cychwynnol i'r nodau llesiant cenedlaethol. Rydym am barhau i sicrhau ein bod yn defnyddio ein hadnoddau yn effeithiol ac yn effeithlon wrth gyflawni ein hamcanion. Rydym wedi adolygu ein cyfraniad presennol at y nodau lles i nodi, drwy wneud pethau gwahanol a gwneud pethau'n wahanol, a ydym bellach yn gallu dangos cyfraniad mwy at y 7 nod llesiant cenedlaethol. Trwy fyfyrion a gwerthuso, rydym wedi nodi enghreifftiau o sut mae ein cyfraniadau wedi datblygu o ganlyniad i ni weithio mewn gwahanol ffyrdd. Yn ogystal â hyn, rydym hefyd wedi ystyried astudiaethau achos (gweler isod yn yr adroddiad hwn).

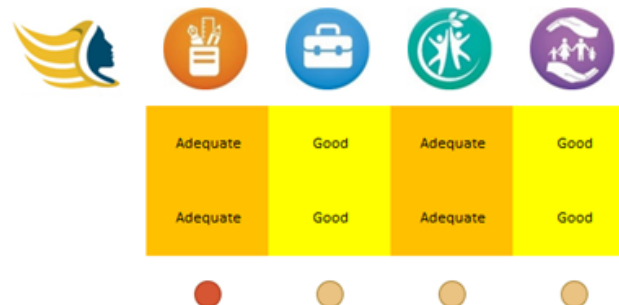
Amcan Lles	Cyfraniadau at Nodau Lles yn 2017						
 Dechrau Gorau i Fwyd	Yellow	White	Red	Red	White	White	Blue
 Bywyd Gwaith	Yellow	Orange	White	Red	Dark Blue	Blue	Blue
 Lles Amgylcheddol	Yellow	Orange	White	White	Dark Blue	Blue	Blue
 Byw yn Dda	White	White	Red	Red	Dark Blue	White	Blue

Cyfraniadau at Nodau Lles yn 2020						
Yellow	Orange	Red	Red	White	Blue	Blue
Yellow	Orange	Red	Red	Dark Blue	Blue	Blue
Yellow	Orange	Red	Red	Dark Blue	Blue	Blue
White	Orange	Red	Red	Dark Blue	White	Blue

Cyfraniadau at Nodau Lles yn 2021						
Yellow	Orange	Red	Red	Dark Blue	Blue	Blue
Yellow	Orange	Red	Red	Dark Blue	Blue	Blue
Yellow	Orange	Red	Red	Dark Blue	Blue	Blue
Yellow	Orange	Red	Red	Dark Blue	White	Blue

Amcan Lles	Cyfraniadau at Nodau Lles yn 2022						
 Dechrau Gorau i Fwyd	Yellow	Orange	Red	Red	Dark Blue	Blue	Blue
 Bywyd Gwaith	Yellow	Orange	Red	Red	Dark Blue	Blue	Blue
 Lles Amgylcheddol	Yellow	Orange	Red	Red	Dark Blue	Blue	Blue
 Byw yn Dda	Yellow	Orange	Red	Red	Dark Blue	White	Blue

Mae ein safle corfforaethol isod yn ystyried ein hunanwerthusiad, ein dangosyddion perfformiad allweddol (KPIs), data tueddiadau a data cymharol (lle y bo modd). Rydym hefyd wedi ystyried ein hamcanion llesiant yn fanylach.

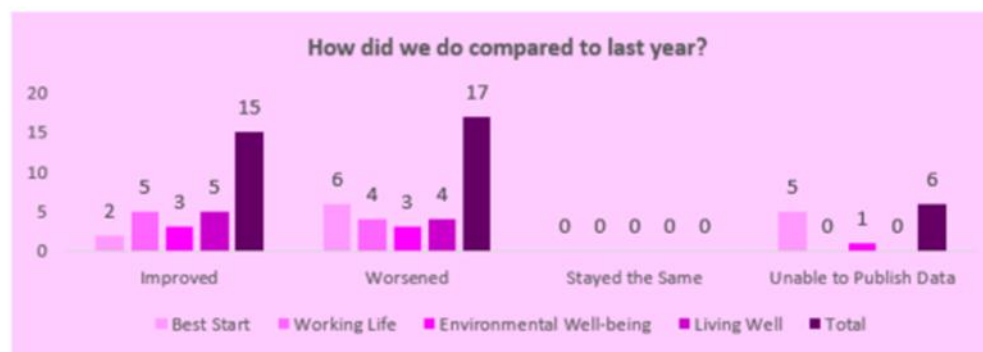
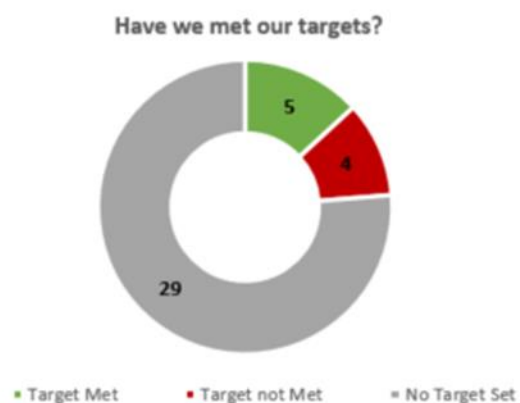

What did our self-evaluation say?

What is our conclusion?
(Self-Assessment Report)

How did we do compared to last year?

...

Mae'r **Undebau Llafur** wedi rhoi adborth cadarnhaol ynghylch sut rydym yn gweithio gyda'n gilydd. Mae cyfarfodydd rheolaidd ar waith a gall Swyddogion fynychu i drafod unrhyw faterion a pherfformiad.

Rydym wedi defnyddio canfyddiadau ein **harolwg diwylliant staff** (atodiad 5) ac adborth staff fel rhan o'n proses hunanwerthuso i'n helpu i gefnogi ein staff i ddarparu ein gwasanaethau.

Mae gennym **Gabinet Ieuenctid** o hyd ac rydym yn gwrandao ar eu barn ar ein perfformiad ac yn defnyddio hyn yn y modd yr ydym yn cynllunio ac yn darparu ein gwasanaethau.

How will we work?

Long Term

Prevention

Integration

Collaboration

Involvement

ffordd o weithio) isod yn yr adroddiad hwn.

Wrth i ni gyflawni ein Hamcanion Lles, byddwn yn parhau i gyfrannu at ein **7 Nod Cenedlaethol**. Dangosir hyn yn ein hastudiaethau achos (ansoddol) ac yn ein dangosyddion perfformiad (meintiol). Mae tabl cryno sy'n dangos sut rydym yn cefnogi'r 7 nod cenedlaethol i'w weld isod yn yr adroddiad hwn.

Mae'r holl ganfyddiadau hyn yn cael eu defnyddio i lywio ein darpariaeth gwasanaeth a chynlluniau. Bydd yn ein helpu i barhau i gymryd agwedd atal a hirdymor. Byddwn hefyd yn monitro adborth preswylwyr fel rhan o'n perfformiad a monitro. Ni fyddwn yn gwneud hyn ar ein pennau ein hunain. Byddwn yn parhau i gydweithio ag eraill (yn fewnol ac yn allanol i'r Cyngor). Rydym wedi integreiddio ein cynlluniau a byddwn yn parhau i wneud hynny. Mae siart cryno yn dangos sut rydym yn defnyddio'r egwyddor datblygu gynaliadwy (5

A Prosperous Wales

A Resilient Wales

A Healthier Wales

A More Equal Wales

A Wales of Cohesive

A Wales of Vibrant Culture & Thriving Welsh Language

A Globally Responsible Wales

Dechrau Gorau i Fwyd

Aelod Portffolio
Y Cynghorydd Michelle
Jones

Amcan	Mae plant a phobl ifanc yn cael y dechrau gorau i fywyd ac yn meddu ar y sgiliau sydd eu hangen arnynt i fod yn ddysgwyr llwyddiannus ac yn unigolion hyderus
Canlyniad Cynradd	Gwella canlyniadau addysgol pob plentyn a phobl ifanc
Swyddog Arweiniol	Cyfarwyddwr - Addysg
Ffocws Gwella	Gwella ein Safonau Addysg

Cefndir

Mae codi safonau cyrhaeddiad yn flaenoriaeth i'r Cyngor. Mae cysylltiad cryf rhwng lles a chyrhaeddiad. Mae disgyblion sydd â gwell iechyd a lles yn fwy tebygol o fod yn barod i ddysgu a chyflawni'n well yn academiaidd. Mae gwella ein Safonau Addysg yn flaenoriaeth i'r Cyngor. Mae hyn wedi'i gymeradwyo fel rhan o Gynllun Lles Corfforaethol a Chynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella'r Cyngor.

Rydym yn cydnabod bod y blynyddoedd cynnar yn sylfaenol i botensial plentyn ar gyfer dysgu a'i gyfleoedd bywyd yn y dyfodol, yn ogystal â chymorth y teulu. Rydym am i bob plentyn gael y sgiliau sydd eu hangen arnynt i gyrraedd eu potensial academiaidd a chyfrannu fel preswylwyr cyfrifol at eu datblygiad eu hunain a datblygiad y gymuned ehangach.

Mewn ysgolion, ein blaenoriaethau yw ysgogi gwelliant mewn safonau llythrennedd a rhifedd, drwy wella ansawdd addysgu ac arweinyddiaeth, a lleihau effaith amddifadedd economaidd-gymdeithasol ar gyrhaeddiad addysgol.

Mae'n hanfodol bwysig bod y Cyngor cyfan yn cydweithio, a gyda'i bartneriaid, i gyflawni'r amcan hwn. Mae cysylltiadau clir â'r amcan hwn o bob rhan o'n hamcanion. Er enghraifft, sut y gall Byw'n Dda a'r gwaith a wneir gan y Gwasanaethau Cymdeithasol gefnogi'r blynyddoedd cynnar a theuluoedd. Enghraifft arall yw sut mae Bywyd Gwaith a'r Dechrau Gorau i Fywyd wedi'u cysylltu drwy'r cysyniad Partneriaeth Hyfforddiant Addysg Busnes (BETP) sy'n ceisio rhoi gwybodaeth a dealltwriaeth i ddisgyblion am y gwahanol gyfleoedd gwaith a llwybrau gyrfa sy'n bodoli.

A Prosperous Wales

Ein Perfformiad

Y Data a'r Hunanwerthusiad

Nid oes data cenedlaethol cyfredol (gan gynnwys y Mesurau Atebolrwydd Cyhoeddus (PAMs)) ar gael ar gyfer llawer o'r dangosyddion perfformiad allweddol a ddefnyddiwyd yn flaenorol. Nid oes data ar gael ar gyfer y dangosyddion perfformiad Addysg draddodiadol ar gyfer 2021/22 oherwydd effeithiau'r pandemig coronafeirws a newidiadau i'r ffordd y gellir rhannu data. O ganlyniad, rydym wedi datblygu dangosyddion perfformiad amgen (y rhan fwyaf ohonynt â data tueddiadau) i fesur ein llwyddiant a thargedau sut y gallwn ddefnyddio ein hadnoddau yn effeithiol, yn effeithlon ac yn ddarbodus i gefnogi gwelliant parhaus. Mae'r rhain wedi'u nodi isod. Byddwn hefyd yn gallu ystyried a yw'n briodol gosod targedau newydd i gyd-fynd â'n huchelgeisiau i gyflawni ein canlyniadau.

Performance - Best Start to Life

How did we judge ourselves? (2021/22)

Best Start

Adequate

Self Evaluation 2021/22

Overall

Question 1

Question 2

Question 3

Best Start to Life

Adequate

N/A

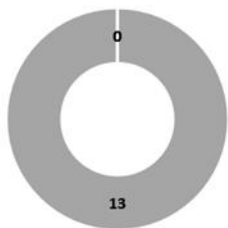
Adequate

Adequate

Have we met our targets?

■ Target Met ■ Target not Met ■ Unable to Publish Data

How did we do compared to last year?

Cwestiwn 1 – Canlyniadau

Cwestiwn 2 – Darpariaeth a Chyflwyno Gwasanaethau

Cwestiwn 3 – Arwain a Rheoli

Key Performance Indicator	2020/21	2021/22 (Target)	2021/22	Did we meet our target?	How did we do compared to last year?	Trend
Percentage of Flying Start children taking up full or reduced offer of childcare (FY)	91%	-	94%		▲	↘
Family support cases closed without re-engagement or escalation to Social Services within 6 months of closure **	-	-	-			↔
Percentage of persistent absentees in Primary schools (AY)	10.90%	-	9.72%		▼	↘
Percentage of persistent absentees in Secondary Schools (AY)	20.37%	-	24.29%		▲	↘
Secondary schools fixed term exclusions 5 days or fewer (Rate per 1,000 pupils) (AY)	5.5	-	19.7		▲	↘
Primary schools fixed term exclusions 5 days or fewer (Rate per 1000 pupils) (AY)	56.4	-	146		▲	↘
Number of pupils on reduced timetables for more than 4 weeks in primary schools (AY)	19	-	37		▲	↘
Number of pupils on reduced timetables for more than 4 weeks in secondary schools (AY)	39	-	59		▲	↘
Percentage of schools inspected having a positive inspection outcome (AY) *	-	-	100%			↘
Average number of pupils using the 'Food and Fun' programme (SHEP) over the summer holidays which benefits their health & wellbeing. (AY) ***	69	-	-			↘
The percentage of pupils educated through the medium of Welsh in Year 1 (AY)	13.60%	-	13.20%		▼	↘
The percentage of year 11 leavers that are not in Education, Employment or Training (NEET) (AY) ***	1.90%	-	-			↘
Increase the number of pupils achieving level 3 qualifications at post 16 (AY) ***	40.00%	-	-			↘

* Unable to collect/publish data
** New measure, data being developed
*** Awaiting data validation

[View More Measures](#)

Mae'r data cyfyngedig sydd ar gael ar gyfer cyfnod allweddol 4 yn 2021/22 yn dangos:

- Mae pob ysgol uwchradd yn gallu mynegi mewn modd hynod effeithiol gynnydd a safonau eu carfannau, gan roi enghreifftiau penodol o'r cymorth a ddarperir i alluogi disgyblion i gyflawni yn unol â thargedau gosod eu hysgol. Lle nad yw hyn wedi bod yn wir, mae'r ysgolion yn gallu rhoi esboniadau manwl?
- Mae'r bwlch rhwng yr awdurdod lleol a Chymru yn Saesneg wedi culhau o 12.3 pwynt canran i 10.4 pwynt canran, ac mewn llythrennedd Saesneg o 21.6 pwynt canran i 18.7, fodd bynnag, mae'r ddau yn dal yn is na chyfartaleddau Cymru. O ganlyniad, mae cymorth i dimau Saesneg mewn dwy o'r pedair ysgol uwchradd wedi'i drefnu i gefnogi codi cyrhaeddiad Saesneg yn unol â strategaeth Codi Dyheadau, Codi Safonau (RARS).

- Mae'r sgôr pwyntiau rhifedd cyfartalog wedi gwella ar gyfradd uwch na dangosyddion eraill ac mae bellach yn uwch na chyfartaleddau Cymru yn 2019
- Er gwaethaf y pandemig, roedd y rhan fwyaf o ysgolion yn gallu sicrhau bod y rhan fwyaf o ddisgyblion yn gallu darparu digon o dystiolaeth i raddio a gadael yr ysgol gyda chymwysterau. Mewn tair o bob pedair ysgol uwchradd, ni adawodd unrhyw ddisgybl heb gymhwyster, ac ar Lefel 1, ar gyfer tair o'r pedair ysgol, cyflawnwyd 100%.
- Mae'r bwlch rhwng prydau ysgol nad ydynt yn rhad ac am ddim a chinio ysgol am ddim wedi lleihau ond wedi amrywio. Nid yw bechgyn sy'n gymwys i gael Prydau Ysgol am Ddim (EFSM) ar draws llawer o ysgolion yn cyflawni cystal â merched.
- Mae'r uchelgais a amlinellir yn y strategaeth RARS i'w weld gyda gwelliannau yn nifer y disgyblion sy'n cyflawni A*/A.
- Mae disgyblion a nodwyd fel rhai ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) wedi cyflawni'n dda wrth wneud cynnydd o'u manau cychwyn. Gwnânt gynnydd da yn unol â thargedau a chanlyniadau disgwylidiedig a nodir ar eu Cynlluniau Datblygu Unigol yn ogystal â data asesu gwaelodlin.
- Mae perfformiad disgyblion Saesneg fel Iaith Ychwanegol (EAL) a Phlant sy'n Derbyn Gofal (CLA) yn amrywio oherwydd y niferoedd isel dan sylw.
- Mae'r Bwlch rhwng y Rhywiai wedi amrywio ac ehangu eleni ar draws ysgolion ond mae'r duedd tair blynedd ar draws y rhan fwyaf o ysgolion yn culhau. Nid yw bechgyn (gallu canolig i isel) yn perfformio cystal â merched. Mae hon yn thema sy'n dod i'r amlwg.
- Er gwaethaf gwelliannau, mae perfformiad yr awdurdod lleol yn y rhan fwyaf o ddangosyddion allweddol yn dal i fod yn is na chyfartaleddau Cymru ar gyfer 2019.

Adborth Rheolydd

Roedd adborth o Arolygiad **Estyn** (a gynhaliwyd ym mis Ionawr 2022) yn gadarnhaol ar y cyfan gyda digon o arfer da wedi'i amlgu. Mae rhai enghreifftiau o arfer dda wedi'u cynnwys isod - mae'r rhain wedi'u cymryd yn uniongyrchol o adroddiad Estyn.

- Mae uwch swyddogion ac aelodau etholedig yn rhannu gweledigaeth glir ar gyfer addysg ym Merthyr Tudful, a chaiff hyn ei fynegi'n dda yn y cynllun corfforaethol a strategaeth bum mlynedd y gyfarwyddiaeth addysg 'Codi Dyheadau, Codi Safonau'.
- Mae datblygu'r dull 'Tîm o Amgylch yr Ysgol' yn rhoi cyfleoedd adeiladol i swyddogion yr awdurdod lleol a CCD rannu gwybodaeth werthfawr yn ymwneud ag anghenion ysgolion unigol a chytuno ar gamau gweithredu i fynd i'r afael ag unrhyw bryderon.
- Mae'r awdurdod lleol yn gweithio'n dda gyda CCD i nodi ysgolion sy'n peri pryder ac fel arfer mae'n darparu cymorth amserol a defnyddiol i'r ysgolion hyn wella.
- Mae'r awdurdod lleol yn gweithio'n dda gydag ystod eang o bartneriaid i leihau effaith tlodi ac anfantais ar ddysgu disgyblion. Galluogodd cryfder gweithio mewn partneriaeth yr awdurdod lleol i gyflwyno rhaglen ddiddorol a llwyddiannus o weithgareddau, 'Haf o Hwyl' yn 2021, a oedd yn cefnogi dysgwyr o gefndiroedd difreintiedig yn arbennig. Mae gwaith partneriaeth rhwng yr awdurdod lleol, darparwyr blynyddoedd cynnar, ysgolion cynradd a phartneriaid eraill yn arbennig o gryf wrth gefnogi datblygiad medrau cynnar plant.

- Mae gwaith ieuenctid mynediad agored o safon dda iawn. Mae'r awdurdod lleol yn gwerthfawrogi llais pobl ifanc yn fawr ac yn rhoi cyfleoedd sylweddol iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau sy'n effeithio arnynt, ar lefelau gwasanaeth a strategol.

Byddwn yn defnyddio'r meysydd hyn o arfer da i adeiladu ar a gwella sut rydym yn darparu ein gwasanaethau ac archwilio sut y gallwn ailadrodd yr arfer da hwn mewn meysydd eraill y mae angen eu gwella.

Gwnaethpwyd 4 argymhelliad fel rhan o'r arolygiad ESTYN hwn. Mae gwaith yn mynd rhagddo i gryfhau'r meysydd a nodwyd i'w gwella ac i fynd i'r afael â'r argymhellion. Mae ein Diwrnodau Dysgu i Ffwrdd wedi bod yn hanfodol wrth lunio ein hymatebion i'r argymhellion a'n cynlluniau i wella'r meysydd i'w gwella a nodwyd. Byddwn yn parhau i weithio gyda'n rhanddeiliaid allweddol yn fewnol ac yn allanol i sicrhau bod ein cynlluniau a'n cyfeiriad yn gadarn ac yn bodloni anghenion ein cymunedau. Byddwn yn defnyddio system Cynllun Gweithredu Archwilio (AAP) y Cyngor i fonitro ein cynnydd, a bydd hyn yn cael ei herio gan ein Tîm Rheoli Corfforaethol (CMT) a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (GAC).

Astudiaethau achos

Mae'r astudiaethau achos canlynol wedi'u datblygu ar gyfer y maes hwn a gellir eu gweld yn llawn yn atodiad 9.

- Ysgol Uwchradd Pen Y Dre yn Ennill Gwobr Aur Campws Saesneg
- Disgyblion Cyngor Ysgol yn Holi Cynghorwyr am yr Amgylchedd
- Bwyd a Hwyl 2021
- Prisiau Cinio Ysgol wedi'u Rhewi ar gyfer 2021/22

Rydym wedi datblygu'r pedair astudiaeth achos hyn i'n helpu i ddathlu llwyddiant a rhannu gwersi â meysydd eraill o'r Cyngor. Fodd bynnag, sylweddolwn y gallwn ddysgu gwersi o bethau nad ydym yn eu gwneud yn dda neu lle mae data'n amlygu problemau. Yn y dyfodol byddwn yn ystyried astudiaethau achos sy'n dangos hyn. Mae hwn hefyd yn farn ein Pwyllgor **Craffu Cymorth ac Adnoddau Corfforaethol** pan heriwyd ein hastudiaethau achos.

Cawsom adborth cadarnhaol gan **Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol** pan wnaethom gynnwys ein plant ysgol i glywed eu barn i lywio sut rydym yn mynd i'r afael â'n heriau amgylcheddol.

Pecyn Cymorth Lles

Rydym wedi defnyddio Pecyn Cymorth Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn erbyn pob un o'n Hamcanion Lles.

Amcanion Lles	Dechrau arni	Gwneud newidiadau syml	Bod yn fwy anturus	Yn berchen ar ein huchelgais	Arwain y ffordd
---------------	--------------	------------------------	--------------------	------------------------------	-----------------

Prif ffocws yr Adran Addysg yw cyflawni'r amcanion a nodir yn Strategaeth RARS (2021–2026). Dyma ein dogfen strategol allweddol a fydd yn cael ei defnyddio i fonitro cynnydd ein hymrwymiaadau allweddol dros y 5 mlynedd nesaf a thu hwnt. Mae'n rhy gynnar i fesur cynnydd RARS mewn ffordd ystyrlon gan ein bod yng nghamau cynnar ein taith. Fodd bynnag, mae wedi bod yn gadarnhaol gweld lefel y gefnogaeth gan ein rhanddeiliaid allweddol; mae'r awydd a ddangoswyd tuag at gyflawni amcanion y RARS wedi bod yn faes anogaeth.

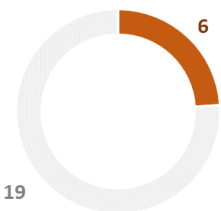
Ein blaenoriaeth yw parhau â gwaith y RARS a sicrhau bod yr ymrwymiaadau allweddol a nodir yn y RARS yn cael eu cynnwys ym mhopeth a wnawn. Er mwyn cyflawni amcanion RARS, byddwn yn parhau i weithio'n agos gyda'n rhanddeiliaid ac yn parhau i archwilio gwahanol ffyrdd o weithio i wella darpariaeth a chanlyniadau ein gwasanaethau.

Nid yw effaith lawn y pandemig coronafeirws wedi'i phenderfynu eto, a heb os, bydd yn parhau i gael ei mesur am flynyddoedd i ddod. Fodd bynnag, fel Cyngor, rydym wedi myfyrio ar y gwersi niferus a ddysgwyd o'r pandemig ac wedi datblygu nifer o gynlluniau dros y 12 mis diwethaf i'n helpu i symud ymlaen. Mae Cynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella (RTI) y Cyngor yn parhau i gael ei fonitro a bydd yn cael ei integreiddio yn ein Cynllun Lles Corfforaethol ar gyfer 2023.

Rydym hefyd wedi ystyried adborth gan ein rheolyddion wrth ddefnyddio'r pecyn cymorth. Mae hyn wedi'i nodi uchod yn yr adroddiad hwn.

Pa adborth arall a gawsom?

6 of the 25 consultations directly relate to the Best Start to Life objective.

Mae manylion yr ymgynghoriadau hyn, ynghyd ag ymgynghoriadau eraill, i'w gweld yn atodiad 4. Mae'n bosibl bod rhai o'r ymgynghoriadau hyn yn ymwneud â mwy nag un o'n hamcanion lles.

Cyflwynwyd cwestiwn ychwanegol i'n **harolwg preswylwyr** eleni. Gofynnodd hyn i'n trigolion 'Pa mor fodlon ydych chi ar y cyfan â darpariaeth addysg a dysgu Merthyr Tudful?'. Mae'r cwestiwn hwn yn ategu'r cwestiwn 'Pa mor fodlon ydych chi ar y cyfan â gwasanaethau a chymorth Merthyr Tudful i blant a phobl ifanc?'. Mae'r canfyddiadau ar gyfer y cwestiynau hyn a gweddill yr arolwg preswylwyr i'w gweld yn atodiad 7.

Canfyddiadau - Pa mor fodlon ydych chi ar y cyfan gyda gwasanaethau a chymorth Merthyr Tudful i blant a phobl ifanc?

- Dywedodd 29.8% o ymatebwyr eu bod yn 'fodlon iawn' neu'n 'weddol fodlon';
- Dywedodd 42.7% o ymatebwyr nad oeddent 'yn fodlon nac yn anfodlon'; a
- Dywedodd 29.8% o ymatebwyr eu bod yn 'weddol anfodlon' neu'n 'anfodlon iawn'.

Canfyddiadau - Pa mor fodlon ydych chi ar y cyfan gyda darpariaeth addysg a dysgu Merthyr Tudful?

- dywedodd 44.6% o ymatebwyr eu bod yn 'fodlon iawn' neu'n 'weddol fodlon';
- dywedodd 40.4% o ymatebwyr nad oeddent 'yn fodlon nac yn anfodlon'; a
- 14.9% dywedodd yr ymatebwyr eu bod yn 'weddol anfodlon' neu'n 'anfodlon iawn'.

Canfu ein **harolwg cyllideb** fod y rhai a gymerodd ran yn ystyried Ysgolion ac Addysg fel yr **ail flaenoriaeth ar y cyd** sy'n bwysig iddynt. Fel rhan o'r arolwg, gofynnwyd i ymgynghoreion ddefnyddio 8 pleidlais yn erbyn 10 maes gwasanaeth.

Dangosodd ein **data cwynion ein** bod wedi derbyn 17 o gwynion corfforaethol yn 2021/22 (cynnydd o 2 ers 2020/21).

Gellir gweld canfyddiadau ein **hasesiad o anghenion** yn atodiad 6. Mae'r canfyddiadau hyn yn cael eu defnyddio i wella ein gwasanaethau ond byddant hefyd yn cael eu defnyddio i lywio'r adolygiad o'n Cynllun Lles Corfforaethol. Rhoddir crynodeb o'r pwyntiau allweddol isod.

- **Data** – Mae hyn yn dangos bod lefelau cyrhaeddiad ym mhob ardal o ôl troed Cwm Taf Morgannwg yn is na chyfartaledd Cymru a phob ystod oedran oedolion (16-64 oed), Merthyr Tudful sydd â'r lefel uchaf o oedolion heb unrhyw gymwysterau.
- **Her** – Mae effaith y pandemig coronafeirws wedi bod yn anodd i ddisgyblion a dysgwyr ei rheoli; rhagwelir y bydd y patrymau tameidiog o fynediad at ddysgu yn cael effaith negyddol ar ennill cymwysterau.
- **Cyfleoedd** – Darparu cyfleoedd profiad gwaith; nodi'n well y galw presennol am swyddi; a rhagweld meysydd twf a datblygiad busnes yn y dyfodol.

Rydym yn parhau i weithio gydag adrannau ar draws y Cyngor, partneriaid a busnesau i helpu i gryfhau ein cynlluniau. Enghraifft o hyn yw'r Bartneriaeth Hyfforddiant Addysg Busnes.

Rhesymeg

Bu nifer o newidiadau i adrodd ar ddata addysg dros y 2-3 blynedd diwethaf. Yn 2018/19, cyflwynodd Llywodraeth Cymru newidiadau i ddata cyhoeddus, a oedd yn dileu data lefel ysgol ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3, a'r Cyfnod Sylfaen, a oedd yn golygu na ellid gwneud data cymharol flwyddyn ar ôl blwyddyn. Yn dilyn hynny, yn 2020, roedd yr achosion o'r pandemig coronafeirws yn golygu nad oedd data wedi'i gasglu na'i adrodd yn genedlaethol ar gyfer cyfnod allweddol 4 nag ar gyfer presenoldeb. Achosodd y pandemig hefyd arolygiadau o ysgolion a'r rhan fwyaf o ddarparwyr addysg eraill gael eu hatal rhwng mis Mawrth 2019 a mis Medi 2021.

Er gwaethaf y materion hyn, fodd bynnag, rydym wedi gweithio'n agos gyda'n rhanddeiliaid allweddol gan gynnwys ein Uwch Dîm Arweinyddol Addysg (ESLT) i ddatblygu fframwaith atebolrwydd newydd sy'n cynnwys set o fesurau newydd ar gyfer monitro ein data perfformiad. Mae'r mesurau hyn wedi'u nodi yn yr adran Dangosyddion Perfformiad isod. Bydd hyn yn ein helpu i gyflawni yn erbyn ein blaenoriaeth o 'Wella ein Safonau Addysg'.

Cyn y pandemig byd-eang, roedd tuedd ar i lawr mewn safonau a chynnydd yn gyffredinol. O ganlyniad, lluniodd yr adran ddysgu, ynghyd ag ystod o randdeiliaid, y Strategaeth Codi Dyheadau, Codi Safonau yn ogystal â'n Cynlluniau Gwella Busnes (BIPs) i godi a monitro safonau a chynnydd cyffredinol ysgolion.

Mewn partneriaeth â Chonsortium Canolbarth y De (CSC), mae'r awdurdod lleol wedi parhau i herio disgwyliadau isel, safonau cyrhaeddiad isel ac arweinyddiaeth o ansawdd gwael yn effeithiol trwy fonitro, herio a fframwaith cymorth rheolaidd.

Mae'r broses BIP wedi cynhyrchu cynnydd gweladwy ym mron pob ysgol ac wedi gwella gwybodaeth yr Awdurdod Lleol o'r materion sydd angen eu cefnogi. Mae'r Awdurdod Lleol a CCD yn gweithio'n dda i lunio a darparu cymorth gwell i ysgolion ag anghenion cymorth uwch.

Mae gwella cyfraddau absenoldebau cyson yn parhau i fod yn ffocws i'r Cyngor, yn ogystal â lleihau cyfraddau gwahardd ar draws ein holl ysgolion.

Datgelodd hunanwerthusiad fod darpariaeth a chyflwyniad gwasanaeth (gan gynnwys argaeledd gwasanaeth) ac arwain a rheoli yn 'ddigonol'. Ni ellid dod i ddyfarniad ar gyfer canlyniadau oherwydd nad oedd data ar gael o ganlyniad i effeithiau'r pandemig. Mae'r dyfarniadau hyn wedi'u herio mewn pwyllgorau craffu drwy gydol 2021/22. Maent hefyd wedi cael eu herio mewn adolygiadau perfformiad a gwelliant chwarterol gan reolwyr corfforaethol ac Aelodau Cabinet.

Roedd ein casgliad hunanwerthuso cyffredinol ar gyfer 2021/22 yn 'ddigonol', cynnydd o'r anfoddfaol yn 2020/21. Rhaid nodi fodd bynnag na allem adrodd ar safonau (cwestiwn allweddol 1 - Deilliannau) oherwydd diffyg mesurau perfformiad adroddadwy. Er gwaethaf hyn, mae bron pob ysgol yn gallu mynegi, mewn modd hynod effeithiol, gynnydd a safonau eu carfannau, gan roi enghreifftiau penodol o gymorth a ddarperir i alluogi disgyblion i gyflawni yn unol â thargedau gosod eu hysgol.

Casgliad

Wrth ddod i'n casgliad, rydym wedi ystyried y gwahanol adrannau a nodir uchod yn yr adran hon ond hefyd wedi ystyried y sefyllfa gorfforaethol.

Rydym yn cydnabod y gwaith caled a wneir gan bawb sy'n ymwneud â chodi dyheadau ein dysgwyr a chodi ein safonau addysg. Mae hyn wedi'i ddangos yn ein hunanasesiad. Gallwn hefyd ddathlu ein llwyddiannau, fel yr adborth cadarnhaol gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, ond rhaid inni hefyd barhau i ganolbwyntio ar yr heriau sydd gennym yn y tymor byr, y tymor canolig a'r hirdymor.

Fodd bynnag, mae'n bwysig canolbwyntio ar gyrhaeddiad pob un o'n dysgwyr er mwyn rhoi'r dechrau gorau i fywyd iddynt. Drwy gyflawni ein strategaeth Codi Dyheadau, Codi Safonau (RARS) a chynlluniau cysylltiedig, byddwn hefyd yn cefnogi materion ehangach sy'n wynebu ein cymunedau, er enghraifft trechu tlodi, materion costau byw a heriau hinsawdd i ddatgan rhai ohonynt.

Mae llawer o enghreifftiau yn dod o'n hasesiad o anghenion a fyddai'n elwa o ganolbwyntio ar y canlyniadau o'r Dechrau Gorau i Fywyd a fydd yn helpu i gefnogi anghenion ein cymunedau. Trwy gyflawni ein hamcan byddwn hefyd yn mynd i'r afael â rhai o'n risgiau corfforaethol, yn enwedig o ran perfformiad a safonau addysg.

O'r herwydd, rydym wedi nodi camau gweithredu ar gyfer gwella sy'n rhan o'r cynllun gweithredu a ddatblygwyd fel rhan o'r adroddiad hwn. Crynhoir y rhain isod.

- Gwella ein safonau addysg drwy barhau i gydweithio i gyflawni ein strategaeth RARS er mwyn rhoi'r cyfleoedd y maent yn eu haeddu i'n dysgwyr.
- Gwella ein data presenoldeb a gwaharddiadau trwy weithredu ein cynllun presenoldeb a'n Cynlluniau Gwella Busnes.
- Defnyddio buddsoddiad diweddar a pharhau i ganolbwyntio ar sicrhau bod ein hadnoddau yn cefnogi ein canlyniadau.
- Parhau i gymryd ffyrdd arloesol o gefnogi ein dysgwyr mewn cydweithrediad ag amrywiaeth o bartneriaid.
- Mynd i'r afael â'r argymhellion gan ESTYN, er enghraifft gwaith gyda'r Gyfarwyddiaeth Llywodraethu ac Adnoddau i adeiladu ar y gwaith a wnaed i gryfhau ein swyddogaeth graffu.

Bywyd Gwaith

Aelod Portffolio
Y Cynghorydd Geraint
Thomas

Aelod Portffolio
Y Cynghorydd Michelle
Symonds

Amcan	Mae pobl yn teimlo eu bod yn cael eu cefnogi i ddatblygu'r sgiliau sydd eu hangen i fodloni anghenion busnesau, gyda datblygiad; seilwaith diogel sy'n gwneud Merthyr Tudful yn gyrchfan ddeniadol
Canlyniad Cynradd	Datblygu'r amgylchedd a'r seilwaith i fusnesau ffynnu
Swyddog Arweiniol	Dirprwy Brif Weithredwr
Ffocws Gwella	Adferiad Economaidd

Cefndir

Mae'r thema Bywyd Gwaith yn y Cynllun Lles Corfforaethol wedi arwain at gyfleoedd i ddatblygu dull mwy cynhwysol i gryfhau'r gwaith ehangach sy'n cefnogi gwella sgiliau a'r amgylchedd a'r seilwaith i fusnesau ffynnu.

Parhaodd gwaith a wnaed yn ystod 2021-22 i integreiddio'r ystod eang o weithgareddau a gyflawnwyd a oedd â ffocws strategol ar seilwaith economaidd a seilwaith ehangach; a'i nod oedd gwella'r sefyllfa economaidd ym Merthyr Tudful. Mae Adferiad Economaidd yn parhau i fod yn flaenoriaeth yng Nghynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella'r Cyngor. Mae cynnydd da wedi'i wneud mewn perthynas â hyn gyda'r Weledigaeth Economaidd/Cynllun Adfer a chreu ffrydiau gwaith Bwrdd Adfer Economaidd y Cynllun hwn yn cael eu cwblhau.

Wrth edrych ar ymateb y Cyngor mewn perthynas â'r farchnad lafur a sgiliau, gwnaethom barhau i ymgorffori diwylliant cydweithredol i fynd i'r afael â diweithdra a chynnig rhaglenni ac ymyriadau mwy cydgysylltiedig i gefnogi oedolion a phobl ifanc (16+) i ddatblygu eu sgiliau ar gyfer cyfleoedd cyflogaeth, hunangyflogaeth neu wirfoddoli.

Mae'r 'Bartneriaeth Addysg Busnes' (BETP) a ffurfiwyd yn 2021 yn parhau i gryfhau'r cysylltiadau rhwng amcanion corfforaethol Bywyd Gwaith a'r Dechrau Gorau i Fywyd. Nod gwaith y bartneriaeth hon yw darparu mwy o gyfleoedd i ddysgwyr a'r rhai sy'n gadael yr ysgol, gan eu cysylltu â byd gwaith.

Dangosyddion Perfformiad

Y Data a'r Hunanwerthusiad

Mae Atodiad 10 yn darparu data perfformiad cenedlaethol a lleol dros 5 mlynedd gyda chymariaethau yn erbyn cyfartaledd Cymru. Mae dadansoddiad hefyd wedi'i gynnwys. Mae hyn yn helpu i gynllunio a gwella'n barhaus ar lefel gwasanaeth ond mae'n helpu i gefnogi ein sefyllfa gorfforaethol, e.e cyflawni ein hamcanion Lles. Defnyddir hwn i lywio cynlluniau gwella busnes (lefel gwasanaeth) a'n hadolygiadau perfformiad a gwelliant chwarterol (lefel gorfforaethol) fel rhan o'n llywodraethu ac fel y nodir yn ein fframwaith rheoli perfformiad a sicrhau ansawdd (sy'n rhan o'n cynllun corfforaethol). Dylid nodi bod gwasanaethau Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn cyfrannu at; ond nid ydynt yn gwbl atebol am y data hwn. Fel y cyfryw, mae angen inni barhau i gydwethio ac integreiddio ein cynlluniau.

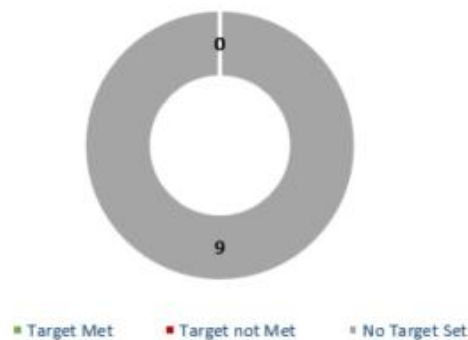

Cwestiwn 1 – Canlyniadau

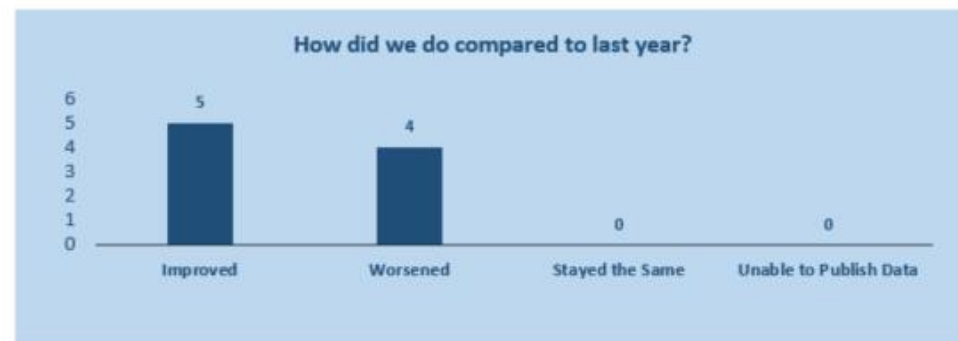
Cwestiwn 2 - Darpariaeth a Chyflwyno Gwasanaethau

Cwestiwn 3 – Arwain a Rheoli

Have we met our targets?

How did we do compared to last year?

Key Performance Indicator	2020/21	2021/22 (Target)	2021/22	Did we meet our target?	How did we do compared to last year?	Trend
% of working age population in employment	65.8	-	69.2		▲	
% of working age population who are qualified to NVQ level 2 and above	63.3	-	58.4		▼	
% of population with no qualification	14.9	-	20.3		▲	
% of 16-18 year olds not in education, employment or training	2.7	-	1.9		▼	
Number of business births	190	-	180		▼	
Number of business deaths	165	-	155		▼	
% of participants in employment upon leaving the EU funded programmes	39	-	67		▲	
% of participants who gain a qualification on completion of an 'out of work' training programme	21	-	24		▲	
% of participants who gain a qualification on completion of an 'in work' training programme	84	-	58		▼	

Adborth Rheolydd

Cyhoeddodd Archwilio Cymru ei adroddiad 'Adfywio canol trefi yng Nghymru' ym mis Medi 2021. Roedd yr adroddiad hwn yn egluro:

“... mae un o bob saith siop ar stryd fawr Cymru bellach yn wag, er bod Llywodraeth Cymru wedi buddsoddi a throsoli £892.6 miliwn yn y saith mlynedd diwethaf. Nid oes gan awdurdodau lleol y gallu i ymateb i'r sefyllfa hon ac nid ydynt bob amser yn defnyddio'r pwerau sydd ganddynt i helpu i adfywio trefi. Er mwyn cyflawni'r canlyniadau lleol gorau, mae angen alinio ac integreiddio polisiâu a chydweithio, a blaenoriaethu adnoddau ar ganol trefi.”

Adfywio canol trefi Cymru; Archwilio Cymru; 2021

Astudiaethau achos

Mae'r astudiaethau achos canlynol wedi'u datblygu ar gyfer y maes hwn a gellir eu gweld yn llawn yn atodiad 9.

- Cynllun Prentisiaeth Aspire

- Dod â Thai Fforddiadwy i Fwrdeistref Sirol Merthyr Tudful
- Canol y Dref Fwy Diogel yn dilyn Hwb Diogelwch o £500,000
- Gorsaf Fysiau Newydd yn Ennill Gwobrau Iu
- Cyflwyno Cyfraith Natasha (Labelu Bwyd)
- Cefnogi Busnesau Lleol a Grŵp Cymunedol i gael mynediad at Grantiau
- Cais Statws Dinas Merthyr Tudful

Rydym wedi datblygu'r 7 astudiaeth achos hyn i'n helpu i ddathlu llwyddiant a rhannu gwersi â meysydd eraill o'r Cyngor. Fodd bynnag, sylweddolwn y gallwn ddysgu gwersi o bethau nad ydym yn eu gwneud yn dda neu lle mae data'n amlygu problemau. Rydym wedi cynnwys enghraifft o hyn. Yn y dyfodol byddwn yn ystyried mwy o astudiaethau achos sy'n dangos hyn. Mae hwn hefyd yn farn ein Pwyllgor **Craffu Cymorth ac Adnoddau Corfforaethol** pan heriwyd ein hastudiaethau achos.

Pecyn Cymorth Lles

Rydym wedi defnyddio Pecyn Cymorth Lles Cenedlaethau'r Dyfodol yn erbyn pob un o'n Hamcanion Lles.

Amcanion Lles	Dechrau arni	Gwneud newidiadau syml	Bod yn fwy anturus	Yn berchen ar ein huchelgais	Arwain y ffordd
 Bywyd Gwaith				✓	

Dros y 12 mis diwethaf; roedd gwelliant pellach mewn cysylltedd ar draws timau yn cefnogi gwell darpariaeth o wasanaethau a barhaodd i fodloni anghenion presennol y gymuned, wrth hefyd weithio i ddatblygu a sicrhau cymeradwyaeth ar gyfer Gweledigaeth Economaidd ar gyfer y 15 mlynedd nesaf (a thu hwnt) fel rhan o Adferiad, Trawsnewid a Thrawsnewid y Cyngor Cynllun Gwella.

Dealltwriaeth ddyfnach o'r cydweithio presennol o fewn y gwasanaethau Adfywio Cymunedol, Diogelu'r Cyhoedd a Thai; ac yn llawer ehangach ar draws y Cyngor a chyda phartneriaid/rhanddeiliaid allweddol allanol eraill wedi'i ddatblygu. Mae hyn wedi galluogi timau i nodi'n gliriach sut y cyfrannodd y gwaith y maent yn ei gyflawni nid yn unig at amcan lles Bywyd Gwaith, ond hefyd amcanion lles corfforaethol eraill, blaenoriaethau rhanbarthol ehangach a'r nodau

lles cenedlaethol. Nodi cyfleoedd i gydweithio i wneud pethau gwahanol a allai wella'r gwasanaethau a gynigir - bydd defnyddio gwersi a ddysgwyr yn ein helpu i weithio tuag at wella canlyniadau ymhellach ac i gyrraedd targedau a osodwyd.

Mae 2021-22 wedi parhau i ddarparu rhai heriau mewn perthynas â holl elfennau llwyth gwaith y gwasanaethau. Mae nifer o ffactorau effaith a nodwyd yn cynnwys:

- Mae'r economi leol yn dal i ddioddef o effaith Covid i ryw raddau, ond yn gynyddol oherwydd yr argyfwng costau byw sylweddol y gwyddom y rhagwelir y bydd yn gwaethgu. Mae timau'n parhau i weithio gyda chymunedau a rhanddeiliaid allweddol i ddatblygu cymorth i reoli'r pwysau ychwanegol sylweddol hwn mewn ffordd ragweithiol;
- Gallai'r materion a nodwyd ynghylch tai a digartrefedd gael eu gwaethgu ymhellach gan y pwysau cynyddol a ddaw yn sgil y cynnydd mewn costau byw; a'r cynnydd a ragwelir yn nifer y bobl mewn gwaith a allai ddisgyn i dlodi;
- Ansicrwydd ynghylch yr economi; ac mae cyflwyno cyllid i gymryd lle'r swm sylweddol o arian Ewropeaidd a dderbyniwyd yn flaenorol wedi arwain at ychydig o ansicrwydd ynghylch cynaliadwyedd rhai gwasanaethau a gynigir gan y Cyngor; mae'r ansicrwydd hwn yn dal i fod yn ffactor yr ymdrinnir ag ef;
- Er bod gwaith wedi'i wneud i wella gallu mewn gwasanaethau; mae maint y gwaith sy'n cael ei wneud gan dimau gwasanaeth yn sylweddol o hyd a gall rheoli hyn fod yn her; a
- Mae ein gwasanaethau wedi gwneud ymdrech ar y cyd i flaenoriaethu edrych ar sut y byddai timau'n gweithio'n effeithiol gyda gwasanaethau eraill y Cyngor i wneud y mwyaf o gyfleoedd i wneud cynnydd cadarnhaol yn erbyn targedau ac amcanion ar y cyd gyda golwg ar wella canlyniadau i ddinasyddion.

Bydd adferiad economaidd yn dilyn y pandemig yn heriol dros y tymor byr, canolig a'r hirdymor, felly bydd angen i ni sicrhau bod ein camau adfer yn adlewyrchu hyn.

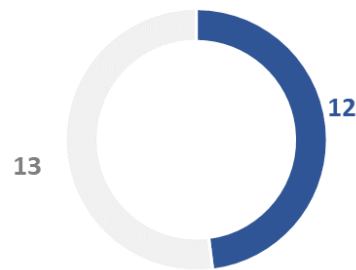
Er gwaethaf yr heriau hyn, mae'r gwasanaethau wedi gwneud cynnydd da; mae cyflawniadau allweddol yn cynnwys:

- Cynnwys busnesau a rhanddeiliaid allweddol yn y broses o ymgynghori a dylunio'r Weledigaeth Economaidd 15 mlynedd;
- Sicrhau bod y dull corfforaethol yn cael ei drafod gyda'r holl bartneriaid posibl gan ddangos yr hyn y gallai pob partner ei gyfrannu;
- Staff allweddol wedi'u halinio â gweithgorau lleol a rhanbarthol i sicrhau bod CBSMT yn rhan o gynllunio rhanbarthol ar gyfer cyllid disodli yn y dyfodol;
- Y Dirprwy Brif Weithredwr a'r Rheolwr Cyflogadwyedd yn mynychu cyfarfod EPP i dynnu sylw at ymagwedd a dyheadau corfforaethol ynghyd ag enghreifftiau gwaith blaenorol o sut mae Adfywio Cymunedol wedi gweithio gyda busnesau ac ysgolion i wella darpariaeth y cwricwlwm;

- Cymryd rhan yn nyluniad cydweithredol Cynllun Gweithredu Partneriaeth Busnes ac Addysg Gyda'n Gilydd (BETP) i ddatblygu ffyrdd o ddod â byd addysg a busnes yn nes at ei gilydd;
- Mae integreiddio a chydweithio wedi bod yn gonglfaen i'r gwaith a wnaed gan y meysydd gwasanaeth. Rydym wedi newid y ffordd rydym yn gweithio ar draws y sefydliad mewn llawer o achosion gan ddatblygu perthnasoedd gwaith ymhellach i gyflawni buddion na ragwelir e.e mae trefniadau gwaith agosach rhwng ein meysydd gwasanaeth a'r tîm Refeniw a Budd-daliadau wedi ein galluogi i fodloni anghenion busnesau lleol yn fwy effeithiol;
- Roedd y gwaith ataliol a wnaed yn ystod y pandemig coronafeirws gan y Gwasanaethau Diogelu a Diogelwch yn hollbwysig i sicrhau bod cymunedau'n parhau i fyw'n ddiogel; mae'r pwyslais ar y gwasanaethau hyn wedi newid i gefnogi i ddychwelyd i'r gwaith yn ddiogel; a chefnogi iechyd; diogelwch a chynaliadwyedd busnesau lleol; a
- Adfywio Cymunedol gan feithrin perthynas gyda mewnfuddsoddwyr newydd h.y Future Valleys a Morgan Sindall a defnyddio cynlluniau gwerth cymdeithasol i ategu addysg ym Merthyr Tudful a sicrhau seddi ar eu cyfer fel rhan o gynllunio tymor hwy'r BETP.

Pa adborth arall a gawsom?

12 of the 25 consultations directly relate to the Working Life objective.

Mae manylion yr ymgynghoriadau hyn, ynghyd ag ymgynghoriadau eraill, i'w gweld yn atodiad 4. Mae'n bosibl bod rhai o'r ymgynghoriadau hyn yn ymwneud â mwy nag un o'n hamcanion lles.

Mae tri chwestiwn yn ein harolwg **preswylwyr** sy'n cysylltu'n uniongyrchol â'n hamcan Bywyd Gwaith, a cheir crynodeb o'r rhain isod.

Canfyddiadau - Gan feddwl yn benodol am brosiectau adfywio, pa mor bwysig yw hi i chi allu rhoi sylwadau ar ddatblygiadau adfywio unigol ym Merthyr Tudful?

- Dywedodd 93.14% o ymatebwyr 'pwysig iawn' neu 'eithaf pwysig'; a
- Dywedodd 6.86% o ymatebwyr 'ddim yn bwysig iawn' neu 'ddim yn bwysig o gwbl'.

Canfyddiadau - Pa mor ddiogel ydych chi'n teimlo y tu allan ym Merthyr Tudful ar ôl iddi dywyllu? (Ystyriwch eich ardal leol fel yr ardal o fewn pellter cerdded 15-20 munud o'ch cartref)

- dywedodd 39.80% o ymatebwyr eu bod yn 'fodlon iawn' neu'n 'weddol fodlon';
- dywedodd 17.84% o ymatebwyr nad oeddent 'yn fodlon nac yn anfodlon'; a

- 42.35% dywedodd yr ymatebwyr eu bod yn 'weddol anfodlon' neu'n 'anfodlon iawn'.

Canfyddiadau - Pa mor ddiogel ydych chi'n teimlo pan fyddwch allan ym Merthyr Tudful yn ystod y dydd? (Ystyriwch eich ardal leol fel yr ardal o fewn pellter cerdded 15-20 munud o'ch cartref)

- dywedodd 69.16% o ymatebwyr eu bod yn 'fodlon iawn' neu'n 'weddol fodlon';
- dywedodd 17.09% o ymatebwyr nad oeddent 'yn fodlon nac yn anfodlon'; a
- Dywedodd 13.75% o ymatebwyr eu bod yn 'weddol anfodlon' neu'n 'anfodlon iawn'.

Canfu ein **harolwg cyllideb** fod y rhai a gymerodd ran yn ystyried Adfywio Ffisegol fel y nawfed flaenoriaeth ac Adfywio Cymunedol fel y seithfed flaenoriaeth. Fel rhan o'r arolwg, gofynnwyd i ymgylgoreion ddefnyddio 8 pleidlais yn erbyn 10 maes gwasanaeth.

Dangosodd ein **data cwynion** na chawsom unrhyw gwynion penodol ynghylch adfywio ond bu 50 o gwynion corfforaethol yn 2021/22 (cynnydd o 36 ers 2020/21).

Mae ein **hasesiad o anghenion** i'w gweld yn atodiad 6. Mae'r canfyddiadau hyn yn cael eu defnyddio i wella ein gwasanaethau ond byddant hefyd yn cael eu defnyddio i lywio'r adolygiad o'n Cynllun Lles Corfforaethol. Rhoddir crynodeb o'r pwyntiau allweddol isod.

- **Data** - Mae data'r Cyfrif Hawlwyr yn dangos bod nifer y bobl 16-64 oed sy'n hawlio budd-daliadau di-waith ym Merthyr Tudful yn 1,475 (3.9%) ac mae data'r Cyfrif Hawlwyr hefyd yn dangos y grŵp oedran lle mae'r ganran uchaf o bobl yn hawlio budd-daliadau 'di-waith' yw: 18-21 oed (3.9%).
- **Her** – Mae trechu tlodi yn parhau i fod yn her hirdymor ar draws y Fwrdeistref Sirol.
- **Beth ydym ni'n ei wneud eisoes i fynd i'r afael â'r her** – rydym yn cefnogi busnesau lleol i ddod dros y pandemig gyda'r Prif Gynlluniau Adfer Economaidd ar gyfer Canol y Dref yn strategaethau craidd i reoli'r gweithgaredd hwn. Rydym hefyd yn cynnig cymorth i fewnfuddsoddwyr a busnesau sydd am ddatblygu ehangu gyda chymorth recriwtio; a chynnal rhaglenni cyflogadwyedd wedi'u targedu i baratoi ar gyfer swyddi gwag sy'n dod i'r amlwg; cyfoethogi'r farchnad lafur.
- **Cyfleodd** – Bydd y sefyllfa bresennol o ran diffyg staff yn ymuno â'r gweithlu iechyd a gofal cymdeithasol yn her yn y dyfodol agos; ond gallai hefyd gynnig cyfle os yw'r cynnig hyfforddi a datblygu yn un da.
- **Data** – Mae nifer yr achosion o ymddygiad gwrthgymdeithasol wedi cynyddu flwyddyn ar ôl blwyddyn ym Merthyr Tudful.
- **Her** – Mae achosion o ymddygiad gwrthgymdeithasol wedi cynyddu'n sylweddol dros y 3 blynedd diwethaf.

A Wales of Cohesive
Communities

- **Beth ydym ni eisoes yn ei wneud i fynd i'r afael â'r her hon** – Mae ein tîm diogelwch cymunedol wedi sicrhau cyllid ac wedi buddsoddi mewn offer teledu cylch cyfyng digidol newydd sy'n cefnogi gwella canlyniadau; sicrhawyd cyllid pellach i osod giât lân yn yr ardaloedd o amgylch Canol y Dref i weithredu fel rhwystr ac ymateb i adborth gan gymunedau yn awgrymu bod materion wedi symud o Ganol y Dref i ardaloedd cyfagos.
- **Cyfleoedd** – Mae cyfleoedd i godi proffil mentrau diogelwch cymunedol a gweithio gyda phartneriaid i fynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol.

Rydym yn parhau i weithio gydag adrannau ar draws y Cyngor, partneriaid a busnesau i helpu i gryfhau ein cynlluniau. Enghraifft o hyn yw'r Bartneriaeth Hyfforddiant Addysg Busnes; enghraifft arall yw sut mae adrannau o bob rhan o'r Cyngor wedi cydweithio i weinyddu grantiau a chynnig cymorth i fusnesau, fel rhan o'n hymateb i'r pandemig coronafeirws ac adferiad ohono.

Rhesymeg

Crynodeb

Cyflawnir yr amcan Lles Bywyd Gwaith gan ddefnyddio dull cydweithredol i leihau'r anawsterau a wynebir gan bobl sy'n byw ar draws y Fwrdeistref Sirol. Trwy gefnogi datblygiad parhaus yr economi leol; cynnal a gwella ymwybyddiaeth cymunedau o'r cyfleoedd sydd ar gael iddynt; a chynnig cyngor a chymorth ar sut i gael gafael ar y rhain, nod gwasanaethau yw grymuso pobl i weithio tuag at eu nodau personol.

Mae tystiolaeth yn dangos nad yw lles personol a lles economaidd ar wahân: maent yn gysylltiedig. Trwy ddatblygu pobl fedrus ac addysgedig, caiff cyfoeth a chyfleoedd cyflogaeth eu creu y gall pobl fanteisio arnynt. Trwy'r Cyngor yn darparu gwasanaethau megis hyfforddiant/datblygiad am ddim; cefnogi busnesau lleol i gael mynediad at grantiau fel y gallant ddatblygu a thyfu; helpu i wneud strydoedd a llwybrau teithio llesol yn fwy diogel; gallwn gefnogi pobl i gael gwell lles; a gwella eu sefyllfa.

Mae rhai gwelliannau wedi'u gwneud dros y 12 mis diwethaf, er enghraifft:

- Er na osodwyd targedau, dangosodd 5 o'r 9 mesur (55.6 %) welliant o gymharu â'r flwyddyn flaenorol.
- Dylid nodi bod mwyafrif y data uchod yn ddangosyddion cenedlaethol – mae hyn yn golygu bod gwasanaethau'r Cyngor yn cyfrannu at; ond nid yw'n gwbl atebol am y canlyniadau a gyflawnwyd. Mae'r 3 dangosydd olaf yn y rhestr uchod yn fesurau lleol sy'n cynnwys canlyniadau a gyflawnwyd gan Wasanaethau Cyflogadwyedd y Cyngor yn unig. O'r mesurau hyn, roedd 2 allan o 3 (67%) wedi gwella o gymharu â'r llynedd.

Beth yw'r rheswm am y canfyddiadau?

Fel Cyngor rydym yn canolbwyntio ar gefnogi ein trigolion, busnesau a'r economi leol. Gan ddefnyddio'r Weledigaeth Economaidd 15 mlynedd ar gyfer y Fwrdeistref Sirol a'r Cynllun Adfer Economaidd a gymeradwywyd gan y Cyngor ym mis Tachwedd 2021, byddwn yn gweithio gyda'r gymuned a phartneriaid allweddol i ddatblygu ymatebion wedi'u targedu i'r heriau a wynebir a fydd yn ein galluogi i wella sut rydym yn cefnogi ein cymunedau..

Mae'r heriau a wynebir gan y cymunedau a wasanaethwn yn lluosog ac weithiau'n gymhleth, mae tystiolaeth yn dangos bod y rhain yn cynnwys:

- Gwelwyd gwelliant o 3.4% yn y [gyfradd cyflogaeth](#) ar gyfer pobl o oedran gweithio ar draws y Fwrdeistref Sirol dros y cyfnod dan sylw ac mae bellach yn **69.2%** ; mae hyn yn dal yn is na chyfradd cyflogaeth gyfartalog Cymru o 73.1%;
- [Mae data dangosyddion cenedlaethol yn](#) dangos bod canran y bobl o oedran gweithio ym Mwrdeistref Sirol Merthyr Tudful heb gymwysterau yn **20.3%** ; yn sylweddol uwch na chyfartaledd Cymru o 8.1%. Gall hyn fod yn rhwystr i bobl leol rhag cael swydd sy'n eu helpu i reoli'r pwysau cynyddol o ran costau byw a wynebir ar draws y Fwrdeistref Sirol.
- [Mae data cenedlaethol](#) hefyd yn dangos bod canran y bobl o oedran gweithio ym Mwrdeistref Sirol Merthyr Tudful sydd â chymwysterau Lefel 2 neu uwch wedi **cynyddu 2.7% i 66%** dros 2021/22; ond yn parhau i fod yn is na chyfartaledd Cymru o 80.1%.
- Mae data lleol a gasglwyd o'r rhaglenni Cyflogadwyedd a ddarparwyd gan CBSMT yn dangos cynnydd yn nifer y cyfranogwyr mewn cyflogaeth ar ôl gadael rhaglen (i fyny o 39% yn 2020/2021 i **67%** yn 2021/22 – cynnydd o 28% mewn canlyniadau cadarnhaol a gyflawnwyd) ;
- Yn ogystal; Llwyddodd **24%** o'r cyfranogwyr a ddilynodd raglenni Cyflogadwyedd 'di-waith' i ennill cymhwyster;
- Mewn cyferbyniad, nodwyd gostyngiad yn y cyfranogwyr a fanteisiodd ar raglen 'mewn gwaith' yn llwyddiannus i sicrhau cymhwyster, gyda data yn cofnodi cyfradd llwyddiant o 58%; a
- Mae'r data dros dro ynghylch [nifer y genedigaethau busnes](#) yn dangos gostyngiad yn 2021/22; tra bod data'n dangos bod nifer y [marwolaethau busnes](#) (cau) hefyd wedi gostwng o gymharu â'r data a gofnodwyd ar gyfer y flwyddyn flaenorol.

Ffynhonnell data: Stats Cymru

Nodwyd gwelliannau hefyd ar gwblhau'r ymarfer hunanwerthuso corfforaethol ar gyfer y cyfnod hwn, gweler uchod. Cyflwynwyd y dyfarniadau i Aelodau'r Pwyllgor Craffu Adfywio a Diogelu'r Cyhoedd mewn cyfarfod ar 08/03/2022, lle cafodd y canfyddiadau eu harchwilio a'u herio. Cytunodd yr Aelodau **Craffu** yn unfrydol bod y dyfarniadau yn deg ac â thystiolaeth dda, gan gymeradwyo'r rhain ar gyfer 2021/22.

Beth sy'n cael ei wneud a sut?

Mae datblygiadau allweddol yn dangos bod rhai gwelliannau sylweddol wedi'u cyflawni yn ystod 2021/22. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Cwblhawyd yr Orsaf Fysiau newydd ac agorwyd i'w defnyddio ym mis Mehefin 2021. Ers y dyddiad hwn, mae'r Orsaf Fysiau wedi'i chydabod drwy dderbyn nifer o wobrau cenedlaethol: gydag anrhydedd 'Cleient y Flwyddyn' yng Ngwobrau Sefydliad Adeiladu Siartredig 2021. (CIOB), sef enillydd y

categori 'Cynaliadwyedd' yng Ngwobrau Rhagoriaeth Adeiladu yng Nghymru 2021 a chael ei ddewis yn enillydd Gwobrau Rhagoriaeth Cynllunio RTPi Cymru (Sefydliad Cynllunio Trefol Brenhinol Cymru);

- Mae'r gwaith o gwblhau, cymeradwyo a chyhoeddi Gweledigaeth Economaidd Merthyr Tudful wedi'i gwblhau, proses a oedd yn cynnwys cryn dipyn o ymwneud ag ystod o randdeiliaid. Mae gwaith bellach yn mynd rhagddo i ddatblygu cynllun cyflawni fel y gall gwaith ddechrau ar gyflawni cynnwys y Cynllun hollbwysig hwn;
- Derbyniodd yr adeilad YMCA Rhestredig Gradd II (sydd wedi bod yn adfail ers dros ddegawd) gadarnhad o fuddsoddiad o £8.6m gan Raglen Menter Treftadaeth Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol, rhaglenni Adeiladu ar gyfer y Dyfodol a Thrawsnewid Trefi Llywodraeth Cymru a'r Fwrdeistref Sirol. Cyngor i ddod â'r adeilad hanesyddol hwn yn ôl i ddefnydd;
- Gwelliannau parhaus yn cael eu gwneud i gyfres o brosiectau gwella cerdded a beicio fel rhan o'i rhaglen Teithio Lesol a ariennir gan Lywodraeth Cymru. Mae'r gwaith hwn nid yn unig yn helpu i gefnogi pobl i symud yn ddiogel o amgylch y Fwrdeistref Sirol, ond mae hefyd yn cefnogi'r gwaith ehangach sy'n cael ei wneud gan y Cyngor ar ddatgarboneiddio;
- Gwelwyd bod materion a brofwyd o amgylch Canol y Dref yn gysylltiedig ag achosion o ymddygiad gwrthgymdeithasol yn cynyddu trwy gydol 2021/22. Gan weithio mewn partneriaeth â Heddlu De Cymru, mae canol tref Merthyr Tudful wedi cael ailwampio diogelwch gyda'r nod o wneud i'n preswylwyr deimlo'n ddiogel ar unrhyw adeg o'r dydd neu'r nos. Mae'r camerâu teledu cylch cyfyng diweddaraf bellach yn gorchuddio Canol y Dref, mae'r meysydd parcio wedi'u gwneud yn fwy diogel gyda gwell goleuadau stryd, ac mae gatiau wedi'u gosod ar lonydd cefn lle bu problemau gyda chymryd cyffuriau, yfed a thipio anghyfreithlon; a
- Mae gwaith hefyd wedi dechrau i ailffocysu gweithgareddau Masnachol y Cyngor. Mae Canolfan Siopa Dan Do Merthyr Tudful wedi'i phrynu gan y Cyngor Bwrdeistref Sirol gyda'r bwriad o chwarae rhan fawr ym 'Mhrif Gynllun' 15 mlynedd Ganol Tref yr awdurdod. Mae parcio am ddim yn parhau i gael ei roi ar ddydd Sul a Gwyliau Banc, gyda pharcio nawr dim ond £1 drwy'r dydd ar ddydd Sadwrn.

Felly beth fu'r canlyniad?

Er gwaethaf yr heriau a wynebwyd dros y 12 mis diwethaf; mae cynnydd yn parhau i gael ei wneud yn erbyn y targedau a osodwyd. Mae perthnasoedd gwaith cryfach wedi'u datblygu sydd wedi cefnogi perfformiad parhaus yn y rhan fwyaf o achosion. Mae gwella gweithio traws-wasanaeth o fewn y Cyngor yn ein helpu i gydlynu ymatebion i ddiwallu anghenion pobl yn well.

Roedd canfyddiadau'r hunan arfarniad corfforaethol yn dangos gwelliant mewn 2 o'r 3 maes: Darpariaeth a Chyflwyno Gwasanaeth; ac Arwain a Rheoli - symudodd y ddau o statws Digonol i Dda. ***Archwiliodd Aelodau Craffu'r dyfarniadau hyn cyn cytuno bod y rhain â thystiolaeth dda ac yn briodol. Nododd y broses hunan arfarnu hefyd nifer o flaenoriaethau ar gyfer gwella y mae timau gwasanaeth yn parhau i wneud cynnydd cadarnhaol yn eu herbyn.***

Casgliad

Wrth ddod i'n casgliad, rydym wedi ystyried yr adrannau amrywiol a nodir uchod yn yr adran hon ond hefyd wedi ystyried y sefyllfa gorfforaethol.

Rydym wedi mabwysiadu dull gwahanol o gyflawni'r amcan hwn dros y tair blynedd diwethaf. Rydym bellach yn cydweithio mwy (yn fewnol ac yn allanol) ac yn mabwysiadu ymagwedd hirdymor at gynllunio (e.e ein gweledigaeth economaidd 15 mlynedd). Byddwn yn parhau i wneud hyn. Wrth weithio gydag eraill, gallwn ddeall y problemau'n well a thrwy hynny fod mewn gwell sefyllfa i'w datrys. Drwy gefnogi ein busnesau yn ystod ein hymateb i'r pandemig coronafeirws, mae gennym well dealltwriaeth a gallwn ddefnyddio ein hadnoddau'n fwy effeithiol ac effeithlon i'w cefnogi. Byddwn yn defnyddio ein model gweithredu (digidol yn ôl dyluniad) wrth ddatblygu system rheoli perthnasoedd cwsmeriaid (CRM) fel rhan o'n cymorth busnes. Bydd hyn yn y pen draw yn helpu i fynd i'r afael â'n sefyllfa economaidd ac atal colli swyddi a chreu cyfleoedd cyflogaeth.

Felly, rydym wedi nodi camau gweithredu â blaenoriaeth ar gyfer gwella sy'n rhan o'r cynllun gweithredu a ddatblygwyd fel rhan o'r adroddiad hwn. Crynhoir y rhain isod.

- Canolbwyntio ar gyflawni ein gweledigaeth economaidd 15 mlynedd
- Cefnogi sut mae'r Cyngor yn mynd i'r afael â threchu tlodi a mater costau byw
- Mynd i'r afael â'n materion tai wrth i ni gyflawni ein dyletswyddau digartrefedd
- Chwarae ein rhan wrth fynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol

Lles Amgylcheddol

Amcan	Mae cymunedau yn amddiffyn, yn gwella a hyrwyddo ein hamgylchedd a chefn gwlad
Canlyniad Cynradd	Gwneud y defnydd mwyaf effeithlon o ddeunyddiau ac adnoddau trwy'r hierarchaeth wastraff
Swyddog Arweiniol	Cyfarwyddwr – Gwasanaethau Cymdogaeth

Aelod Portffolio
Y Cynghorydd David Hughes

Ffocws Gwella

Lles Amgylcheddol

Cefndir

Mae'r amcan lles hwn yn cynnig dull cyfannol a chynaliadwy o fodloni anghenion lles amgylcheddol ym Merthyr Tudful.

Mae amgylchedd naturiol iach a chefn gwlad yn darparu buddion lluosog i bobl a bywyd gwyllt o well ansawdd aer, dŵr a thir, gwarchod cynefinoedd a gwell bioamrywiaeth i oblygiadau buddiol ar gyfer iechyd corfforol a meddyliol. Felly, ffocws yr amcan lles hwn yw'r gwaith a wnawn gyda'n cymunedau i amddiffyn, gwella a hyrwyddo'r amgylchedd a chefn gwlad.

Bydd y ffordd yr ydym yn gweithredu tuag at yr amgylchedd a chefn gwlad yn ffactor hollbwysig o ddyfodol cynaliadwy ym Merthyr Tudful oherwydd bydd manteision gwella ein hamgylchedd i'w gweld ar draws ein holl amcanion llesiant.

Mae ffocws wedi bod ar leihau'r gwastraff a gynhyrchir, aildddefnyddio ac ailgylchu ynghyd â datgarboneiddio. Mae hyn wedi'i nodi fel rhan o Gynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella'r Cynghor yn y Cynllun Lles Corfforaethol. Y flaenoriaeth yw gweithio tuag at gyflawni'r weledigaeth genedlaethol o Gymru'n dod yn wlad Ddiwasttraff erbyn 2050.

Mae Adroddiadau Sero Net Llywodraeth Cymru (Sector Cyhoeddus) yn nodi:

- Mae allyriadau yng Nghymru wedi gostwng 31% ers 1990 ond mae angen iddynt leihau'n sylweddol yn y degawd nesaf – y targed newydd yw 63% erbyn 2030.

- Targed 2030: gostyngiad o 63%.
- Targed 2040: gostyngiad o 89%.
- Targed 2050: gostyngiad o 100% (sero net)

A Globally Responsible
Wales

Ein Perfformiad

Data a Hunanwerthuso

Rydym wedi defnyddio data (gan gynnwys tueddiadau) a'n hunanwerthusiad yn yr adran hon i'n helpu i ddod i gasgliad ynghylch sut yr ydym yn gwneud a beth y gallwn ei wella. Ni chynhaliwyd arolygon glendid priffyrdd yn ystod y pandemig. Felly, nid oes data i'w adrodd ar ganran y priffyrdd a archwiliwyd.

Performance - Environmental Well-being

How did we judge ourselves? (2021/22) **Environmental** **Adequate** ➔

Self Evaluation 2021/22	Overall	Question 1	Question 2	Question 3
Environmental Well-being	Adequate ➔	Adequate ➔	Adequate ➔	Adequate ➔

Cwestiwn 1 – Canlyniadau

Cwestiwn 2 - Darpariaeth a Chyflwyno Gwasanaethau

Cwestiwn 3 – Arwain a Rheoli

Have we met our targets?

■ Target Met ■ Target not Met ■ Unable to Collect Data

How did we do compared to last year?

Key Performance Indicator	2020/21	2021/22 (Target)	2021/22	Did we meet our target?	How did we do compared to last year?	Trend
Average number of working days taken to clear fly-tipping incidents	2.5	2.2	4.26	✘	▲	
% of highways inspected of a high or acceptable standard of cleanliness	*	100	*			
% of municipal waste reused, recycled, or composted	66.82	64	64.47	✓	▼	
Kilograms of residual waste generated per person ¹	161	160	153.29	✓	▼	
Total renewable energy generation from local authority buildings	283,780	*	358,706		▲	
Total carbon dioxide emissions from energy consumed by local authority buildings	2,841	*	3170.12		▲	
Number of Priority Open Spaces (out of 23 Priority Open Spaces) that meet or exceed the quality standard: Healthy, Safe and Secure.	9	16	11	✘	▲	

* Unable to collect/publish data

O'r data gallwn weld:

- Llwyddwyd i gyrraedd 2 o'n 4 targed a rhagorwyd yn dda ar y targed ar gyfer cilogramau o wastraff gweddilliol a gynhyrchir fesul unigolyn ynghyd â thuedd lwyddiannus barhaus.
- Er na wnaethom gyrraedd ein targed a gweld cynnydd ar gyfer nifer cyfartalog y diwrnodau gwaith a gymerwyd i glirio achosion o dipio anghyfreithlon, fe wnaethom ddechrau o sefyllfa weddol dda yn 2020/21. Fodd bynnag, arhosodd nifer y digwyddiadau yr adroddwyd amdanynt yr un fath ac mae'r duedd yn dangos cynnydd yn erbyn y dangosydd hwn. Bydd hyn yn ystyriaeth i ni wrth symud ymlaen wrth ddyrannu adnoddau.
- Ni chyflawnwyd ein targed o 16 ar gyfer nifer y mannau agored â blaenoriaeth sy'n bodloni neu'n rhagori ar y safon ansawdd. Fodd bynnag, rydym wedi gweld ein data o ran tueddiadau'n cynyddu sy'n dangos gwelliant. Effeithiwyd yn andwyol ar y targed hwn gan y pandemig coronafeirws, ond gallwn ailffocysu ein hadnoddau i weld gwelliant parhaus.
- Mae 3 o'r 6 dangosydd (gyda data ar gael) wedi gwella o gymharu â 2020/21.
- Er i ni gyrraedd ein targed ar gyfer canran y gwastraff dinesig sy'n cael ei aildefnyddio, ei ailgylchu neu ei gompostio, mae'r data'n dangos gostyngiad o gymharu â 2020/21. Bydd angen i hyn fod yn ffocws wrth gyflawni canlyniadau gwasanaeth a chanlyniadau corfforaethol.
- Rydym wedi gweld cynnydd cadarnhaol yng nghyfanswm yr ynni adnewyddadwy a gynhyrchir ar gyfer adeiladau awdurdodau lleol ond hefyd wedi gweld cynnydd yng nghyfanswm yr allyriadau carbon deuocsid o ynni a ddefnyddir gan adeiladau awdurdodau lleol (rhywbeth yr ydym am fynd i'r afael ag ef). Mae hyn yn cyd-fynd â'n cynlluniau corfforaethol ynghylch datgarboneiddio a sut rydym am ddyrannu ein hadnoddau a newid ein diwylliant.

Adborth gan Reolydd

Cyflawnodd Archwilio Cymru ddarn o waith gyda'r Cyngor ynghylch cynlluniau lleihau carbon. Mae hyn wedi'i adrodd yn yr adroddiad 'Adolygiad Sicrwydd ac Asesiad Risg – Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful' ynghyd â'r argymhelliad canlynol.

- Er mwyn cyflawni ei uchelgais sero net, mae angen i'r Cyngor gostio ei gynllun gweithredu yn llawn a sicrhau ei fod yn cyd-fynd â'i Gynllun Ariannol Tymor Canolig.

Astudiaethau achos

Mae'r astudiaethau achos canlynol wedi'u datblygu ar gyfer y maes hwn a gellir eu gweld yn llawn yn atodiad 9.

- Bydd fflyd o gerbydau CBSMT yn dod yn gerbydau trydan!
- Merthyr Tudful wedi'i henwi ymhlith manau gwyrdd gorau'r wlad
- Cronfa Economi Gylchol (Paneli Solar)
- 'Llunio Tirweddau, ar gyfer Bywyd Gwyllt a Lles'
- Gardd Anrhegion Natur - 'Newid llwyd i wyrdd trwy weithio gyda natur'

A Resilient Wales

Mae'r 5 astudiaeth achos hyn yn cefnogi sut rydym yn gweithio i fynd i'r afael â'n her bioamrywiaeth a datgarboneiddio. Mae'r rhain yn ein helpu i ddathlu llwyddiant a rhannu gwersi gyda rhannau eraill o'r Cyngor. Fodd bynnag, sylweddolwn y gallwn ddysgu gwersi o bethau nad ydym yn eu gwneud yn dda neu lle mae data'n amlgu problemau. Yn y dyfodol byddwn yn ystyried astudiaethau achos sy'n dangos hyn. Mae hwn hefyd yn farn ein Pwyllgor **Craffu Cymorth ac Adnoddau Corfforaethol** pan heriwyd ein hastudiaethau achos.

Pecyn Cymorth Lles

Rydym wedi defnyddio Pecyn Cymorth Lles Cenedlaethau'r Dyfodol yn erbyn pob un o'n Hamcanion Lles.

Amcanion Lles	Dechrau arni	Gwneud newidiadau syml	Bod yn fwy anturus	Yn berchen ar ein huchelgais	Arwain y ffordd
 Amgylcheddol Lles				✓	

Parhaodd y pandemig i effeithio ar y gwasanaeth a ddarperir gan y Gwasanaethau Cymdogaeth ac roedd yn rhaid gwneud ystod o addasiadau i sicrhau ein bod yn dilyn canllawiau'r Llywodraeth. Er gwaethaf hyn, fe wnaethom barhau i ddarparu ein gwasanaethau a lle'r oedd angen cyswllt wyneb yn wyneb,

rhoddwyd mesurau diogelwch ar waith a bu rheolwyr a staff yn cydweithio'n agos i edrych ar ffyrdd o sicrhau ein bod yn cyflawni ein dyletswyddau i'r cyhoedd, wrth hyrwyddo diogelwch y cyhoedd a staff. .

Er bod yr ychydig flynyddoedd diwethaf wedi golygu bod newidiadau sylweddol wedi bod i ddulliau gweithio ym mhob adran, mae gwelliannau yn parhau i gael eu gwneud ar ein dangosyddion perfformiad allweddol. Fodd bynnag, wrth i ni ddechrau symud allan o'r pandemig, rydym wedi, a byddwn yn parhau i ganolbwyntio ar adferiad o Covid sy'n golygu bod ein gwasanaethau'n cael eu hadolygu'n barhaus ac efallai y bydd angen i ni wneud pethau'n wahanol.

Serch hynny, ym mhob maes nid yw perfformiad a darpariaeth gwasanaeth wedi'u peryglu er gwaethaf newid mewn gweithdrefnau a deddfwriaeth, ac isod ceir amlinelliad byr o sut mae'r gwasanaethau wedi parhau i gyfrannu at amcanion y Cynllun Llesiant Corfforaethol (Ffocws ar y Dyfodol), Cynllun Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC), Egwyddorion Cynaliadwy a'r saith Nod Lles:

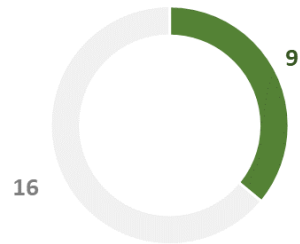
- Mae ein ffocws ar Reoli Carbon a chyfraniadau allweddol at adroddiadau sero Net Llywodraeth Cymru yn parhau, gyda gwelliannau mewn Gwastraff, cyrraedd targedau Llywodraeth Cymru, defnyddio Cyllid yr Economi Gylchol i ddarparu gwasanaeth mwy effeithlon yn ogystal â gwella ansawdd deunyddiau, ac mae agor y siop aildefnyddio yn parhau i ddargyfeirio deunydd o safleoedd tirlenwi yn unol â Strategaeth Mwy nag Ailgylchu Llywodraeth Cymru.
- Roedd y gwytnwch a ddangoswyd gan y gwasanaethau Gwastraff drwy gydol y pandemig yn arbennig o galonogol, gan olygu mai ni oedd yr unig Awdurdod i barhau i ddarparu'r holl wasanaethau casglu drwyddi draw.
- Mae'r cytundebau sydd gan y Gwasanaeth Rheoli Gwastraff ar waith yn sicrhau ein bod yn ailgylchu, yn compostio ac yn paratoi i'w haildefnyddio ac yn sicrhau gwerth am arian. Mae cael ein gorsaf trosglwyddo gwastraff ein hunain yn ein galluogi i drin deunydd a chynnal y pris marchnad gorau posibl ar gyfer ein hailgylchu, ac mae hefyd yn caniatáu i ni storio lefel fawr o dunelli felly mewn achosion megis methiant cludiant, nid yw'n cael effaith ar drigolion Merthyr Tudful.
- Er gwaethaf derbyn y nifer uchaf o geisiadau Cynllunio mewn un flwyddyn, cynhaliwyd perfformiad a gwasanaeth cwsmeriaid a gwnaed gwelliannau trwy gyflwyno gweithdrefnau newydd gan gynnwys danfoniad electronig a swyddog dyletswydd ar gael bron trwy gydol y pandemig, a oedd yn sicrhau darpariaeth barhaus o wasanaeth.
- Mae peirianeg wedi symud ymlaen i fynd i'r afael â diogelwch tomennydd glo ac rydym ddwy flynedd i mewn i raglen adfer amddiffynfeydd rhag llifogydd gwerth £9m.
- Mae cynllun trosglwyddo Cerbydau Electronig wedi'i sefydlu sy'n nodi sut rydym yn trosglwyddo ein holl fflyd erbyn 2030.
- Mae perthynas waith agosach rhwng Parciau a Chefn Gwlad yn dilyn ailstrwythuro'r Gwasanaethau Cymdogaeth yn cyfrannu'n gadarnhaol at sut rydym yn bodloni gofynion Deddf yr Amgylchedd 2016 e.e rheoli a chynnal mannau gwyrdd er mwyn hyrwyddo bioamrywiaeth.
- Mae'r adran Rheoli Adeiladu yn cyfrannu'n llwyddiannus at nifer o Amcanion a nodau Lles (e.e. Mae Rhan L o'r Rheoliadau Adeiladu (cadwraeth tanwydd a phŵer) yn hyrwyddo ac yn sicrhau cydymffurfriad o ran ynni adnewyddadwy a lleihau ynni'n seiliedig ar garbon a Rhan M o'r Rheoliadau Adeiladu (Asesu). i a'r defnydd o adeiladau) mae hyn yn sicrhau bod gan bob annedd newydd ddarpariaethau sy'n helpu tuag at gartrefi gydol oes.

- Mae'r Isadran Priffyrdd yn gwneud cyfraniad uniongyrchol at amcanion lles y Cyngor, drwy fod yn ymrwymedig i ddarparu pobl sy'n byw, yn gweithio ac yn teithio o fewn Merthyr Tudful i elwa ar rwydwaith priffyrdd a seilwaith sydd wedi'u cynnal a'u cadw'n dda, yr ydym yn ei wneud drwy wneud mân waith atgyweirio priffyrdd a gwaith mawr. , datrysiad draenio a chadwraeth goleuadau stryd. Mae hyn yn cysylltu â'n Gweledigaeth ar y Cyd o Gymru fwy llewyrchus, gydnerth, iachach, mwy cyfartal gyda chymunedau cydlynol a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu.

Er gwaethaf heriau parhaus, mae'n ganmoladwy bod y gwasanaethau wedi parhau i weithredu eu gwasanaethau o ddydd i ddydd i'r cyhoedd. Mae'n rhaid rhoi clod enfawr i holl staff y Gwasanaethau Cymdogaeth am yr ymdrechion a'r ymrwymadau i sicrhau cyn lleied â phosibl o darfu ar y gwasanaethau a ddarperir a'r ymdrechion parhaus yn yr adferiad wrth i ni symud allan o'r pandemig. Trwy eu hymdrechion, rydym wedi sicrhau ein bod yn parhau i weithio tuag at amgylchedd iach, naturiol a'i warchod ar gyfer holl genedlaethau'r dyfodol.

Pa adborth arall a gawsom?

9 of the 25 consultations directly relate to the Environmental Well-being objective.

Mae manylion yr ymgynghoriadau hyn, ynghyd ag ymgynghoriadau eraill, i'w gweld yn atodiad 4. Mae'n bosibl bod rhai o'r ymgynghoriadau hyn yn ymwneud â mwy nag un o'n hamcanion lles.

Mae 9 o'r 26 cwestiwn yn ein harolwg **preswylwyr yn** ymwneud yn uniongyrchol â'r amcan Lles Amgylcheddol. Rydym wedi darparu crynodeb isod gan fod y data hwn hefyd wedi'i ddefnyddio fel rhan o'r hunanasesiad hwn a sut y byddwn yn gwella'n barhaus.

Mae'r canfyddiadau ar gyfer y cwestiynau hyn a gweddill yr arolwg preswylwyr i'w gweld yn atodiad 7.

- Dywedodd 72.8% o ymatebwyr eu bod yn 'fodlon iawn' neu'n 'weddol fodlon' â chasgliad Gwastraff Merthyr Tudful;
- dywedodd 46.3% o'r ymatebwyr eu bod yn 'fodlon iawn' neu'n 'weddol fodlon' â glanhau strydoedd Merthyr Tudful;
- dywedodd 22.4% o drigolion eu bod yn 'fodlon iawn' neu'n 'weddol fodlon' gyda gwaith cynnal a chadw ffyrdd Merthyr Tudful;
- dywedodd 38.6% o'r ymatebwyr eu bod yn 'fodlon iawn' neu'n 'weddol fodlon' â gwaith cynnal a chadw palmant Merthyr Tudful;
- dywedodd 46.7% o ymatebwyr eu bod yn 'fodlon iawn' neu'n 'weddol fodlon' â pharciau a mannau gwyrdd Merthyr Tudful;
- Dywedodd 89.0% o ymatebwyr eu bod yn teimlo ei bod yn 'bwysig iawn' neu'n 'weddol bwysig' i'ch cyngor ymgymryd â gweithgareddau i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd; a

- Dywedodd 92.6% (yr uchaf o'r categorïau a gynigiwyd) o'r ymatebwyr i 'Cynyddu bioamrywiaeth yn yr ardal (er enghraifft, plannu coed a diogelu mannau gwyrdd)' wrth ateb 'Pa, rai, os o gwbl, o'r gweithgareddau canlynol yr hoffech eu gweld ym Merthyr Tudful. Mae CBS yn gwneud i helpu i fynd i'r afael â newid hinsawdd'.

Canfu ein **harolwg cyllideb** bod y rhai a gymerodd ran wedi blaenoriaethu ein gwasanaethau fel a ganlyn:

- **Sbwriel a Gwastraff** i fod yn **flaenoriaeth**
- **Priffyrdd ac Isadeiledd** i fod yr **ail flaenoriaeth ar y cyd**
- **Iechyd yr Amgylchedd a Diogelwch Cymunedol** i fod y **bedwaredd flaenoriaeth uchaf**
- **Gwasanaethau Stryd** i fod y **flaenoriaeth isaf (degfed)**.

Fel rhan o'r arolwg, gofynnwyd i ymgylgareidion ddefnyddio 8 pleidlais yn erbyn 10 maes gwasanaeth.

Gellir gweld ein **data cwynion uchod yn yr adroddiad hwn**. Mae crynodeb o'r meysydd sy'n ymwneud â'r amcan Lles Amgylcheddol wedi'u rhestru isod. Ceir rhagor o fanylion yn ein hadroddiad Canmoliaeth a Chwynion blynyddol.

- Yr Amgylchedd ac Iechyd yr Amgylchedd - derbyniwyd 36 o gwynion yn 2021/22 o gymharu â 56 yn 2020/21, gostyngiad o 20.
- Cynllunio a Rheoli Adeiladu - derbyniwyd 25 o gwynion yn 2021/22 o gymharu ag 16 yn 2020/21, cynnydd o 9 .
- Ffyrdd a Thrafnidiaeth - derbyniwyd 86 o gwynion yn 2021/22 o gymharu â 33 yn 2020/21, cynnydd o 53.
- Gwastraff a Sbwriel - derbyniwyd 142 o gwynion yn 2021/22 o gymharu â 145 yn 2020/21, gostyngiad o 3.

Gellir gweld ein **hasesiad o anghenion** yn atodiad 6. Mae sawl maes sy'n ymwneud â'n hamcan Lles Amgylcheddol. Mae'r canfyddiadau hyn yn cael eu defnyddio i wella ein gwasanaethau ond byddant hefyd yn cael eu defnyddio i lywio'r adolygiad o'n Cynllun Lles Corfforaethol. Rhoddir crynodeb o'r pwyntiau allweddol isod.

Llifogydd

- Data – mae 3 ardal ym Merthyr Tudful yn y 100 ardal uchaf yng Nghymru mewn perygl sylweddol o lifogydd afonol (e.e afonydd yn dod dros eu glannau), sef Merthyr Tudful, Troedyrhiw a Bro Merthyr.
- Data – mae 5 ardal ym Merthyr Tudful yn y 100 ardal uchaf yng Nghymru mewn perygl sylweddol o lifogydd dŵr wyneb, sef Merthyr Tudful, Abercanaid, Pentrebach, Troedyrhiw a Bro Merthyr.
- Her – Lleihau'r risg i bobl a busnesau o effeithiau llifogydd.
- Cyfleoedd – Mae cael cymunedau i ymgysylltu a pharatoi'n well ar gyfer y posibilrwydd o lifogydd yn nod hirdymor. Gall perchnogion cartref neu fusnes y mae eu heiddo mewn perygl o lifogydd dderbyn negeseuon rhybudd CNC dros y ffôn, e-bost neu neges destun os bydd llifogydd posibl.

Tipio anghyfreithlon

- Data – Mae cynnydd yn nifer yr achosion o dipio anghyfreithlon ar draws ardal Cwm Taf i gyd.
- Her – Lleihau swm y tipio anghyfreithlon a'i effeithiau ar yr amgylchedd a chymunedau.
- Cyfleoedd – Mae cyfle i'r asiantaethau amrywiol gydweithio i dargedu manau problemus a chefnogi cymunedau sy'n destun tipio anghyfreithlon a thaflu sbwriel.

Rydym yn parhau i weithio gydag adrannau ar draws y Cyngor, partneriaid a busnesau i helpu i gryfhau ein cynlluniau. Enghraifft o hyn yw sut rydym wedi cynnwys ein plant ysgol wrth fynd i'r afael â heriau newid hinsawdd a'r amgylchedd gyda'n Cabinet.

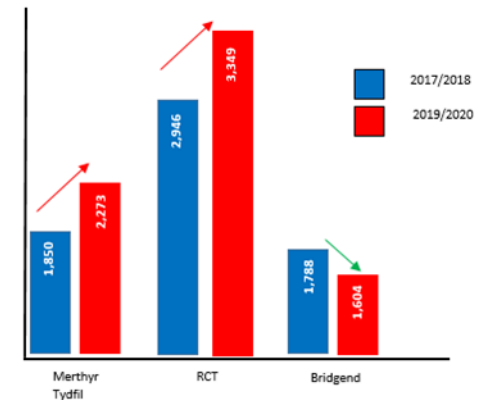
Rhesymeg

Crynodeb

Roedd y pandemig yn golygu bod yn rhaid i Wasanaethau Cymdogaeth wneud ystod o addasiadau yn unol â'r Rheolau Aros Gartref a'r mesurau newidiol sydd ar waith. Drwy gydol y pandemig, roedd y rhan fwyaf o wasanaethau rheng flaen yn parhau i weithredu roedd angen cyswllt wyneb yn wyneb trwy weithredu mesurau diogelwch. Gweithiodd rheolwyr a staff yn agos gyda'i gilydd i edrych ar ffyrdd o sicrhau ein bod yn cyflawni ein dyletswyddau i'r cyhoedd, wrth hyrwyddo diogelwch y cyhoedd a staff.

Rydym wedi gwneud gwelliannau yn rhai o'n dangosyddion perfformiad allweddol a chynnydd ym mhob maes o'r cynllun a byddwn yn ymdrechu i barhau â'r gwaith da hwn wrth symud ymlaen. Yn amlwg, fel rhan o'n gwaith gwella, bydd angen i ni ganolbwyntio ar adferiad o'r pandemig coronaferws. Bydd hyn yn golygu y bydd angen i ni adolygu rhai meysydd gwasanaeth ac efallai y bydd angen i ni wneud pethau'n wahanol yn y dyfodol i fodloni anghenion pobl yn y gymuned. Bydd cynlluniau'n cael eu hadolygu a'u diweddarau yn unol â hynny.

Wrth ddod i ddyfarniad Digonol yn ein hunan arfarniad, cydnabyddir bod llawer o enghreifftiau o ddefnydd 'Da' o'r egwyddor datblygu gynaliadwy ar draws y Gwasanaethau Cymdogaeth (yn enwedig mewn Cynllunio a Gwastraff). Wrth ddod allan o'r pandemig, disgwylir cynnydd mewn meysydd eraill i'n symud yn nes at ddyfarniad 'Da' cyffredinol y flwyddyn nesaf drwy rannu arfer gorau gyda'r gwasanaethau hynny sydd eisoes â'r egwyddorion wedi'u hymgorffori.

Beth yw'r rheswm am y canfyddiadau?

Mae gan y gwasanaeth Rheoli Gwastraff contractau ar waith i wneud y mwyaf o ailgylchu, compostio a pharatoi ar gyfer aildddefnyddio; mae'r rhain yn cynnwys contractau rhanbarthol ar gyfer rhai deunyddiau sy'n sicrhau gwerth am arian. Mae lefelau uchel o ailgylchu, compostio a pharatoi ar gyfer aildddefnyddio yn cael eu cyflawni yn unol â thargedau ailgylchu Llywodraeth Cymru. Mae cael ein gorsaf trosglwyddo gwastraff ein hunain yn ein galluogi i drin deunydd a chynnal y pris marchnad gorau posibl ar gyfer ein hailgylchu. Mae hefyd yn caniatáu i ni storio llawer iawn o dunelli felly mewn achosion o fethiant cludo nid yw'n effeithio ar drigolion Merthyr Tudful.

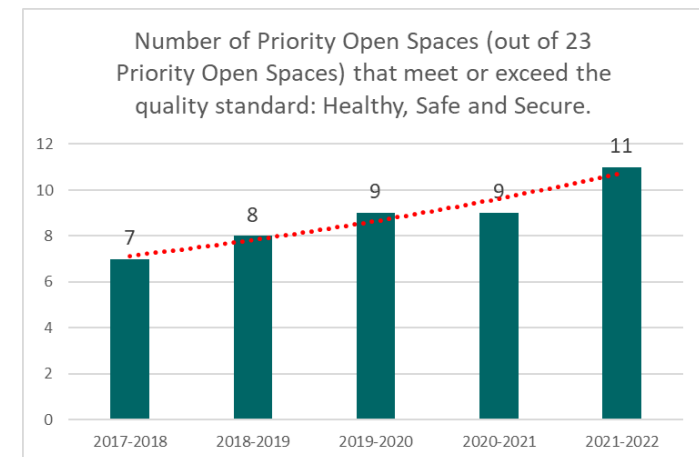
Mae'r Siop Aildddefnyddio wedi parhau â'i hymgyrch cyfryngau cymdeithasol ac mae'n derbyn adborth cadarnhaol gan y defnyddwyr/cleientiaid a'r gwirfoddolwyr. Mae wedi cynyddu nifer yr ymwelwyr trwy gydol y flwyddyn ac mae'n dod yn ased i'r gymuned.

Mae'n gadarnhaol gweld bod y cyfraddau ailgylchu wedi aros yn sefydlog drwy gydol cyfnod y pandemig gan gyflawni bod 66.79% o wastraff yn cael ei aildddefnyddio, ei ailgylchu neu ei gompostio; mae hyn yn uwch na'r targed Cenedlaethol, sef 64% ar hyn o bryd. Rydym yn ymchwilio'n barhaus i gyfleoedd i ailgylchu mwy o wastraff wrth baratoi ar gyfer y targed Cenedlaethol uwch o 70% yn 2024/25.

Fe wnaethom adrodd cyfradd o 358,706 kWh (yn 2021/22) ar gyfer cyfanswm yr ynni adnewyddadwy a gynhyrchir o adeiladau awdurdodau lleol. Mae hyn yn gynydd o 26.40% ar ddata 2020/21 o 283,780kWh. Fodd bynnag, rhaid nodi mai lleiafswm o weithgarwch oedd yn adeiladau'r awdurdod lleol yn 2020/21 oherwydd y pandemig byd-eang.

Gyda llacio rheoliadau'r cyfnod clo yn 2021/22, mae'r gwasanaeth wedi gallu gwella nifer y manau agored â blaenoriaeth sy'n bodloni neu'n rhagori ar y safon ansawdd ac mae 11 o fannau agored ar hyn o bryd. Mae hyn yn gynydd o ddau fan agored â blaenoriaeth ers 2020/21.

Mae nifer cyfartalog y diwrnodau gwaith a gymerir i glirio tipio anghyfreithlon wedi cynyddu i 4.26 diwrnod. Er bod nifer y digwyddiadau yr adroddwyd amdanynt wedi aros yn gymharol gyson â data'r llynedd, yn anffodus mae nifer y dyddiau a gymerwyd i'w clirio wedi cynyddu. Fodd bynnag, mae'r gwasanaeth wedi cael ei ailstrwythuro yn ystod y flwyddyn ac rydym yn disgwyl i'r ffigwr hwn wella yn 2022/23.

Dros y 12-18 mis cyntaf ar ôl cyflawni'r cynllun RTI, mae cynnydd sylweddol wedi'i wneud, ac mae dau o'r pedwar maes bellach wedi'u cwblhau. Mae adroddiadau cau yn y broses o gael eu hysgrifennu i ddangos bod y camau gweithredu a nodwyd wedi'u cwblhau neu wedi dychwelyd i fusnes fel arfer.

Beth sy'n cael ei wneud a sut?

Yn strategol rydym wedi bod yn canolbwyntio ar Reoli Carbon a nodi'r gwasanaethau hynny ar draws yr awdurdod sy'n gwneud cyfraniadau allweddol i adroddiadau Sero Net LIC. Yn cyfrannu'n uniongyrchol at hyn mae ein gwelliannau parhaus mewn Gwastraff, bodloni targedau LIC, defnydd o ddyfarniadau cyllid yr Economi Gylchol i ddarparu gwasanaeth mwy effeithlon yn ogystal â gwella ansawdd deunyddiau, ac agor siop aildefnyddio er mwyn dargyfeirio deunydd ymhellach o dirilenwi yn unol â strategaeth Ar Draws Ailgylchu LIC.

Roedd y gwytnwch a ddangoswyd gan y gwasanaethau Gwastraff drwy gydol y pandemig yn arbennig o braf, gan olygu mai ni oedd yr unig Awdurdod i barhau i ddarparu'r holl wasanaethau casglu drwyddi draw.

Roedd staff mewn rhai meysydd (nad ydynt ar y rheng flaen) o wasanaethau Cymdogaeth yn gweithio mewn ffordd ystwyth; mae'n bwysig ein bod yn defnyddio ein dysgu ar fanteision a chanlyniadau'r ffordd hon o weithio er mwyn sicrhau cydbwysedd priodol. Mae Cynllunio a Rheoli Adeiladu yn enghreifftiau o wasanaethau a ymatebodd yn gyflym i her Covid drwy symud i ddatrysiaidau a phrosesau electronig i sicrhau parhad o ran darparu gwasanaethau a dim tarfu ar y cyhoedd.

Yn yr adran Cynllunio, er gwaethaf derbyn y nifer uchaf o geisiadau mewn blwyddyn, cynhaliwyd perfformiad a gwasanaeth cwsmeriaid a gwnaed gwelliannau trwy gyflwyno gweithdrefnau newydd ar gyfer cyflwyno electronig. Roedd swyddog ar ddyletswydd ar gael (fwy neu lai) trwy gydol y pandemig.

Mae'r adran peirianeg wedi symud ymlaen i fynd i'r afael â diogelwch tomennydd glo ac rydym ddwy flynedd i mewn i raglen adfer amddiffynfeydd rhag llifogydd gwerth £9m.

Rydym wedi sefydlu ein cynllun trosglwyddo cerbydau trydan sy'n nodi sut y byddwn yn trosglwyddo'r holl Fflyd erbyn 2030.

Mae perthynas waith agosach rhwng Parciau a Chefn Gwlad yn dilyn ailstrwythuro'r Gwasanaethau Cymdogaeth yn cyfrannu'n gadarnhaol at sut rydym yn bodloni gofynion Deddf yr Amgylchedd 2016 e.e rheoli a chynnal mannau gwyrdd er mwyn hyrwyddo bioamrywiaeth.

Fodd bynnag, mae recriwtio wedi bod yn her ar draws y rhan fwyaf o'r gwasanaethau a ddarperir gan y Gwasanaethau Cymdogaeth. Ymddengys fod diffyg Peirianwyr o bob disgyblaeth yn ogystal â swyddogion Rheoli Adeiladu a swyddogion Cynllunio Cadwraeth, ac mae pob un ohonynt yn feysydd nad ydym

wedi gallu recriwtio staff addas. Ar gyfer gwasanaethau rheng flaen, mae argaeledd gyrywyr Cerbydau Nwyddau Trwm (profiadol yn genedlaethol) wedi bod yn her arbennig i weithrediadau gan arwain at wasanaethau rheng flaen eraill yn gorfod cefnogi Gwastraff ar draul darparu eu gwasanaethau eu hunain.

Ymateb craffu i Hunan Arfarniad

Rhoddodd Aelodau Craffu Gwasanaethau Cymdogaeth adborth y swyddogion ar gynnwys yr adroddiad a ddatblygwyd trwy gwblhau'r broses hunanwerthuso. Awgrymodd yr Aelodau y gallai'r adroddiad fod wedi'i rannu'n adrannau a gellir craffu ar bob un ar wahân gan eu bod yn cwmpasu ystod eang o wasanaethau, o bosibl yn chwarterol mewn gweithdai a'u dwyn yn ôl i'r pwyllgor craffu hwn. Adolygodd Aelodau Craffu'r dyfarniadau a wnaed, gan asesu dilysrwydd y rhain gyda'r bwriad o'u cytuno.

Felly beth fu'r canlyniad?

Mae amgylchedd naturiol iach yn darparu buddion lluosog i bobl a bywyd gwyllt o well ansawdd aer, dŵr a thir, amddiffyn cynefinoedd a gwell bioamrywiaeth i oblygiadau buddiol ar gyfer iechyd corfforol a meddyliol (Adroddiad Blynyddol y Prif Swyddog Meddygol 2014-15; Cwrs Bywyd, Mannau Gwyrdd ac Iechyd, 2016).

Casgliad

Wrth ddod i'n casgliad, rydym wedi ystyried yr adrannau amrywiol a nodir uchod yn yr adran hon ond hefyd wedi ystyried y sefyllfa gorfforaethol.

Mae'r amcan Lles Amgylcheddol yn darparu dull cyfannol a chynaliadwy o fodloni anghenion lles amgylcheddol Merthyr Tudful. Bydd ein gweithredoedd, a sut rydym yn defnyddio'r amgylchedd, yn hanfodol i ddyfodol cynaliadwy i Ferthyr Tudful a bydd pawb yn teimlo manteision gwella ein hamgylchedd. Drwy gynyddu ein gallu i wrthsefyll risgiau newid yn yr hinsawdd, byddwn yn lleihau ein hamlygiad i ddifrod llifogydd a achosir i adeiladau, seilwaith a gwasanaethau, wrth wella manau gwyrdd. Mae'r gwaith datgarboneiddio a'r gwelliannau a gwblhawyd yn ystod 2021/22 wedi bod yn galonogol iawn.

Rhaid cofio bod llawer o enghreifftiau o ddefnydd 'Da' o'r egwyddor datblygu gynaliadwy ar draws y gwasanaethau Cymdogaeth (yn enwedig mewn Cynllunio a Gwastraff). Byddwn yn adeiladu ar hyn.

Rydym wedi nodi camau gweithredu ar gyfer gwella sy'n rhan o'r cynllun gweithredu a ddatblygwyd fel rhan o'r adroddiad hwn. Crynhoir y rhain isod.

- Ein blaenoriaeth yw gweithio tuag at darged Cymru gyfan o ddod yn genedl ddiwastraff erbyn 2050.

- Chwarae ein rhan yn y sector cyhoeddus yng Nghymru i ddod yn garbon niwtral erbyn 2030.
- Cyflawni ein cynllun trosglwyddo cerbydau trydan, sy'n nodi sut y byddwn yn trosglwyddo'r holl Fflyd erbyn 2030.

Byw yn Dda

Aelod Portffolio
Y Cynghorydd Julia Jenkins

Amcan	Mae pobl yn cael eu grymuso i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol a meddyliol da
Canlyniad Cynradd	Sicrhau bod pobl yn gallu byw yn annibynnol ac yn ddiogel yn eu cymunedau
Swyddog Arweiniol	Cyfarwyddwr – Gwasanaethau Cymdeithasol
Ffocws Gwella	Cynyddu ein gwytnwch ym maes Gofal Cymdeithasol

Cefndir

Ein prif amcan yw blaenoriaethu gweithgareddau sy'n canolbwyntio ar ymyrraeth gynnar ac atal. Y flaenoriaeth yw darparu gwasanaethau sy'n cefnogi pobl i fyw bywydau annibynnol iach mewn amgylchedd diogel. Rydym am ysgogi a chefnogi pobl i ddatblygu ymddygiadau iechyd corfforol a meddyliol cadarnhaol, adeiladu cymunedau gwydn lle mae pobl yn byw yn rhydd rhag niwed a lle mae ganddynt ansawdd bywyd da.

O dan yr 'Amcan Byw'n Dda' rydym eisiau:

- Diogelu plant ac oedolion sy'n wynebu risg o niwed;
- Mynd i'r afael â phrofiadau niweidiol yn ystod plentyndod a datblygu gwydnwch cymunedol;
- Hyrwyddo ymddygiadau iechyd a lefelau uwch o weithgarwch corfforol;
- Hyrwyddo lles emosiynol da a gwell iechyd meddwl;

A Wales of Cohesive
Communities

A More Equal Wales

- Darparu gwybodaeth a chyngor clir a hygyrch; a
- Gwasanaethau sy'n rhoi'r gallu i bobl fyw yn eu cartrefi eu hunain.

Mae'r rhain yn canolbwyntio ar ymyrraeth gynnar ac atal, sy'n faes yr ydym am ei wella a pharhau i adeiladu arno yn y dyfodol. Rydym am helpu pobl i gyflawni lefel uwch o les; eu helpu i helpu eu hunain, i wneud dewisiadau gwell a chael mynediad at wahanol fathau o gymorth.

Ein prif ganlyniad yw:

- Mae pobl wedi'u grymuso i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn teimlo'n ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol a meddyliol da. Ein canlyniadau eraill yw:

- Mae plant ac oedolion yn cael eu diogelu rhag niwed ac yn teimlo'n ddiogel.
- Mae plant a phobl ifanc yn byw'n ddiogel gyda'u teulu neu'n agos i'w cartref ac wedi pontio ymhell i fyd oedolion.

Mae cynyddu gwytnwch mewn gofal cymdeithasol yn flaenoriaeth i'r Cyngor. Mae hyn wedi'i gynnwys yng nghynllun adfer, trawsnewid a gwella (RTI) y Cyngor fel rhan o Gynllun Lles Corfforaethol y Cyngor. Mae hyn wedi golygu bod y Cyngor wedi cynyddu cyllid y gyfarwyddiaeth gwasanaethau cymdeithasol, ynghyd â'r cymorth y mae'n ei dderbyn gan bob rhan o'r Cyngor.

Mae'r ddwy flynedd ddiwethaf wedi cael effaith sylweddol ar Iechyd a Gofal Cymdeithasol. Mae'r pandemig coronafeirws (Covid-19) wedi cael effaith ddinistriol ar fywydau llawer o bobl. Mae'r angen i gloi am gyfnodau o amser, hunan-ynysu a gwarchod wedi cael effaith ddifrifol ar les ac ansawdd bywyd mewn cymunedau lleol. Yn ystod y cyfnod hwn, buom yn gweithio gyda'n partneriaid statudol a phartneriaid sydd wedi'u comisiynu i gefnogi pobl i aros gartref gyda'r cymorth yr oedd ei angen arnynt a darparu cymorth i'r sector cartrefi gofal gan sicrhau ein bod yn amddiffyn preswylwyr bregus cymaint ag y gallem. Buom yn gweithio'n agos gyda chydweithwyr iechyd wrth gynllunio'r camau gweithredu angenrheidiol i sicrhau bod y GIG yn gallu ymateb i'r pwysau cynyddol a ragwelir yn sgil y pandemig.

Mae'r galw ar draws y Gwasanaethau Plant ac Oedolion wedi cynyddu dros y ddwy flynedd ddiwethaf. Mae pwysau ym maes Iechyd wedi troi'n bwysau cynyddol ym maes Gofal Cymdeithasol i Oedolion, yn enwedig ynghylch rhyddhau o'r ysbyty. Rydym hefyd wedi gweld cynnydd mewn atgyfeiriadau o amgylch Gwasanaethau Iechyd Meddwl i blant ac oedolion. Yr ydym wedi gorfod addasu gwasanaethau i ateb y galw cynyddol, ac mewn rhai meysydd, mae adnoddau ychwanegol wedi'u rhoi i mewn drwy'r grantiau adfer i sicrhau bod gwasanaethau ar gael yn y lle iawn ar yr amser iawn.

Er mwyn mynd i'r afael â'r flaenoriaeth o 'Cynyddu Gwydnwch mewn Gofal Cymdeithasol', arweiniodd capasiti ychwanegol a gynigiwyd yn 2020/21 ac a gynhwyswyd yn y cynllun ariannol tymor canolig at fwy o gapasiti yn y Gwasanaethau Cymdeithasol ond hefyd yn y meysydd hynny sy'n cefnogi'r gwasanaeth. Mae hyn yn cynnwys sut rydym wedi cryfhau sut rydym yn rheoli ac yn cefnogi'r gwasanaeth.

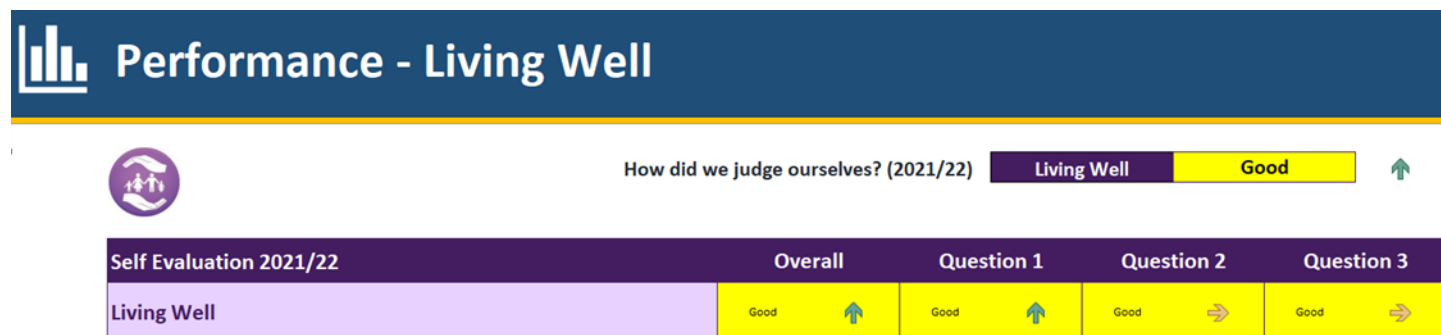
Ein Perfformiad

Y Data a'r Hunanwerthusiad

Mae'r Gyfarwyddiaeth yn monitro ei pherfformiad yn agos. Mewn perthynas â 2021/22 mae gennym ni wybodaeth feintiol ac ansoddol a ddefnyddiwn i gefnogi gwella ein gwasanaethau. Bydd y wybodaeth hon yn cael ei chynnwys yn adroddiad Blynyddol Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol gydag astudiaethau achos yn atodiad 9.

Wrth gwblhau'r hunan arfarniad ar gyfer 2021/22, fel tîm rheoli rydym wedi arfarnu ein hunain yn 'Dda', mae'r farn ar gyfer blynyddoedd blaenorol wedi bod yn 'Ddigonol'. Teimlwn ein bod wedi gwneud cynnydd da ar y cynllun ac wedi rheoli'r gwasanaeth yn dda yn ystod y pandemig coronafeirws. Mae gwasanaethau wedi'u cynnal a'u cadw ar y trywydd iawn yn ystod cyfnod anodd iawn. Er bod y Cynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella (RTI) wedi'i ohirio i ddechrau oherwydd y pandemig yn 2021/22 roeddem yn gallu edrych ar y cynlluniau a'r meysydd i'w gwella, gyda llawer o brosiectau bellach yn cael eu cwblhau. Cyn gadael, llongyfarchodd aelodau'r Bwrdd Gwella a Sicrwydd y staff am eu gwaith caled ac roeddent yn falch o'r cynnydd a wnaed. Cyflwynwyd adroddiad hunanwerthuso i Bwyllgor Craffu Gwasanaethau Cymdeithasol ym mis Mawrth 2022. Darparodd Aelodau Craffu her ac roedd yr adborth yn gadarnhaol ar y cynnydd a wnaed.

Rydym wedi ailffocysu ein dangosyddion perfformiad allweddol i adlewyrchu newidiadau i'r fframwaith perfformiad cenedlaethol (metrigau) ac fel y gallwn fesur cynnydd. Rydym wedi gweithio gyda Thîm Rhanbarthol System Gwybodaeth Gofal Cymunedol Cymru (WCCIS – dyma'r system rheoli gwybodaeth ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol) i'n helpu i adrodd ar fetrigau cenedlaethol fel rhan o'r fframwaith perfformiad. Rydym hefyd wedi gweithio gyda Chyngor Powys i ddatblygu sgiliau a dulliau o ddefnyddio WCCIS i gefnogi Gwasanaethau Cymdeithasol.

Cwestiwn 1 – Canlyniadau

Cwestiwn 2 - Darpariaeth a Chyflwyno Gwasanaethau

Cwestiwn 3 – Arwain a Rheoli

Have we met our targets?

■ Target Met
 ■ Target not Met
 ■ No Target Set

How did we do compared to last year?

Key Performance Indicator	2020/21	2021/22 (Target)	2021/22	Did we meet our target?	How did we do compared to last year?	Trend
No. of Children Looked After at 31 March	193	-	176		▼	
Number of Children on the Child Protection Register at 31 March	101	-	113		▲	
The percentage of looked after children on 31 March who have had three or more placements during the year	5.18	10	18	✘	▲	
The percentage of new assessments for children completed within statutory timescales	97.2	90	89.62	✓	▼	
Percentage of adult protection (Section 126) enquiries completed within statutory timescales	84	92	92.4	✓	▲	
Percentage of people in receipt of specialist domestic violence support reporting an improvement in quality of life	79	85	86	✓	▲	

O'r naw mesur a nodwyd, roedd pump mesur wedi gwella. Mae'r pump hyn yn arbennig o berthnasol i'r amcan Byw'n Dda o ran dangos cefnogi pobl i aros yn ddiogel ac effeithio ar eu hiechyd meddwl (plant sy'n derbyn gofal, amddiffyn plant ac amddiffyn oedolion). Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn newid y metrigau cenedlaethol sy'n golygu y gall casglu data tueddiadau fod yn broblemus. Wrth gwblhau'r hunan arfarniad ar gyfer 2021/22, fel tîm rheoli rydym wedi gwerthuso ein hunain yn 'Dda'. Esbonnir hyn yn fanylach isod.

Adborth gan Reolydd

Wrth arolygu Awdurdodau Lleol rhannodd Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) y trafodaethau yn 4 thema:

- Pobl
- Lles
- Atal
- Partneriaeth

Adroddwyd y canfyddiadau i'r Cabinet ym mis Mawrth 2022. Rhoddir crynodeb isod. Mae hyn yn helpu sut rydym yn canolbwyntio ein hadnoddau i gyflawni ein hamcan.

Pobl

Canfuwyd ym Merthyr Tudful ein bod yn ymateb yn dda i bryderon diogelu. Mae cynigion o asesiadau a gwasanaethau eraill yn cael eu defnyddio ar gyfer y Gymraeg ac ieithoedd eraill. Mae gwasanaethau plant ac oedolion wedi gwella. Dechreuodd swydd Sicrwydd Ansawdd (SA) yn dechrau o 20 Rhagfyr 2021 a amlygwyd fel gofyniad yn yr ymarfer capasiti. Bydd y swydd Sicrwydd Ansawdd yn gallu ailadrodd arfer da o wasanaethau plant i wasanaethau oedolion. Cafodd swyddog cefnogi busnes o LIC swydd secondiad i gynorthwyo gyda'r gwelliant. Mae'r unigolyn hwn bellach yn cael ei gyflogi gan CBS Merthyr Tudful i barhau â'r gwaith gwella. Mae cynllun gwella ar waith a chyfeiriad clir o ran gweithio yn y dyfodol, a bydd AGC yn parhau i fonitro ein cynnydd.

Lles

O ran capasiti/digonolrwydd y Gwasanaeth, roedd yr ymarfer Capasiti yn gadarnhaol gan iddo nodi bylchau yn y gweithlu. O ganlyniad, mae swyddi newydd wedi'u hychwanegu at y strwythur. Mewn perthynas â Threfniadau Diogelu rhag Colli Rhyddid/ Diogeliadau Amddiffyn Rhyddid (DoLs /LPS), rydym wedi sefydlu grŵp strategaeth ranbarthol ar y cyd â gwasanaethau a diogelu. Er mwyn ein rhoi yn y sefyllfa orau o fis Ebrill 2022, byddai angen i staff asiantaeth weithio ar ôl-groniad o asesiadau DOLS ynghyd â RhCT. Adroddiadau cydnabyddedig wedi'u cyflwyno i graffu a gwaith cadarnhaol y Bwrdd Diogelu. O ran Plant sy'n Derbyn Gofal, bu gostyngiad diogel mewn CLA dros y 12 mis diwethaf. Mae hyn wedi'i leihau'n ddiogel gan ddefnyddio ein strategaeth lleihau ddiogel.

Atal

Roeddem yn ymwybodol bod atal ac ymyrraeth gynnar yn faes i'w wella yn y gwasanaethau cymdeithasol. Symudodd Teuluoedd yn Gyntaf i gael eu rheoli gan y gwasanaethau plant ac mae pennaeth y gwasanaeth plant yn gwneud cysylltiadau â phenaethiaid ysgolion a'r adran addysg.

Partneriaeth

Teimlir yn gyffredinol bod y pandemig wedi cryfhau'r partneriaethau gan ganiatáu sgysiau agored a gonest. Mae is-grwpiau o wasanaethau plant ac oedolion yn cyfarfod yn rheolaidd, sy'n gadarnhaol. Mae trefniadau rhannu gwybodaeth a datblygiadau gwasanaethau oedolion a phlant wedi gwella ac yn cael eu rhannu ar sail ranbarthol i sicrhau bod pawb yn cymryd rhan yn y gwersi a ddysgwyd. Mae mwy o ymdrech i gydweithio ar draws y rhanbarth, gyda phob plaid yn mynd i mewn i gynorthwyo yn y dull ranbarthol yn hytrach na dod o safbwynt Awdurdodau Lleol penodol. Mae'r berthynas â Gweithredu Gwirfoddol Merthyr Tudful (GGMT), addysg a thai i gyd wedi gwella'n aruthrol.

Mae AGC yn parhau i fabwysiadu ymagwedd at waith sy'n seiliedig ar risg (yn unol â'n hegwyddorion) – gan ganolbwyntio amser ac adnoddau lle nodir risgiau difrifol a/neu sylweddol. Byddant yn cymhwyso gwahanol fethodolegau i'r dull adolygu perfformiad fel y gallant ganolbwyntio'r gwaith lle mae angen gwelliannau ac amlygu arfer da

Astudiaethau achos

Mae'r astudiaethau achos canlynol wedi'u datblygu ar gyfer y maes hwn a gellir eu gweld yn llawn yn atodiad 9.

- Llwybr at Waith
- Uned Gofal Dementia Tŷ Enfys
- Cynllun Hamdden Cartref Gofal

A Healthier Wales

Rydym wedi datblygu'r tair astudiaeth achos hyn i'n helpu i ddathlu llwyddiant a rhannu gwersi â meysydd eraill o'r Cyngor.

Fodd bynnag, sylweddolwn y gallwn ddysgu gwersi o bethau nad ydym yn eu gwneud yn dda neu lle mae data'n amlygu problemau. Yn y dyfodol byddwn yn ystyried astudiaethau achos sy'n dangos hyn. Mae hwn hefyd yn farn ein Pwyllgor **Craffu Cymorth ac Adnoddau Corfforaethol** pan heriwyd ein hastudiaethau achos.

Pecyn Cymorth Lles

Rydym wedi defnyddio Pecyn Cymorth Lles Cenedlaethau'r Dyfodol yn erbyn pob un o'n Hamcanion Lles.

Amcanion Lles	Dechrau arni	Gwneud newidiadau syml	Bod yn fwy anturus	Yn berchen ar ein huchelgais	Arwain y ffordd
 Byw yn Dda				✓	

Yn ystod 2021/22, parhaodd y Gwasanaethau Plant ac Oedolion i weithio ar eu strategaethau a'u cynlluniau penodol gan ganolbwyntio ar dri chanlyniad, fel yr amlinellwyd uchod.

Unwaith eto mae wedi bod yn flwyddyn heriol iawn oherwydd pwysau yn y system yn sgil adferiad o'r pandemig. Fodd bynnag, rydym wedi cwblhau ychydig o waith cadarnhaol iawn dros y flwyddyn ddiwethaf. Roeddem yn gweithio ar y Cynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella (RTI) cyn y Pandemig ac rydym wedi gallu gwneud cynnydd sylweddol yn 2021/22, a gobeithiwn barhau i 2022/23.

Fel rhan o'r Cynllun RTI, rydym wedi datblygu strategaeth eiriolaeth oedolion, wedi gwella'r gallu ym maes diogelu oedolion, sicrwydd ansawdd a rheoli gwasanaethau oedolion, ac wedi dechrau ar y gwaith o ddatblygu cyfleuster Gofal Ychwanegol a'r newid diwylliannol o amgylch gwasanaethau rheoli gofal oedolion.

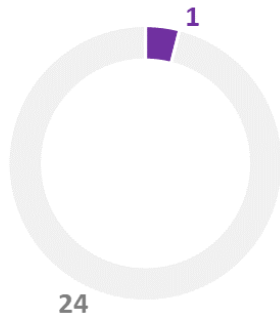
Mae staff wedi dangos gwydnwch ac ymrwymiad anhygoel i gefnogi'r gymuned leol yn ystod cyfnod y pandemig. Yn y Gwasanaethau Plant, cefnogi'r holl Strategaethau Gwasanaeth allweddol wedi'u diweddarau yn sgil newid mor sylweddol mewn amgylchiadau. Mae dau ddatblygiad allweddol gyda modelau gofal gwahanol yn cael eu harchwilio ac mae gwytnwch ychwanegol wedi'i ymgorffori yn y gwasanaeth i sicrhau bod gan staff fwy o gefnogaeth. Passion 4 Practice, mae ein grŵp datblygu a arweinir gan staff yn parhau i lywio a chefnogi datblygiad gwasanaeth. Derbyniodd hwn ganmoliaeth yng ngwobrau acolâd Gofal Cymdeithasol.

Mae ein gwasanaethau a'n staff wedi dangos eu gallu a'u hymrwymiad i wneud newidiadau sy'n cefnogi ein cymuned. Er nad yw effaith lawn y pandemig coronafeirws (Covid-19) ar y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi'i bennu eto, rydym bellach yn cynllunio sut y bydd gwasanaethau'n adfer ac yn addasu i'r ffyrdd newydd o weithio ac yn parhau i adolygu'r sefyllfa yr ydym ynddi.

Yn gyffredinol, rydym wedi gwneud cynnydd ym mhob maes o'r cynllun, a byddwn yn ymdrechu i barhau â'r gwaith da hwn wrth symud ymlaen. Yn amlwg, fel rhan o'n gwaith gwella, bydd angen i ni ganolbwyntio ar adferiad o Covid. Bydd hyn yn golygu y bydd angen i ni adolygu rhai meysydd gwasanaeth ac efallai y bydd angen i ni wneud pethau'n wahanol yn y dyfodol i ddiwallu anghenion pobl yn y gymuned. Bydd cynlluniau'n cael eu hadolygu a'u diweddarau yn unol â hynny.

Pa adborth arall a gawsom?

1 of the 25 consultations directly relate to the Living Well objective.

Mae **1 o'r 25 ymgynghoriad** yn ymwneud yn uniongyrchol â'r amcan Byw'n Dda (sef ein harolwg trigolion). Mae manylion yr ymgynghoriadau hyn, ynghyd ag ymgynghoriadau eraill, i'w gweld yn atodiad 4. Mae'n bosibl bod rhai o'r ymgynghoriadau hyn yn ymwneud â mwy nag un o'n hamcanion llesiant.

Mae dau gwestiwn yn ein **harolwg preswylwyr** yn berthnasol yn uniongyrchol i'r amcan Byw'n Dda. Mae'r canfyddiadau ar gyfer y cwestiynau hyn a gweddill yr arolwg preswylwyr i'w gweld yn atodiad 7.

Canfyddiadau - Pa mor fodlon ydych chi ar y cyfan gyda gwasanaethau a chymorth Merthyr Tudful i bobl hŷn?

- dywedodd 25.59% o ymatebwyr eu bod yn 'fodlon iawn' neu'n 'weddol fodlon';
- dywedodd 51.59% o ymatebwyr nad oeddent 'yn fodlon nac yn anfodlon'; a
- Dywedodd 22.82% o ymatebwyr eu bod yn 'weddol anfodlon' neu'n 'anfodlon iawn'.

Canfyddiadau - Pa mor fodlon ydych chi ar y cyfan gyda gwasanaethau a chymorth Merthyr Tudful i blant a phobl ifanc?

- dywedodd 29.76% o ymatebwyr eu bod yn 'fodlon iawn' neu'n 'weddol fodlon';

- dywedodd 42.66% o ymatebwyr nad oeddent 'yn fodlon nac yn anfodlon'; a
- dywedodd 27.58 % o ymatebwyr eu bod yn 'weddol anfodlon' neu'n 'anfodlon iawn'.

Canfu ein **harolwg cyllideb** bod y rhai a gymerodd ran wedi blaenoriaethu ein gwasanaethau fel a ganlyn:

- **Gofal Cymdeithasol i Oedolion** i fod yn **bumed flaenoriaeth**
- **Gofal Cymdeithasol Plant** i fod yn **chweched flaenoriaeth**
- **Adfywio Cymunedol** i fod yn **seithfed flaenoriaeth**
- **Hamdden a Diwylliant** i fod yr **wythfed flaenoriaeth**

Fel rhan o'r arolwg, gofynnwyd i ymgyngoreion ddefnyddio 8 pleidlais yn erbyn 10 maes gwasanaeth.

Mae ein **data cwynion** wedi dangos ein bod wedi derbyn 34 o gwynion corfforaethol yn 2021/22 ynghylch Gwasanaethau Oedolion (cynnydd o 3 ers 2020/21) ac 88 o gwynion corfforaethol yn 2021/2 ynghylch Gwasanaethau Plant (cynnydd o 20 ers 2020/21). Ceir rhagor o wybodaeth am gwynion yn y Gwasanaethau Cymdeithasol yn yr adroddiad blynyddol.

Gellir gweld ein **hasesiad o anghenion** yn atodiad 6. Mae'r canfyddiadau hyn yn cael eu defnyddio i wella ein gwasanaethau ond byddant hefyd yn cael eu defnyddio i lywio'r adolygiad o'n Cynllun Lles Corfforaethol. Rhoddir crynodeb o'r pwyntiau allweddol isod.

- **Data** – Mae nifer y plant sy'n derbyn gofal a chymorth yn amrywio o flwyddyn i flwyddyn ar draws ôl troed Cwm Taf.
- **Her** – Ymateb i arwyddion cynnar Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod (ACEs) i ddarparu cymorth cynnar ac ymyriadau i atal rhag uwch gyfeirio at wasanaethau statudol.
- **Cyfleoedd** – Mae gwasanaethau ymyrraeth gynnar ac atal bellach wedi'u hymgorffori yn y cymorth i blant a theuluoedd gyda'r rhaglenni Dechrau'n Deg a Theuluoedd yn Gyntaf. Mae gan y ddwy raglen hyn flaenoriaeth ar gyfer cymorth yn y blynyddoedd cynnar. Mae plant yn cael mynediad at Therapi Iaith a Lleferydd fel rhan o'r cynnig yn wasanaeth hanfodol i'r rhai ag anghenion cyfathrebu.
- **Data** – Ar gyfer clwstwr Meddygon Teulu Gogledd Merthyr Tudful mae 223 (0.6%) o'r boblogaeth wedi cael diagnosis dementia; Ar gyfer clwstwr meddygon teulu De Merthyr Tudful mae 110 (0.4%) o'r boblogaeth wedi cael diagnosis dementia.
- **Her** – Bydd mentrau yn y cymunedau ac yn y gwaith sy'n darparu cefnogaeth a gwybodaeth am ddementia yn cynorthwyo'r rhai sy'n byw gyda dementia yn ogystal â gofalwyr teulu a ffrindiau.
- **Cyfleoedd** - Nododd adborth o'r gweithgareddau ymgysylltu'r angen am well iechyd a gofal cymdeithasol gyda mwy o fuddsoddiad mewn gwasanaethau ataliol.

- **Data** – mae 4.6% o drigolion ar draws Merthyr Tudful yn derbyn budd-dal iechyd meddwl.
- **Her** – Roedd adborth gan wahanol gymunedau yn ystod ymgysylltu yn gyson yn nodi Iechyd Meddwl fel mater o ran cael gafael ar gymorth yn ogystal â bod yn her ar gyfer y dyfodol.
- **Cyfleoedd** – Fel aelod craidd o'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) a'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol (RPB), gallai CBSMT godi'r pwnc hwn yn y cyfarfodydd hyn fel cyfle i archwilio gwneud iechyd meddwl yn amcan craidd yn y cynllun lles rhanbarthol wedi'i ailffocysu gyda golwg ar i sicrhau pawb a allai ddylanwadu ar wella'r gweithgareddau ymateb iechyd meddwl.

Rydym yn parhau i gydweithio a gweithio gydag adrannau ar draws y Cyngor a phartneriaid i gryfhau ein cynlluniau.

Rhesymeg

Ym Merthyr Tudful mae'r farn flynyddol ar gyfer ein hunan arfarniad o'r amcan Byw'n Dda yn **Dda** .

Mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 bellach wedi'u hymgorffori mewn ymarfer. Mae'r ddau yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor feddu ar drefniadau llywodraethu cryf a rheoli perfformiad. Mae'r darnau hyn o ddeddfwriaeth yn golygu y byddwn yn gweithio'n agosach gyda'n partneriaid trwy gydweithio. Yn ystod 2021/22, mae gwaith partneriaeth rhanbarthol ar draws Cwm Taf Morgannwg gan gynnwys Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg, Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf (RhCT), Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr a'r Trydydd Sector wedi parhau'n gryf. Rydym yn gwneud mwy ar y cyd i ddarparu gwasanaethau gwell a chynhelir cyfarfodydd rheolaidd gyda phartneriaid i drafod themâu allweddol a rhannu gwybodaeth.

Yn ystod 2021/22 mae'r galw o fewn y gwasanaeth wedi cynyddu gyda phwysau yn amlwg yn y Gwasanaethau Oedolion a Phlant oherwydd y galw mawr am becynnau gofal a'r modd yr ydym wedi ymateb i'r pandemig. Yn ogystal â hyn, mae casglu data perfformiad o gronfa ddata System Gwybodaeth Gofal Cymunedol Cymru (WCCIS) yn dal yn her, er ei fod yn gwella bob blwyddyn. Mae'r pandemig hefyd wedi achosi problemau gydag argaeledd ychydig o ddata. Fodd bynnag, Diogelu Oedolion a Phlant fydd ein blaenoriaeth bob amser.

Mae Ymyrraeth Gynnar ac Atal yn allweddol i gynnal gwasanaethau yn y tymor hwy. Gyda'r Canolbwynt Cymorth Cynnar, mae'r Cyngor wedi ymrwymo i ddatblygu'r maes gwaith hwn yn barhaus er mwyn sicrhau bod y plant hynny a'u teuluoedd yn cael y cymorth cywir ar yr adeg gywir i atal anghenion rhag eu huwch gyfeirio'n ddiangen. Fel yr adroddwyd y llynedd, mae gwerthusiad o'r Canolbwynt wedi cynnwys adborth gan deuluoedd, sydd wedi bod yn gadarnhaol gyda nifer yr asesiadau a arweiniodd at fanteisio ar wasanaethau ataliol yn gadarnhaol. Mae asesiadau a gynhaliwyd gan y Canolbwynt Cymorth Cynnar wedi caniatáu cyfeirio mwy effeithiol a mwy o ddefnydd o wasanaethau ataliol yn ein cymuned.

Rydym yn parhau i gefnogi oedolion yn eu cartrefi eu hunain ac yn ymateb yn brydlon i bryderon diogelu plant ac oedolion. Mae hyn yn erbyn cefndir y pandemig coronafeirws. Rydym wedi cael ein cefnogi gan gyllid Llywodraeth Cymru drwy'r gronfa drawsnewid.

Mae'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn monitro ei berfformiad yn agos. Mewn perthynas â 2021/22, mae gennym ni wybodaeth feintiol ac ansoddol a ddefnyddiwn i gefnogi gwella ein gwasanaethau, ac mae hyn wedi'i gynnwys yn adroddiad blynyddol a hunanwerthusiad Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol.

Cynlluniwyd y dangosyddion perfformiad allweddol a restrir uchod i gyflawni ein hamcan. Mae'r Fframwaith Perfformiad ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol yn rhan o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ac mae wedi bod yn destun adolygiad gyda nifer o fesurau allweddol yn newid. Mae hyn wedi, a bydd yn parhau i gael, effaith ar osod targedau a thueddiadau ar gyfer y blynyddoedd i ddod.

O'r naw dangosydd perfformiad allweddol a nodwyd, mae pump yn dangos gwelliant. Mae'r pump hyn yn arbennig o berthnasol i'r amcan Lles o ran dangos cefnogi pobl i aros yn ddiogel ac effeithio ar eu hiechyd meddwl (plant sy'n derbyn gofal, amddiffyn plant ac amddiffyn oedolion). O ran ail-alluogi, er bod y geiriad a'r dull cyfrifo wedi newid yn dilyn adolygiad a olygai na allem adrodd yn y fformat yn y rhestr, mae data'n dal i gael ei gasglu ar becynnau ail-alluogi a'r canlyniad o ran lai o becynnau cymorth. Mae ailalluogi yn cyd-fynd yn agos â chefnogi pobl i aros yn annibynnol.

Rydym wedi parhau i wella'r ffordd rydym yn adrodd ar ein data, gan gynnwys ailgynllunio prosesau busnesau i gipio'r metrigau newydd ar gyfer 2021/22 a'r blynyddoedd i ddod. Rydym hefyd wedi gallu adrodd ar fwy o ddata fel rhan o'n hadferiad o'r pandemig coronafeirws. Mae hyn yn golygu bod gennym fwy o ddata eleni, ac adlewyrchir hyn yn y tabl dangosyddion perfformiad allweddol uchod.

Mae adroddiad hunanwerthuso wedi'i gyflwyno i Bwyllgor **Craffu** Gwasanaethau Cymdeithasol ym mis Mawrth 2022. Cyflwynwyd adroddiad adolygiad thematig pellach (yn edrych yn ôl ar sut rydym wedi cyflawni ein hamcan Lles) i'r Pwyllgor Craffu Cymorth ac Adnoddau Corfforaethol ym mis Mehefin 2022. Aelodau Craffu darparu her o amgylch y dyfarniadau/casgliadau a ddarparwyd. Roedd y cryfderau a nodwyd fel a ganlyn:

- Mae tystiolaeth glir ar draws y Gwasanaethau Cymdeithasol o bartneriaethau a chydweithrediadau cryf yn gweithio (asiantaethau rhanbarthol, preifat neu'r trydydd sector ac asiantaethau cyhoeddus) er mwyn pennu'r blaenoriaethau cywir a chyflawni canlyniadau ar y cyd.
- Ceir enghreifftiau cryf o weithio mewn partneriaeth a chydweithio â Chynghorau eraill, asiantaethau cyhoeddus a sefydliadau trydydd parti ym mhob un o'r meysydd gwasanaeth.
- Mae tystiolaeth o ymgysylltu gwleidyddol cryf o fewn y maes gwasanaeth cyffredinol gan fod yr Aelod Cabinet/Portffolio yn weithgar yn y broses herio'r gyllideb ac yn ceisio cefnogi datblygiad gwasanaethau newydd / wedi'u hailgyflunio lle bynnag y bo modd. Mae'r Aelod Cabinet/Portffolio yn ymweld â gwasanaethau yn rheolaidd er mwyn bod yn weladwy i staff a defnyddwyr gwasanaeth.
- Mae deddfwriaeth Llywodraeth Cymru yn chwarae rhan allweddol yng nghyfeiriad y gwasanaethau a ddarperir yn y Fwrdeistref Sirol ac mae'r gwasanaethau'n parhau i esblygu yn unol â deddfwriaeth ddiwygiedig ac arfer da.
- Mae gan bob un o feysydd y Gwasanaethau Cymdeithasol gyfeiriad strategol clir ac mae llawer o feysydd yn gweithio i gynlluniau hirdymor.

Mae'r Cyngor yn canolbwyntio ar flaenoriaethau ar gyfer gwella fel rhan o'i gynlluniau ar gyfer adferiad, trawsnewid a gwella. Bydd y Gwasanaethau Cymdeithasol yn adolygu mesurau i sicrhau eu bod yn berthnasol ac yn gallu cael eu dal yn y dyfodol (byddwn yn defnyddio data presennol i ystyried tueddiadau lle bo modd). Bydd hyn yn unol â'r Fframwaith Perfformiad.

Casgliad

Rydym wedi gwella mewn sawl maes a adlewyrchir yn ein hunanwerthusiad, adborth gan reolydd, data a dadansoddiad ansoddol. Fodd bynnag, gallwn barhau i wella. Rydym am sicrhau ein bod yn parhau i ddefnyddio ein hadnoddau yn effeithiol, yn effeithlon ac yn ddarbodus.

Yn gyffredinol, rydym wedi gwneud cynnydd, a byddwn yn ymdrechu i barhau â'r gwaith da hwn wrth symud ymlaen yn 2022/23. Yn amlwg, fel rhan o'n gwaith gwella, bydd angen i ni barhau i ganolbwyntio ar elfennau allweddol y Cynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella (RTI). I grynhoi, maent yn cynnwys: Adferiad; Gwella Adnoddau a Gwasanaethau; a Gwydnwch a Chynaliadwyedd. Bydd hyn yn golygu y byddwn yn parhau i adolygu rhai meysydd gwasanaeth ac efallai y bydd angen i ni wneud pethau'n wahanol yn y dyfodol i ddiwallu anghenion pobl yn y gymuned.

Felly, rydym wedi nodi camau gweithredu ar gyfer gwella sy'n rhan o'r cynllun gweithredu a ddatblygwyd fel rhan o'r adroddiad hwn. Crynhoir y rhain isod.

- Parhau i gryfhau ein hadroddiadau.
- Ystyried opsiynau ar gyfer gwella ein darpariaeth gwasanaeth WCCIS.
- Parhau i gynyddu ein gwydnwch ym maes Gofal Cymdeithasol ac adeiladu ar ein dulliau cydweithredol.
- Cyflawni ein cynlluniau a'n strategaethau strategol, ee cynlluniau gweithredu rheolyddion, strategaethau Gwasanaethau Plant ac Oedolion a Chynllun RTI.

Ein Hastudiaethau Achos

Mae Atodiad 9 yn amlinellu 29 o astudiaethau achos ar draws y Cyngor. Mae hyn yn rhoi ffordd arall (ansoddol) i ni ddeall ein perfformiad a sut rydym yn cyflawni ein hamcanion lles, gan ddefnyddio'r 5 ffordd o weithio (egwyddor datblygu gynaliadwy) a chyfrannu at y 7 nod cenedlaethol.

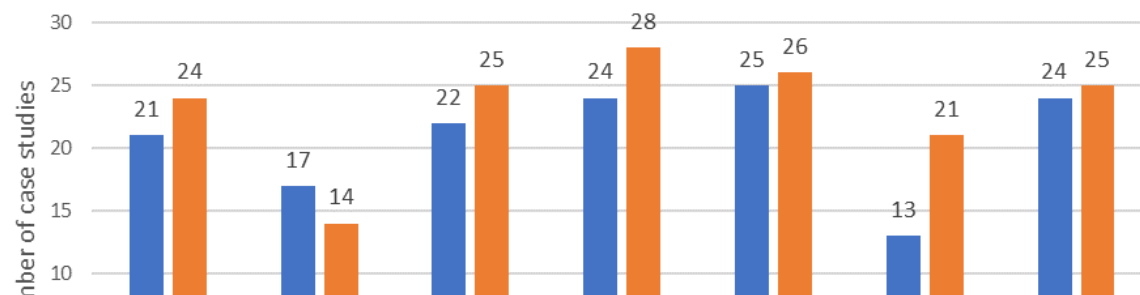
Beth ydym ni wedi'i ddysgu o edrych yn ôl ar y cynnydd a wnaed yn ystod 2021-2022?

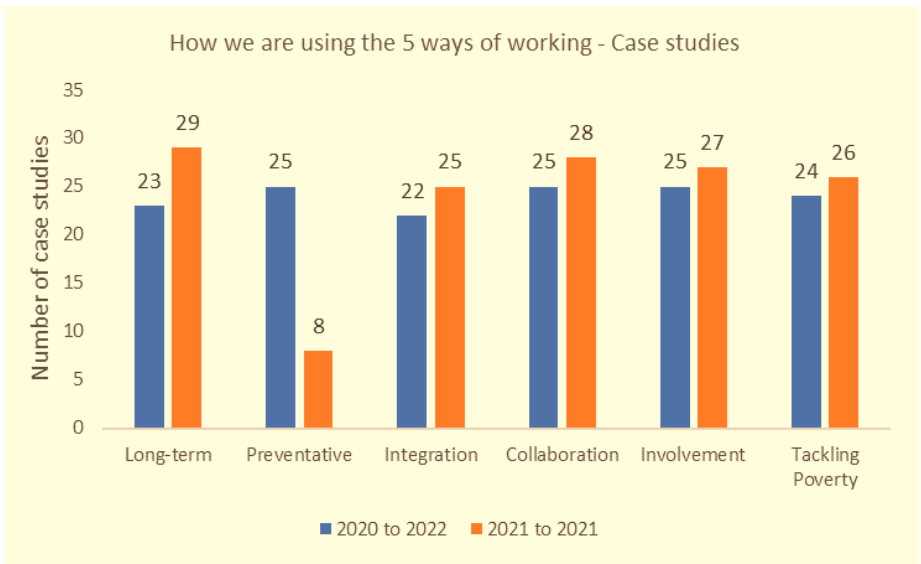
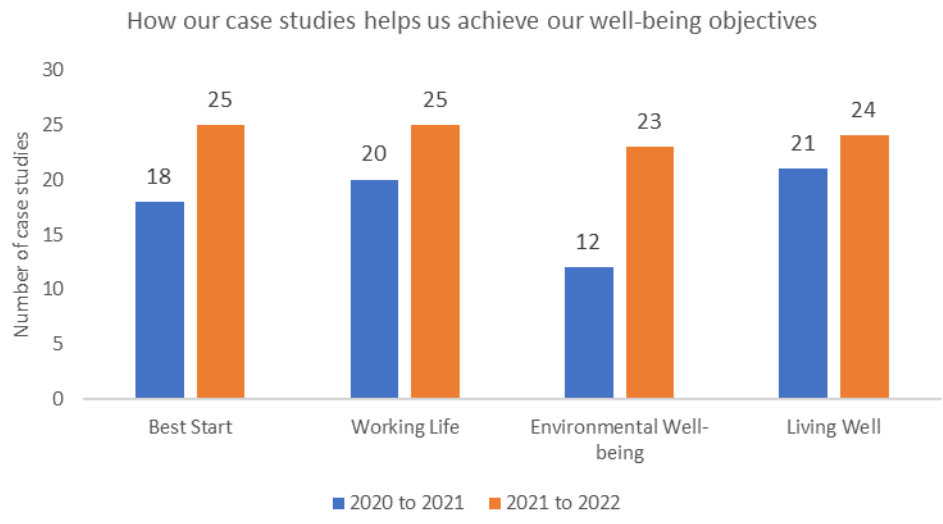
Rydym wedi ymrwymo i gefnogi cyflawniad y 7 nod lles cenedlaethol a defnyddio'r 5 ffordd o weithio. Ar ôl cwblhau'r broses o gynhyrchu'r adroddiad hwn (sy'n edrych yn ôl ar 2021/22), rydym wedi gallu cyflwyno ciplun o'r hyn rydym wedi'i wneud. Rydym wedi ystyried sampl o 29 o astudiaethau achos yn 2021-2022. O ran gwerthuso, gallwn weld bod rhai meysydd o welliant cyffredinol a rhai meysydd lle gallem newid y ffordd yr ydym yn gweithio. Er enghraifft, gallwn ddefnyddio ein cynlluniau rheoli asedau i gefnogi mynd i'r afael â materion cost-byw drwy ystyried ein hadeiladau ar gyfer llochesi cynnes. Rydym wedi cynyddu ein gweithgareddau gan gyfrannu at 'Cymru â Diwylliant Bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu'. Rydym hefyd wedi dadansoddi sut yr ydym yn trechu tlodi (thema drawsbynciol yn ein cynllun lles corfforaethol).

Mae dadansoddiad o'n hastudiaethau achos wedi ein galluogi i nodi'r canlynol.

	 A Prosperous Wales	 A Resilient Wales	 A Healthier Wales	 A More Equal Wales	 A Wales of Cohesive Communities	 A Wales of Vibrant Culture & Welsh Language	 A Globally Responsible Wales
2018-2019	48%	15%	96%	93%	89%	44%	100%
2019-2020	100%	31%	100%	100%	94%	63%	100%
2020-2021	84%	68%	88%	96%	100%	52%	96%
2021-2022	83%	48%	86%	97%	90%	72%	86%
	-1	-20	-2	1	-10	20	-10

How we are contributing to the 7 national goals - Case studies

Ein Casgliad a'n Cynllun Gweithredu

Casgliad

Mae'r adroddiad hwn yn dangos sut mae'r Cyngor yn gwneud cynnydd a gwelliant cyson. Fodd bynnag, mae meysydd y mae angen i ni ganolbwyntio arnynt er mwyn cryfhau ein llywodraethu ymhellach a gwella'n barhaus. Rydym wedi dangos gwelliant yn ein canlyniadau hunanwerthuso ac **wedi gwella mewn 15 allan o 32** (o gymharu ag 11 y llynedd, ond nid oedd data ar gael ar gyfer y mwyafrif o'n dangosyddion y llynedd oherwydd pandemig y coronafeirws) o'n dangosyddion perfformiad allweddol; mae'r adrannau uchod yn egluro hyn yn fanylach a lle mae angen i ni wella. Wrth i ni adolygu ein cynllun corfforaethol, rydym am fynd i'r afael â'r sefyllfa hon a gwella'r duedd hon.

Rydym yn parhau i wneud cynnydd yn erbyn argymhellion ein rheolydd, gyda **4 o'r 10 argymhelliad gan Archwilio Cymru wedi'u cwblhau**. Mae'r rhain yn ymwneud â'n llywodraethu a'n blaenoriaethau ar gyfer gwella. Rydym am barhau i flaenoriaethu hyn a chwblhau pob un o'r 10 yn 2022/23.

Mae ein hastudiaethau achos yn dangos sut rydym yn defnyddio'r 5 ffordd o weithio i gyflawni ein hamcanion lles ac yn **cyfrannu at y 7 nod cenedlaethol** o ganlyniad. Rydym am barhau i wneud hyn i fodloni ein heriau wrth symud ymlaen.

Rydym wedi cael gwybodaeth gadarn o'n hymarferion ymgysylltu. Mae hwn yn cael ei ddefnyddio i lywio ein cynlluniau a gwella ein gwasanaethau.

I gloi, rydym am barhau i wella. Mae'r cynllun gweithredu isod wedi'i gynllunio i'n helpu i wneud hyn. Mae'n canolbwyntio ar ein meysydd datblygu ond yn defnyddio gwersi a ddysgwyd ac yn annog arfer gorau o feysydd eraill y Cyngor ac yn ehangach.

Y llynedd rhoesom ddyfarniad cyffredinol o 'ddigonol', os gofynnwyd yr un cwestiwn eleni, er ein bod wedi gwneud cynnydd cadarn mae'n rhaid i ni roi ein cynllun gweithredu ar waith ac ail-werthuso ein sefyllfa cyn cael y dystiolaeth i allu symud ymlaen i 'dda'. , sef ein nod.

Cynllun Gweithredu

Dylid nodi bod y camau hyn hefyd yn mynd i'r afael ag argymhellion gan ein rheolyddion. Mae'r rhain yn ymwneud ag amcan lles a sut mae Llywodraethu ac Adnoddau yn cefnogi'r cynllun i gyflawni ein cynllun corfforaethol. Mae'r camau gweithredu hyn wedi'u blaenoriaethu (effaith ac amserlenni) fel y nodir isod. Bydd y camau hyn yn cael eu monitro gan Fwrdd RTI y Cyngor a gallant fod yn rhan o flaenraglen gwaith craffu a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Dylid nodi y byddwn yn ystyried egwyddorion SMART (Penodol; Mesuradwy; Cyraeddadwy; Realistig; Amserol) wrth fynd i'r afael â'r camau hyn yn enwedig yng nghyd-destun y gyllideb sydd ar gael a'r gallu i gyflawni.

Gweithred	Uwch Swyddog Cyfrifol	Blaenoriaeth	Thema
Parhau i wella ein llywodraethu (e.e. gwella craffu, cyfansoddiad, ailffocysu ein SOAPs a BIPs a chyflawni ein strategaeth/polisi risg)	Cyfarwyddwr Llywodraethu ac Adnoddau	03	Llywodraethu ac Adnoddau
Adolygu ac ailffocysu ein Cynllun Lles Corfforaethol	Prif Weithredwr	03	
Cryfhau ein cynlluniau/strategaethau llywodraethu allweddol (e.e. cynlluniau'r gweithlu, strategaeth gaffael, cynlluniau ariannol i fynd i'r afael â heriau'r dyfodol a strategaeth Ddigidol a Data)	Cyfarwyddwr Llywodraethu ac Adnoddau	03	

Gwella ein gwasanaethau cwsmeriaid a gynigir gan gynnwys sut rydym yn helpu i gefnogi ein preswylwyr (e.e. costau byw) a sut rydym yn ymgysylltu ac yn cyfathrebu (e.e. strategaeth cyfranogiad ac ymgysylltu)	Cyfarwyddwr Llywodraethu ac Adnoddau	02	
Gwella ein safonau addysg drwy barhau i gydweithio i gyflawni ein strategaeth RARS	Cyfarwyddwr Addysg	01	Dechrau Gorau i Fywyd
Gwella ein data presenoldeb a gwaharddiadau trwy weithredu ein cynllun presenoldeb a'n Cynlluniau Gwella Busnes	Cyfarwyddwr Addysg	01	
Canolbwyntio ar gyflawni ein gweledigaeth economaidd 15 mlynedd	Dirprwy Brif Weithredwr	03	Bywyd Gwaith
Mynd i'r afael â threchu tlodi (gweithio ar y cyd i gyflawni ein strategaethau a'n cynlluniau) a chostau byw	Dirprwy Brif Weithredwr	02	
Mynd i'r afael â'n materion tai wrth i ni gyflawni ein dyletswyddau digartrefedd	Dirprwy Brif Weithredwr	01	
Chwarae ein rhan wrth fynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol	Dirprwy Brif Weithredwr	01	
Gweithio tuag at darged Cymru gyfan o ddod yn genedl ddiwastraff erbyn 2050	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdogaeth	02	Lles Amgylcheddol
Chwarae ein rhan yn y sector cyhoeddus yng Nghymru i ddod yn garbon niwtral erbyn 2030	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdogaeth	02	
Cyflawni ein cynllun trosglwyddo cerbydau trydan, sy'n nodi sut y byddwn yn trosglwyddo'r holl Ffilyd erbyn 2030	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdogaeth	04	
Parhau i gryfhau ein hadroddiadau a darpariaeth systemau yn y dyfodol	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol	02	Byw yn Dda
Parhau i gynyddu ein gwytnwch ym maes Gofal Cymdeithasol ac adeiladu ar ein dulliau cydweithredol	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol	01	
Cyflawni ein cynlluniau a'n strategaethau strategol, e.e cynlluniau gweithredu rheolydd, strategaethau Gwasanaethau Plant ac Oedolion a Chynllun RTI	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol	02	

Ardystio ein Hadroddiad Hunanasesu Corfforaethol 2021-2022

Llofnodwyd ar ran Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful:

Arweinydd:		Prif Weithredwr:	
Dyddiad:		Dyddiad:	

Cysylltwch â Ni

Dweud Eich Dweud

Rydym yn croesawu eich barn ar yr adroddiad hwn a gwaith y Cyngor. Gallwch gysylltu â ni gan ddefnyddio'r manylion isod.

Cyfeiriad

Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful
Canolfan Ddinesig
Stryd y Castell
Merthyr Tudful
CF47 8AN

E-bost

lles@merthyr.gov.uk

Atodiadau

Atodiad 1 – Ein Gweledigaeth ar y Cyd

OUR SHARED VISION

“ACTING TODAY FOR A BETTER TOMORROW”

The Wales we want:

-
 A Prosperous Wales
-
 A Resilient Wales
-
 A Healthier Wales
-
 A More Equal Wales
-
 A Wales of Cohesive Communities
-
 A Wales of Vibrant Culture & Thriving Welsh Language
-
 A Globally Responsible Wales

The shared vision for Merthyr Tydfil to get there:

To strengthen Merthyr Tydfil’s position as the regional centre for the Heads of the Valleys, and be a place to be proud of where:

- People learn and develop skills to fulfil their ambitions,
- People live, work, have a safe, healthy and fulfilled life,
- People visit, enjoy and return

How will Merthyr Tydfil CBC work?

-
 Long Term
-
 Prevention
-
 Integration
-
 Collaboration
-
 Involvement
-

How will we work together to deliver the Our Shared Vision and achieve our goals?

Focus on the Future	PSB Well-being Plan	Improvement Priorities
<p>Best Start to Life Children and young people have the best start to life and are equipped with the skills they need to be successful learners and confident individuals.</p>	<p>Community Resilience and Well-being To promote safe, confident, strong and thriving communities improving the well-being of residents and visitors and building on our community assets.</p>	<p>Improving our Education Standards</p>
<p>Working Life People feel supported to develop the skills required to meet the needs of businesses with a developing, safe infrastructure making Merthyr Tydfil as an attractive destination.</p>	<p>Lifestyles, health and vulnerability To help people live long and healthy lives and overcome any challenges.</p>	<p>Increasing our Resilience in Social Care</p>
<p>Environmental Well-being Communities protect, enhance and promote our environment and countryside.</p>	<p>Economy and Infrastructure To grow a strong local economy with sustainable transport that attracts people to live, work and play in Cwm Taf.</p>	<p>Economic Recovery</p>
<p>Living Well People are empowered to live independently within their communities, where they are safe and enjoy good physical and mental health.</p>	<p>Tackling loneliness and isolation (Cross cutting objective) We will work in new ways to channel the undoubted strengths of our communities, including volunteers to tackle more effectively the loneliness and isolation which often exists within many of them.</p>	

Atodiad 2 – Data Defnyddiol

Overview

Population
60,567

Households
25,800 (+6.3% since 2011)

Welsh Speakers
2019 – 18.5%
2020 – 19.8%
2021 – 20.2%

Waste

Residual Waste going to landfill
196kg

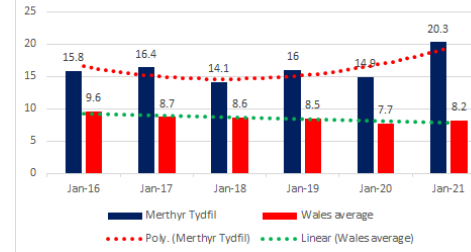
Percentage of waste being re-used, recycled or composted
65%

Clearance rate for reported fly-tipping incidents within 5 days
100%

Skills

Percentage of People aged 16-53 with No Qualification

Access and Recreation

Green Flag Awards:
Cyfarthfa Park
Parc Taf Bargoed
Aberfan Cemetery
Thomastown Park

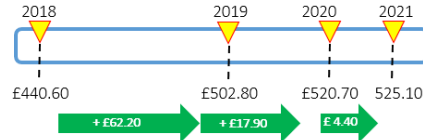
Hectares of accessible natural green space
95

Households in Merthyr Tydfil that live near accessible, natural green spaces
57%

Employment and Income

Weekly gross pay (Full Time)

People aged 16-64 claiming out of work benefits
1,475 (3.9%)

Highest percentage of people claiming 'out of work' benefits

18-21 years (3.9%)

Care and Support

In Merthyr Tydfil, the number of children receiving care and support 2020 reduced

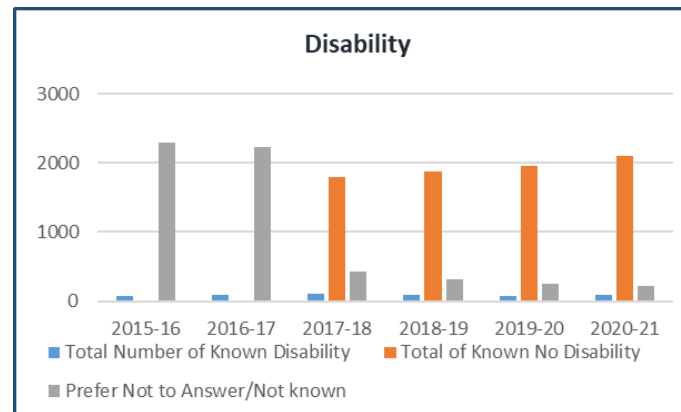
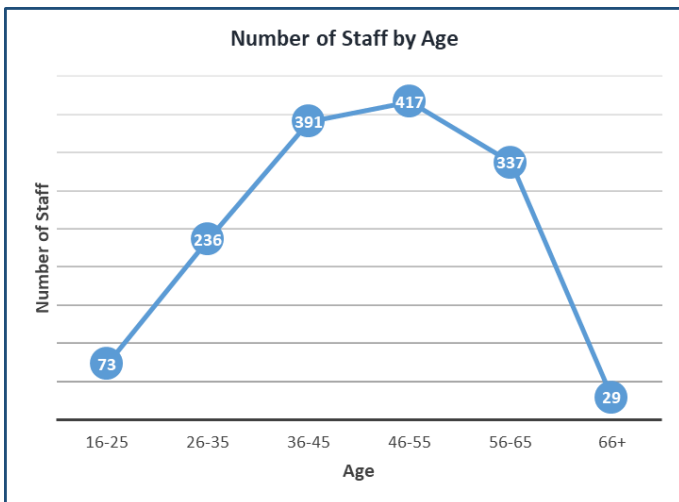
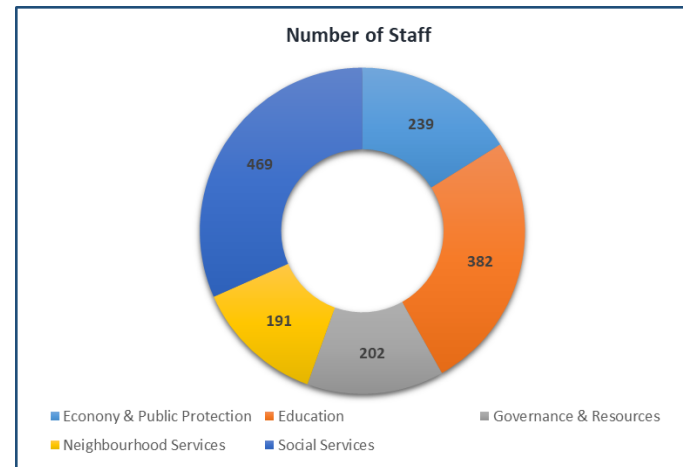
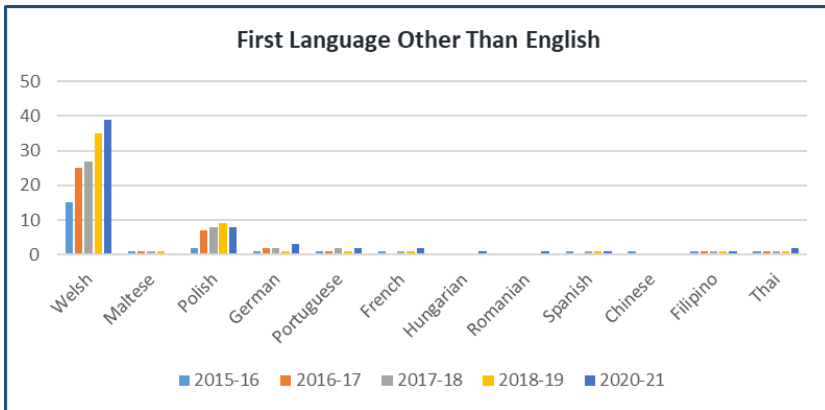
485 2019 → **430** 2020

Parcels issued by food banks
2019/2020: 3,623
2020/2021: 5,218

Residents in receipt of a mental health-related benefit
2.6%

Total Number of Staff	1,483
Average Length of Service	12.14
Average Age	45.85
Sickness in Previous Month	78
Welsh Level 1 Completion	190

Mae gan y Fwrdeistref Sirol 8 (22%) o'i 36 ardal a ystyrir fel y 10% o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru, sef yr ail uchaf o'r 22 cyngor unedol yng Nghymru. Diffinnir ardal yn y cyd-destun hwn fel

'Ardal Gynnyrch Ehangach Is'. Ffynhonnell: Stats Cymru

Rhagwelir y bydd poblogaeth y Fwrdeistref Sirol yn cynyddu 4.3% rhwng 2020 a 2040 o 60,567 i 63,154, gan gynnwys gostyngiad a ragwelir o 4.4% yn nifer y plant, dim newid yn nifer y boblogaeth oedran gweithio a chynnydd o 27.1% yn nifer y bobl 65 oed a throsodd.

Atodiad 3 – Fframwaith Llywodraethu Integredig a'n model 'Cynllunio-Gwneud-Adolygu-Gwella'

Atodiad 4 – Ein Hymgyngoriad

Mewnol neu Allanol	Enw'r prosiect	Dyddiad	Cefndir	Nifer yr ymatebion	Canlyniad/Diweddariad diweddaraf
Allanol	Mynwent Beechgrove	Ebrill 2021	Ceisio barn trigolion a defnyddwyr gwasanaeth ar y cyfyngiad ar fynediad cerbydau i Fynwent Beechgrove , Treharris gyda'r nos.	77	Cytunodd 73% â'r cynigion a gweithredwyd y newidiadau.
Allanol	Ymgynghoriad ar arolwg adferiad economaidd	Ebrill 2021	Arolwg ymgynghori Gweledigaeth Economaidd a Chynllun Adfer wedi'i lunio i ddarganfod sut mae busnesau wedi cael eu heffeithio gan y pandemig.	50	
Allanol	Ymgynghoriad ar opsiynau newydd ar gyfer yr Ysgol Gatholig Wirfoddol a Gynorthwyr 3-16	Ebrill – Mai 2021	Yn dilyn gwaith ymchwilio pellach a chwmpasu, cynigiwyd opsiwn safle amgen sy'n lleoli adeilad yr ysgol ar y Greenie gyda'r caeau'n cael eu hadleoli i ben isaf y safle.	84	Cymeradwyodd y Cabinet yr argymhelliad
Allanol	Ymgynghoriad estynedig ar Opsiynau ar gyfer yr Ysgol Gatholig Wirfoddol a Gynorthwyr 3-16	Gorffennaf – Medi 2021	Cyhoeddi ymgynghoriad estynedig gan gynnwys opsiwn i adeiladu ar y Greenie yn ogystal â'r opsiwn cychwynnol i adeiladu ar y Caeau Buttercup.	702	
Allanol	CBSMT a CBSBG Sector Rhentu Preifat	Mehefin 2021	Arolwg o landlordiaid sy'n berchen ar a/neu'n rheoli cartrefi yn yr ardal i wybod mwy am natur y busnes sy'n rhan o'r sector rhentu preifat a datblygu cronfa ddata cywir a dibynadwy o landlordiaid.	40	Canlyniadau a sylwadau yn cael eu bwydo'n ôl i'r adran.
Allanol	Gwelliannau Avenue de Clichy	Mehefin 2021	Ymgynghori ar gynlluniau i greu amgylchedd gwell i ganol y dref trwy wneud gwelliannau i Avenue de Clichy a'r system gylchu.	54	Gwaith wedi ei wneud

Allanol	Penyard - System Un Ffordd (Cam 1)	Mehefin 2021	Ymgynghori â thrigolion ac aelodau'r cyhoedd ar opsiynau i gyflwyno system un ffordd	497	Arweiniodd sylwadau ac awgrymiadau pellach at Gam 2 – gweler isod
Allanol	Gwelliannau Diogelwch Ffyrdd - Heol Pontycapel	Mehefin 2021	I gefnogi ysgol newydd Ysgol Y Graig , fe wnaethom gynnig cyflwyno nifer o welliannau diogelwch ffyrdd a llif traffig o amgylch Heol Pontycapel .	37	Roedd 73% yn cytuno â'r newidiadau, sydd wedi'u gweithredu ers hynny.
Allanol	Gwelliannau Traffig Cefn Coed	Mai – Mehefin 2021	Cynnig i gael gwared ar gylchfan fechan a gosod goleuadau traffig yn ei lle i ddelio gyda'r cynnydd mewn traffig o'r maes parcio/gollwng newydd yn Ysgol y Graig .	28	Cytunodd 95% a gweithredwyd newidiadau.
Allanol	Stryd Bethesda - Ymgynghoriad Cyhoeddus	Mehefin 2021	Cynlluniau i wella diogelwch a'r amgylchedd i gerddwyr a beicwyr sy'n defnyddio rhan brysur o Lwybr Taf yng nghanol y dref.	26	Gwaith wedi'i wneud gyda diwygiadau i adlewyrchu barn y cyhoedd
Allanol	Cais am Statws Dinas Merthyr Tudful	Medi – Hydref 2021	Ymgysylltu â phreswylwyr i ofyn a ydynt yn cytuno â CBSMT i wneud cais am Statws Dinas.	1,447	Mater hynod gynhennus a arweiniodd at y Cyngor yn penderfynu peidio â gwneud cais.
Allanol	Ymgynghoriad ar gynlluniau i wella darpariaeth cerddwyr yng Nghaedraw	Gorffennaf 2021	Ymgynghori ar gynlluniau i greu amgylchedd gwell i ganol y dref trwy wneud gwelliannau i gylchfan Caedraw a Stryd Fawr Isaf.	34	Gwaith wedi ei wneud
Allanol	Ymgynghoriad ar gynlluniau i wella darpariaeth cerddwyr yng nghanol y dref	Gorffennaf 2021	Ymgynghori â thrigolion a busnesau ar gynlluniau i greu amgylchedd gwell o fewn canol y dref trwy wneud gwelliannau i'r groesfan bresennol ar Stryd Victoria.	18	Gwaith wedi ei wneud

Allanol	A4054 CAMERÂU CYFLYMDER CYFARTALOG	Medi – Hydref 2021	Mae angen gweithredu ar frys yn dilyn arolygon cyflymder lluosog, a ddangosodd oryrru yn barhaus. Ymgynghoriad i ofyn a oedd trigolion yn cytuno i gamerâu cyflymder cyfartalog gael eu gosod.	1,223	Roedd 63% yn cytuno â'r cynnig ac mae camerâu bellach wedi'u gosod.
Allanol	Cyngor yn ceisio barn ar hen safle'r orsaf fysiau	Awst - Medi 2021	Dau ddigwyddiad ymgynghori cyhoeddus i ofyn i drigolion am eu barn ar gynlluniau ar gyfer hen safle'r orsaf fysiau yn Glebelands.	560	Ail ymgynghoriad i'w gynnal yn 2022.
Allanol	Polisi Drafft y Ddeddf Hapchwarae	Medi 2021	Mae Deddf Hapchwarae 2005 yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdod Trwyddedu adolygu a chyhoeddi datganiad o'i Bolisi Trwyddedu bob tair blynedd o leiaf. Mae'n ofynnol i ni ymgynghori â'r cyhoedd i weld a oes gan unrhyw un unrhyw sylwadau i'w gwneud ar y polisi drafft newydd.	3	Cyhoeddi polisi trwyddedu
Allanol	Cyngor yn gofyn am gefnogaeth i gwblhau 'Gweledigaeth Economaidd'	Medi – Hydref 2021	Ail ymgynghoriad, a'r olaf, i helpu i benderfynu a yw trigolion a busnesau'n cytuno â chynlluniau.	28	
Allanol	Strategaeth y Gymraeg a Chynllun Strategol Addysg Gymraeg (CSGA)	Hydref – Tachwedd 2021	Ymgynghori ar ddau gynllun; Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg, Medi 2022 tan 2032; a Strategaeth y Gymraeg, Gorffennaf 2022 i Orffennaf 2027.	29	Bwydo sylwadau yn ôl i'r Swyddog Iaith Gymraeg.
Allanol	Ymgynghoriad ar Gyllideb CBSMT 2022/23	Tachwedd 2021 – Ionawr 2022	Ymgynghori ar y gyllideb flynyddol a blaenoriaethau corfforaethol.	277	Canlyniadau wedi'u coladu ac adroddiad wedi'i gyflwyno i'r Cyngor Llawn i'w ystyried wrth osod y gyllideb.
Allanol	Arolwg Preswylwyr CBS Merthyr Tudful 2021/22	Tachwedd 2021 – Ionawr 2022	Arolwg Preswylwyr Blynnyddol yn gofyn am adborth ar ddarpariaeth gwasanaeth, ymddiriedaeth yn y cyngor, sut mae pobl yn teimlo o fewn eu hardaloedd.	518	Gwybodaeth yn cael ei choladu a'i hanfon at feysydd gwasanaeth i gael adborth.

					Angen rhoi adborth i breswylwyr ar 'Gofynnem Ni, Fe Ddywedoch Chi, Fe Wnaethom Ni'.
Allanol	Gorchymyn Diogelu Mannau Cyhoeddus Ymgynghoriad Alcohol Cymunedol	Rhagfyr 2021 – Mawrth 2022	Ymgynghoriad ar y bwriad i gyflwyno Gorchymyn Diogelu Mannau Cyhoeddus (PSPO) i atal yfed ar y stryd a chymryd cyffuriau yn y parth gwaharddedig yng nghanol y dref.	492	Mae hyn wedi'i ohirio.
Allanol	Ymgynghoriad terfynol ar Opsiynau Diwygiedig ar gyfer yr Ysgol Gatholig 3-16 dan arweiniad gwirfoddolwyr	Ionawr – Chwefror 2022	Ymgynghori pellach ar opsiynau diwygiedig ar gyfer lleoli'r ysgol: Greenie, gyda manau agored ychwanegol ar gam 2 presennol Ysgol Uwchradd yr Esgob Hedley (BHHS); neu ar safle presennol y BHHS gyda chae rygbi ysgol ar un o Gaeau Buttercup.	739	Cymeradwyodd Cyngor y Fwrdeistref Sirol y tir i'r de o'r Greenie, i'r gorllewin o Ffordd Galon Uchaf fel safle ar gyfer datblygiad yr ysgol.
Allanol	Mae'r Cyngor yn ymgynghori ar gynlluniau i wella cyfnewidfeydd trafndiaeth	Mawrth 2022	Ymgynghori ar gynlluniau i wella'r 'coridor' rhwng y gyfnewidfa fysiau newydd a'r orsaf reilffordd drwy wneud yr ardaloedd sy'n cysylltu'r cysylltiadau trafndiaeth yn fwy deniadol.	64	Ail ymgynghoriad i'w gynnal yn 2022.
Mewnol	Llacio Oriau Craidd a Newidiadau i'r Cynllun Hyblyg	Mawrth 2022	Gofyn i staff am eu barn ar ôl dileu oriau craidd.	160	

Allanol	Penyard - System Un Ffordd: Cam 2	Mawrth – Ebrill 2022	Yn dilyn Cam 1 ym mis Mehefin 2021, cyflwynwyd awgrymiadau amgen gan breswylwyr. Mae'r ymgynghoriad hwn yn ymgorffori'r awgrymiadau hynny yn y cynigion.	529	Cytunodd 86% fod angen newidiadau ac mae'r cynllun wedi'i gwblhau ers hynny.
---------	-----------------------------------	----------------------	--	-----	--

Atodiad 5 – Arolwg Diwylliant Staff

Mae'r Cyngor yn cyhoeddi arolwg diwylliant staff blynyddol. Mae hyn yn gwahodd pob aelod o staff i gwblhau'r arolwg. Mae pethau cadarnhaol a meysydd datblygu yn cael eu defnyddio i wella sut rydym yn gweithio. Mae'r Tîm Rheoli Corfforaethol wedi neilltuo'r rhain i'w cyflawni.

Yn 2021/22, ymatebodd 285 o staff. Roedd yr arolwg yn cynnwys 39 cwestiwn (gan gynnwys 5 cwestiwn agored), wedi'u grwpio o dan 8 categori gwahanol. Y rhain yw:

1. Arweinyddiaeth sy'n ysbrydoli ac ysgogi pobl	5. Diwylliant o rymuso a gwelliant parhaus
2. Mae perfformiad yn cael ei reoli a pherfformiad o safon yn cael ei gydnabod	6. Lefelau uchel o forâl staff
3. Mae'r gwerthoedd a'r ymddygiadau ar y wal yn cael eu byw o ddydd i ddydd	7. Mae gweithwyr yn dysgu ac yn datblygu sgiliau
4. Deialog fewnol gref a chyfathrebu corfforaethol	8. Bod gweithwyr yn glir ynghylch ein cyfeiriad strategol

Rhoddir crynodeb o'r canfyddiadau isod.

1. Arweinyddiaeth sy'n ysbrydoli ac ysgogi pobl - 49% o ymatebion cadarnhaol: Cafwyd yr ymatebion uchaf i 'mae fy Rheolwr yn deall pa gymorth sydd ei angen arnaf i gyflawni fy rôl ac yn creu amgylchedd gweithle cadarnhaol'
2. Mae perfformiad yn cael ei reoli a pherfformiad o safon yn cael ei gydnabod - 63% o ymatebion cadarnhaol: Yr ymatebion uchaf oedd 'mae fy Rheolwr a minnau wedi gosod amcanion personol ar gyfer fy rôl' a 'mae fy Rheolwr yn gosod disgwyliadau mawr ar gyfer fy mherfformiad'
3. Mae'r gwerthoedd a'r ymddygiadau ar y wal yn cael eu byw o ddydd i ddydd - 49% o ymatebion cadarnhaol: Yr ymatebion uchaf oedd 'Rwy'n ymddiried yn fy Rheolwr' a 'Mae Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant yn cael ei barchu a'i werthfawrogi'
4. Deialog fewnol gref a chyfathrebu corfforaethol - 51% o ymatebion cadarnhaol: Yr ymatebion uchaf oedd 'Mae fy Rheolwr yn cynnal cyfarfodydd tîm rheolaidd'

5. Diwylliant o rymuso a gwelliant parhaus - 68% o ymatebion cadarnhaol: Yr ymatebion uchaf oedd 'Rwy'n edrych am syniadau i wella'r ffordd y mae fy nhîm a minnau'n gweithio'
6. Lefelau uchel o forâl staff - 55% o ymatebion cadarnhaol: Yr ymatebion uchaf oedd 'Rwy'n teimlo y gallaf fod yn fi fy hun yn y gwaith'
7. Gweithwyr yn dysgu ac yn datblygu sgiliau - 60% o ymatebion cadarnhaol: Yr ymatebion uchaf oedd 'Rwy'n derbyn yr hyfforddiant sydd ei angen arnaf i wneud fy swydd yn dda'
8. Gweithwyr yn glir ynghylch ein cyfeiriad strategol - 46% o ymatebion cadarnhaol: Yr ymatebion uchaf oedd 'Rwy'n deall sut mae fy rôl yn cyfrannu at waith y Cyngor i gyflawni ei weledigaeth a'i amcanion'

Atodiad 6 – Asesiad o Anghenion

Mae hwn ar gael fel papur cefndir i adroddiad 'HUNANASESU CORFFORAETHOL 2021-22/ HUNANASESU CORFFORAETHOL 2021-22' i'r Cyngor.

Atodiad 7 – Arolwg Preswylwyr

Cwestiwn 1 – Yn gyffredinol, pa mor fodlon ydych chi gyda Merthyr Tudful fel lle i fyw?

1. Overall, how satisfied are you with Merthyr Tydfil as a place to live?				
Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Very satisfied		15.44%	80
2	Fairly satisfied		52.70%	273
3	Neither satisfied nor dissatisfied		16.22%	84
4	Fairly dissatisfied		11.78%	61
5	Very dissatisfied		3.86%	20
			answered	518
			skipped	0

Cwestiwn 2 – Yn gyffredinol, pa mor fodlon ydych chi gyda’r ffordd y mae CBS Merthyr Tudful yn rhedeg pethau?

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Very satisfied		6.56%	34
2	Fairly satisfied		38.80%	201
3	Neither satisfied nor dissatisfied		24.90%	129
4	Fairly dissatisfied		18.53%	96
5	Very dissatisfied		11.20%	58
			answered	518
Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Strongly agree		5.03%	26
2	Tend to agree		20.89%	108
3	Neither agree nor disagree		31.91%	165
4	Tend to disagree		25.73%	133
5	Strongly disagree		16.44%	85
			answered	517
			skipped	1

Cwestiwn 4 – Yn eich barn chi, i ba raddau y mae CBS Merthyr Tudful yn gweithredu ar bryderon trigolion lleol

4. To what extent do you think Merthyr Tydfil CBC acts on the concerns of local residents?			Response Percent	Response Total
Answer Choices				
1	A great deal		9.14%	47
2	A fair amount		38.52%	198
3	Not very much		41.05%	211
4	Not at all		11.28%	58
			answered	514
			skipped	4

Cwestiwn 5 – Yn gyffredinol, pa mor wybodus ydych chi'n meddwl y mae CBS Merthyr Tudful yn cadw trigolion am y gwasanaethau a'r buddion y mae'n eu darparu?

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Very satisfied		15.44%	80
2	Fairly satisfied		52.70%	273
3	Neither satisfied nor dissatisfied		16.22%	84
4	Fairly dissatisfied		11.78%	61
	Very dissatisfied		3.86%	20
			answered	518
			skipped	0

Cwestiwn 6 – Yn gyffredinol, i ba raddau ydych chi'n teimlo eich bod yn cymryd rhan yn y ffordd y mae CBS Merthyr Tudful yn darparu ei wasanaethau?

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Very involved		5.65%	29
2	Fairly involved		27.88%	143
3	Not very involved		42.69%	219
4	Not involved at all		23.78%	122
			answered	513
			skipped	5

Cwestiwn 7 – Sut ydych chi'n dod i wybod ar hyn o bryd am Ferthyr Tudful a'r gwasanaethau y mae'n ei ddarparu?

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Council website		54.88%	281
2	Council's magazine or newsletter		19.92%	102
3	Printed information provided by the council (e.g. leaflets, flyers, public notices)		9.96%	51
4	Council texts, emails and e-newsletters		4.30%	22
5	Direct contact with the council (e.g. contact with staff, public meetings and events)		9.18%	47
6	Council's social media sites (e.g. Facebook, Twitter, YouTube)		45.70%	234
7	Social media outside the council (e.g. Facebook, Twitter, YouTube)		44.53%	228
8	Council noticeboards in council buildings		0.78%	4

Cwestiwn 8 – Faint ydych chi'n ymddiried yn CBS Merthyr Tudful?

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	A great deal		8.01%	41
2	A fair amount		42.58%	218
3	Not very much		34.96%	179
4	Not at all		14.45%	74
			answered	512
			skipped	6

Cwestiwn 9 – Pwy ydych chi'n ymddiried ynndo fwyaf i wneud penderfyniadau am sut mae gwasanaethau'n cael eu darparu ym Merthyr Tudful?

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Your local council		38.28%	196
2	Welsh Government		23.05%	118
3	Neither		38.67%	198
			answered	512
			skipped	6

Cwestiwn 10 – Pa unigolion ydych chi'n ymddiried ynddynt fwyaf i wneud penderfyniadau ynghylch sut mae gwasanaethau'n cael eu darparu ym Merthyr Tudful?

Answer Choices		Response Percent	Response Total
Local councillors		53.13%	272
Members of Parliament		1.56%	8
Members of the Senedd		15.23%	78
None of the above		30.08%	154

Cwestiwn 11 – Gan feddwl yn benodol am benderfyniadau cynllunio, pa mor bwysig neu beidio yw hi i chi allu gwneud sylwadau ar gynlluniau unigol ar gyfer pob datblygiad tai ym Merthyr Tudful?

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Very important		56.47%	288
2	Fairly important		32.55%	166
3	Not very important		8.82%	45
4	Not at all important		2.35%	12
			answered	510
			skipped	8

Cwestiwn 12 – Gan feddwl yn benodol am brosiectau adfywio, pa mor bwysig yw hi i chi allu rhoi sylwadau ar ddatblygiadau adfywio unigol ym Merthyr Tudful?

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Very important		65.10%	332
2	Fairly important		28.04%	143
3	Not very important		5.88%	30
4	Not at all important		0.98%	5
			answered	510
			skipped	8

Cwestiwn 13 – Pa mor ddiogel ydych chi’n teimlo y tu allan ym Merthyr Tudful ar ôl iddi dywyllu? (Ystyriwch eich ardal leol fel yr ardal o fewn pellter cerdded 15-20 munud o’ch cartref)

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Very safe		8.04%	41
2	Fairly safe		31.76%	162
3	Neither safe nor unsafe		17.84%	91
4	Fairly unsafe		28.04%	143
5	Very unsafe		14.31%	73
			answered	510
			skipped	8

Cwestiwn 14 – Pa mor ddiogel ydych chi’n teimlo pan fyddwch allan ym Merthyr Tudful yn ystod y dydd? (Ystyriwch eich ardal leol fel yr ardal o fewn pellter cerdded 15-20 munud o’ch cartref)

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Very safe		23.58%	120
2	Fairly safe		45.58%	232
3	Neither safe nor unsafe		17.09%	87
4	Fairly unsafe		10.02%	51
5	Very unsafe		3.73%	19
			answered	509
			skipped	9

Cwestiwn 15 – Pa mor fodlon ydych chi ar y cyfan gyda chasgliad gwastraff Merthyr Tudful?

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Very satisfied		35.50%	180
2	Fairly satisfied		37.28%	189
3	Neither satisfied nor dissatisfied		10.45%	53

Cwestiwn 16 – Pa mor fodlon ydych chi ar y cyfan â gwasanaeth glanhau strydoedd Merthyr Tudful?

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Very satisfied		11.68%	59
2	Fairly satisfied		34.65%	175
3	Neither satisfied nor dissatisfied		10.80%	100

Cwestiwn 17 – Pa mor fodlon ydych chi ar y cyfan â gwaith cynnal a chadw ffyrdd Merthyr Tudful?

Answer Choices	Response Percent	Response Total
Very satisfied 	3.17%	16
Fairly satisfied 	19.21%	97
Neither satisfied nor dissatisfied 	22.38%	113

Cwestiwn 18 – Pa mor fodlon ydych chi ar y cyfan gyda gwasanaeth cynnal a chadw palmentydd Merthyr Tudful?

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Very satisfied		6.14%	31
2	Fairly satisfied		32.48%	164
3	Neither satisfied nor dissatisfied		26.53%	134

Cwestiwn 19 – Pa mor fodlon ydych chi ar y cyfan â gwasanaethau a chymorth Merthyr Tudful i bobl hŷn?

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Very satisfied		4.76%	24
2	Fairly satisfied		20.83%	105
3	Neither satisfied nor dissatisfied		51.59%	260

Cwestiwn 20 – Pa mor fodlon ydych chi ar y cyfan â gwasanaethau a chymorth Merthyr Tudful i blant a phobl ifanc?

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Very satisfied		8.53%	43

Cwestiwn 21 – Pa mor fodlon ydych chi ar y cyfan â darpariaeth addysg a dysgu Merthyr Tudful?

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Very satisfied		14.34%	72
2	Fairly satisfied		30.28%	152
3	Neither satisfied nor dissatisfied		40.44%	203

Cwestiwn 22 – Pa mor fodlon ydych chi ar y cyfan â pharciau a manau gwyrdd Merthyr Tudful?

Answer Choices	Response Percent	Response Total
Very satisfied	14.17%	71
Fairly satisfied	32.53%	163

Cwestiwn 23 – Wrth i’r wlad ddechrau adfer ar ôl y pandemig, pa rai, o’r canlynol, os o gwbl , ydych chi’n meddwl ei bod yn bwysig i CBS Merthyr Tudful eu gwneud?

Answer Choices	Very important	Fairly important	Not very important	Not at all important	Response Total
Delivering housing for local people	57.29% 283	32.59% 161	8.30% 41	1.82% 9	494
	67.91%	27.79%	2.44%	1.81%	

Cwestiwn 24 – Pa mor bwysig yn eich barn chi yw hi i'ch cyngor ymgymryd â gweithgareddau i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd?

Answer Choices			Response Percent	Response Total
1	Very important		56.47%	288
2	Fairly important		32.55%	166

Cwestiwn 25 – Pa rai, o’r gweithgareddau canlynol, os o gwbl, ,yr hoffech chi weld CBS Merthyr Tudful yn eu gwneud i helpu i fynd i’r afael â newid yn yr hinsawdd?

Answer Choices	Yes	No	Response Total
Encourage people to cycle, walk or use public transport	76.02% 371	23.98% 117	488
Encourage people to be more eco-friendly (for example, to recycle or use less plastic)	89.14% 435	10.86% 53	488
Increase the number of on-street and public charging points for electric cars	67.01% 327	32.99% 161	488
Increase the use of renewable energy and improve insulation in buildings in the area	91.60% 447	8.40% 41	488
Require all contractors that work for them to undertake their own activities to tackle climate change	76.02% 371	23.98% 117	488
Bring together local organisations, for example businesses and community groups, to tackle climate change together	78.89% 385	21.11% 103	488
Increase biodiversity in the area (for example, planting trees and protecting green spaces)	92.62% 452	7.38% 36	488
Support people impacted by the effects of climate change (for example, dealing with flooding and over-heating)	88.11% 430	11.89% 58	488

Cwestiwn 26 – Yn gyffredinol, a ydych chi’n meddwl bod y cyfryngau wedi gweld y canlynol yn gadarnhaol neu’n negyddol yn ystod yr ychydig fisoedd diwethaf?

Answer Choices	Positively	Neither positively nor negatively	Negatively	Response Total
The Government	11.98% 58	30.17% 146	57.85% 280	484
Local council(s) across the country	9.71% 47	61.78% 299	28.51% 138	484
Merthyr Tydfil CBC	11.36% 55	52.48% 254	36.16% 175	484
			answered	484
			skipped	34

Atodiad 8 – Adborth Gwasanaethau Rheng Flaen (Hunanwerthusiad)

Maes Gwasanaeth	Barn Gyffredinol	Barn o'r gefnogaeth a ddarparwyd i gyflawni'r amcan Dechrau Gorau	Dyfarniad o'r gefnogaeth a ddarparwyd i gyflawni'r amcan Bywyd Gwaith	Dyfarniad o'r gefnogaeth a ddarparwyd i gyflawni'r amcan Lles Amgylcheddol	Dyfarniad o'r cymorth a ddarparwyd i gyflawni'r amcan Byw'n Dda
Trawsnewid (Newid Busnes)	Da	Cyfyngedig Cysylltwch	Da	Da	Da
Canmoliaeth a Chwynion	Da	-	-	-	Da
Cyfathrebu ac Ymgynghori	Da	Da	Da	Da	Cymysg
Gwasanaethau Cymorth Corfforaethol (Cymorth Busnes)	Da	Da	Da	Da	-
Cefnogaeth i Gwsmeriaid (Canolfan Gyswilt)	Cymysg / Da	Cyswilt Cyfyngedig	Cymysg / Da	Da	-
Gwasanaethau Democrataidd	Da	-	Da	Da	Da
Cefnogaeth Weithredol	Da	-	-	Da	-
Cyllid a Chyfrifeg	Da	Da	Da	Da	Da
AD (gan gynnwys Iechyd a Diogelwch)	Da	Cymysg / Digonol	Da	Da	Da
TGCh ac Argraffu	Da	Cymysg / Digonol	Da	Da	Da
Archwilio Mewnol	Cymysg / Da	Cymysg	-	Da	Cymysg
Cyfreithiol	Da	Cymysg / Da	Da	Da	Da
Perfformiad a Chraffu	Da	Da	Da	Da	Da
Caffael a Thaliadau	Da	Da	Da	-	Da
Refeniw, Budd-daliadau ac Aseidiad Ariannol	Da	Da	Da	-	Da

Risg, Cydraddoldeb a'r Iaith Gymraeg	Da	Da	-	Da	Da
--------------------------------------	----	----	---	----	----

Atodiad 9 – Astudiaethau Achos

Mae hwn ar gael fel papur cefndir i adroddiad 'HUNANASESU CORFFORAETHOL 2021-22/ HUNANASESU CORFFORAETHOL 2021-22' i'r Cyngor.

Atodiad 10 – Data Cenedlaethol a Data Lleol (Bywyd Gwaith)

Mae hwn ar gael fel papur cefndir i adroddiad 'HUNANASESU CORFFORAETHOL 2021-22/ HUNANASESU CORFFORAETHOL 2021-22' i'r Cyngor.

Atodiad 11 – Pethau Allweddol o ran Perfformiad a Phrosiect

Perfformiad

Mae'r canlynol yn cynnwys gwybodaeth a fydd yn eich helpu i ddeall y dadansoddiad o'n cynnydd, yn enwedig mewn perthynas â'n meysydd blaenoriaeth.

Mae gan bob maes blaenoriaeth ganlyniad cysylltiedig, sy'n disgrifio'r manteision rydym yn anelu at eu cyflawni ar gyfer ein cymunedau. Nid yw canlyniad ynddo'i hun yn fesuradwy, felly er mwyn bod yn atebol ac asesu a ydym yn cyflawni'r manteision dymunol rydym yn defnyddio dangosyddion a gweithgarwch gwella. Mae hyn yn galluogi'r Cyngor i fesur cyflawniad a deall ei effaith ar ganlyniadau.

Sefyllfa Bresennol

Lle y bo modd, caiff ein dangosyddion eu gwerthuso ar sail ein safle o gymharu ag awdurdodau lleol eraill Cymru. Diben defnyddio data cymharol yw ein galluogi i ddeall ein perfformiad cymharol ledled Cymru. Lle na allwn gymharu'r mesur hwnnw ag awdurdodau lleol eraill yng Nghymru, caiff dangosyddion eu cymharu yn erbyn targedau Awdurdodau Lleol a/neu dueddiadau blaenorol.

Diffiniadau statws dangosydd

Diffiniad o berfformiad	Safle	Statws
Mae'r sefyllfa bresennol yn ardderchog	1-6	Rhagorol
Mae'r sefyllfa bresennol yn dda	7-11	Da
Mae'r sefyllfa bresennol yn ddigonol	12-16	Digonol
Mae'r sefyllfa bresennol yn anfoddhaol	17-22	Anfoddhaol
Nid oes unrhyw wybodaeth gyfaradwy neu ond data lleol	Ddim yn berthnasol	

Disgrifydd ar gyfer pob statws

RHAGOROL	Perfformiad ac ymarfer cryf iawn, parhaus
DA	Nodweddion cryf, er efallai y bydd angen gwella mân agweddau
DIGONOL ac angen gwelliant	Mae cryfderau yn gorbwyso gwendidau, ond mae angen gwella agweddau pwysig
ANFODDHAOL ac angen gwelliant ar frys	Mae gwendidau pwysig yn gorbwyso cryfderau

Statws Proiect

Categori	Eglurhad
Glas	Prosiect wedi'i gwblhau 100% ac arbedion wedi'u cronni
Gwyrdd	Mae'n debygol iawn y bydd y prosiect/rhaglen yn cael ei chyflwyno'n llwyddiannus ar amser, cost ac ansawdd yn debygol iawn ac nid oes unrhyw faterion mawr heb eu datrys sy'n ymddangos fel pe baent yn bygwth cyflawni'n sylweddol ar hyn o bryd.
Ambr	Ymddengys bod cyflawni llwyddiannus yn ymarferol ond mae materion sylweddol eisoes yn bodoli sydd angen sylw rheolwyr. Mae'n ymddangos bod modd datrys y rhain ar hyn o bryd ac os eir i'r afael â nhw'n brydlon, ni ddylent achosi gor-redeg o ran amserlen a chost.
Coch	Ymddengys nad oes modd cyflawni'r prosiect/rhaglen yn llwyddiannus. Mae yna faterion mawr o ran diffinio prosiect/rhaglen, amserlen, cyllideb sydd ei hangen, ansawdd neu gyflenwi buddion, nad yw'n ymddangos yn hylaw nac yn hawdd eu datrys ar hyn o bryd. Efallai y bydd angen ail-sylfaenu'r Prosiect/Rhaglen a/neu ailasesu hyfywedd cyffredinol